UČITEĽSKÉ NOVINY

5/2012, 15. november 2012 | Dvojtýždenník o školstve a vzdelávaní | Rozširované bezplatne, Ročník LIX

Naše školstvo bolí...

Niet vznešenejšieho remesla než dávať potomstvu poznanie... Viem, ohradíte sa, naša práca nie je remeslo! Ale skutočne? Áno, naše povolanie je o poslaní, ale aj o pedagogickom majstrovstve. Tiež však o nezištnom dávaní a rozdávaní sa...

Naše školstvo už dávno čaká mesiáša! Udeje sa zázrak zvonku? Príde nejaký spasiteľ? Príde osvietený minister? Ideálny by bol asi osvietený a veľkodušný Copperfield. Postavili sme ropovody, plynovody... vyštrajkujeme si aj peňazovody?

Vymreli ideály. Vytratili sa vznešené veci. Chýbajú nám veľké ciele. Doba produkuje fňukajúce žobráctvo... Každý chce viac. Viac od druhých, viac od kohokoľvek... iba nie od seba! Doba vytvára „žobrácky naturel"! Daj, daj, daj... zvykli sme si hromadiť bez brzd všetko, aj keď to nepotrebujeme... Málokto vidí potrebu ***začať reformu zvnútra****. Ale reformu totálnu, transformačnú, úplnú transmutáciu v hľadaní pravého seba. To, čo žiadne smiešne kredity nemôžu splniť a ani dať! Kto si myslí, že tých pár kreditov zmení osobnosť, by sa mal živiť radšej manuálne... Ale profesionálne aj tých niekoľko školení môže človeka, ktorý sa sebazdokonaľovaniu doteraz vyhýbal, trošičku posunúť... ale nemožno čakať zázrak...*

Chýbajú osobnosti. Osobnosti aj v dnešnej dekadentnej dobe hľadajúce už zabudnuté ‚bonum honestum' – dobro vznešené. To nie je fikcia. Až tieto fenomény môžu produkovať „osvietenú" zložku osobnosti, ktorá umožňuje skutočnej osobnosti byť nad vecou, byť mimo, udržiavať si osvietený odstup a humorný nadhľad. To je aj paralela biblického: „Byť vo svete, ale nie zo sveta... užívajú veci tohto sveta, ako by neužívali..." Ak v osobnosti nedominujú javy skryté v osobnostných výšinách, prevládajú javy nížinné, prízemné... A často sú to až javy živočíšnej ríše, hlúposť predátorstva rôznych mediálnych celebrít a „výchovné" novotvary niekdajších inscenácií v podobe až nechutných moderných televíznych „trhákov". A človek, ktorý nemá „nad", je stále „v tom"... on nemôže z toho kolotoča vystúpiť... a ani nevidí dôvod, pretože nič iné v živote nevidel...

Ak školstvo nebude mať osobnosti, kto dá mládeži vzor, ako možno žiť? Materializmus nie je cieľom. Je iba prostriedkom na dôstojný život. Ale keď sa stáva zmyslom života, človek sa degraduje na vešiak na šaty, nádržku na jedlo... v bláznivo tryskom fičiacich automobiloch, rútiacich sa v priestore, kde ani jedno miesto nedáva plne nasycujúci zmysel, za stále novými a ďalšími objektmi, ktoré v skutočnosti neposkytnú, čo sľubovali, stále za novými a novými chimérami, ktoré sú iba nekončiacimi sa zážitkovými medzipristátiami v náhliacom sa prúde slepého davu...

Školstvo v zahraničí signalizuje nástup tvrdších fenoménov v školstve, a to zdola, ale i zhora. Zmysluplne žiť znamená aj to, že pedagóg sa musí cvičiť v schopnosti riešiť ťažké situácie všetkých typov!

Naše školstvo bolí... Ťažko je písať, lebo bolí všade... Mudrci všetkých dôb nám zanechali odkaz, že jediná správna cesta v živote je začať transformácie od seba...

PaedDr. Jozef MIKO,
Gymnázium Antona Prídavka Sabinov

Týždeň vedy a techniky na Slovensku otvorili za účasti ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaplovača. ***Foto Ján SÚKUP***

Lovci nápadov

Výstavisko na pravom bratislavskom brehu Dunaja sa stalo od 5. do 8. novembra miestom, kde sa zišli žiaci, učitelia, vedci, experti na vedu, techniku a inovácie, aby spolu diskutovali a ukázali výsledky svojej práce.

Za účasti ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaplovača a predsedu Slovenskej akadémie vied Jaromíra Pastoreka bolo otvorené podujatie Týždeň vedy a techniky na Slovensku 2012. Jeho v poradí 9. ročník organizuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v spolupráci s Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti pri Centre vedecko-technických informácií SR.

„Cieľom Týždňa vedy a techniky na Slovensku je sprístupniť širokej verejnosti pohľad na výsledky a úspechy slovenských výskumníkov, ktorí nás v mnohých prípadoch úspešne reprezentujú aj v zahraničí," uviedol vo svojom príhovore minister Dušan Čaplovič, ktorý súčasne ocenil vedcov, že aj v našich neľahkých podmienkach dokážu vytvoriť také hodnoty.

Po slávnostnom otvorení si minister školstva prezrel vystavené expozície a stretol sa so žiakmi-finalistami celoštátnej súťažnej prehliadky bádateľských projektov žiakov stredných škôl o cenu Scientia Pro Futuro 2012.

Veda a technika sú neoddeliteľnou súčasťou života každého občana a ich správne nasmerovanie podmieňuje ďalší rozvoj krajiny. Slovenská republika má silný vedecký potenciál, ktorý musí využiť, aby sa stal našou konkurenčnou výhodou. Dôležité je, aby široká verejnosť vnímala celoživotné vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie ako pozitívne faktory rozvoja, ako procesy, ktoré posúvajú naše vedomosti a vývoj spoločnosti ďalej. Z tohto pohľadu je nevyhnutné, aby aj samotní pedagógovia, technici a vedci boli schopní zaujímavým a jednoduchým spôsobom prezentovať svoju prácu a výsledky svojho výskumu.

Cieľom každoročne organizovaného Týždňa vedy a techniky na Slovensku je zlepšiť vnímanie vedy a techniky v povedomí spoločnosti, popularizovať a prezentovať ich, vzbudiť záujem mladých ľudí o štúdium vedeckých a technických disciplín, informovať verejnosť o poznatkoch vedy a techniky a o nutnosti podporovať vedu a techniku, ktoré sú základom hospodárskeho a spoločenského pokroku a pomáhajú riešiť globálne problémy a výzvy.

V rámci podujatia sa uskutočnilo viacero zaujímavých aktivít. Patrila k nim aj odborná konferencia *Quo vadis vzdelávanie k vede a technike na stredných školách*.

Okrem toho sa uskutočnil už 7. ročník výtvarnej súťaže, tento rok na tému *Veda a technika z minulosti do budúcnosti*. Hlavným cieľom súťaže bolo zvýšiť záujem žiakov druhého stupňa základných škôl a študentov príslušných ročníkov osemročných gymnázií o vedecké bádanie, upriamiť ich pozornosť na prírodovedné predmety a zvýšiť orientáciu na vedeckú kariéru. Prostredníctvom podpory tvorivosti žiakov chce súťaž prispieť k zvýšeniu záujmu spoločnosti o vedu a techniku. Ďalším zaujímavým podujatím bola grafická súťaž určená pre študentov stredných a vysokých škôl. Jej cieľom je aktivizovať študentov stredných a vysokých škôl a poskytnúť im priestor na prezentáciu vlastného pohľadu na podujatie Týždeň vedy a techniky na Slovensku.

Keď sa Alberta Einsteina pýtali, koľko talentu musel mať, aby dokázal urobiť všetky tie múdre veci, ktoré ho preslávili na celom svete, odpovedal celkom prozaicky: „Nemám žiaden talent, bol som iba vášnivo zvedavý!" Nič trefnejšie nemožno povedať ani na margo mladých, ktorí sa venujú hľadaniu odpovedí na mnohé otázky vedy a techniky okolo nás. Ich vášnivá zvedavosť posúva aj Slovensko dopredu, sú nádejou našej úspešnej budúcnosti.

(lupa)

Čo prinesie multimediálne CD do vzdelávania v stredných odborných školách

Dobrý školský vzdelávací program v stredných odborných školách (SOŠ) môže prilákať do týchto škôl viac študentov. Zostavovateľkou multimediálneho vzdelávacieho CD pre stredné odborné školy, ktoré vzniklo v rámci národného projektu *Vzdelávanie učiteľov v súvislosti s tvorbou školských vzdelávacích programov*, je Ing. Gabriela Jakubová, zastupujúca riaditeľka Štátneho inštitútu odborného vzdelávania. Do tohto čísla UN nám poskytla rozhovor.

Čo sa vo vzdelávaní v odborných školách vďaka novej metodike na multimediálnom vzdelávacom CD môže zmeniť?

Už v prípravnej fáze, keď sme školili pedagógov, sa v ich myslení veľa menilo. Spoločne sme hľadali nové formy, ktoré by pomohli pri vyučovaní aj žiakom, ktorým robia niektoré vyučovacie predmety problémy.

Do akej miery boli pedagógovia pri školeniach tvoriví? Boli prekvapení, čo všetko ich čaká?

Áno, a mali aj vlastné skúsenosti a nápady, akú podobu by mala mať metodika pre SOŠ. Povedala som im, aký prístup ich pri tvorbe školských vzdelávacích programov čaká, čo všetko sa od nich očakáva, aké kroky, organizácia práce, že je dôležité, aby sa navzájom motivovali, dôverovali si, rozložili si rovnomerne úlohy. Potom sme šli krok za krokom od jednotlivých častí ku koncu metodiky. Samozrejme, že na školeniach pedagógovia prezentovali i vlastné skúsenosti, čo tiež prispelo k tvorbe metodiky. Ich skúsenosti sme aplikovali, aby učiteľov nečakal úplne nový prístup, aby sa do metodiky dostali postupy, ktoré požívajú a na ktoré sú zvyknutí.

Preškolili ste aj pracovníkov Štátnej školskej inšpekcie?

Áno. Zo zákona im vyplýva úloha kontrolovať dodržiavanie školského vzdelávacieho programu na školách, ako aj dodržiavanie

(pokračovanie rozhovoru na strane 2)

Informačné technológie v európskom vzdelávaní

Strany 4 – 5

Učitelia sú vzácnou devízou úspechu každej múdrej spoločnosti

Rozhovor s PaedDr. Máriou Barancovou, prezidentkou Slovenskej komory učiteľov

Strany 9 – 11

Jazyková výchova na evanjelickom gymnáziu v Revúcej

Strany 12 – 13

Výber z prác učiteľov ocenených na Chalupkovom Brezne

Strany 14 – 15

Pozvánka na JUVYR

21. ročník celoslovenskej školskej prezentačnej výstavy výrobkov a služieb žiakov stredných odborných škôl

Strany 19 – 22

KREDITY

Učitelia dostanú za získané kredity takmer 16 miliónov eur

Na kreditové príplatky, ktoré získali pedagogickí a odborní zamestnanci škôl pred septembrom 2011, bolo školám poskytnutých v rámci mzdového normatívu na rok 2012 celkovo 5,7 milióna eur.

Ďalších 10,1 milióna eur dostanú školy ešte tento rok, a to na kredity získané od septembra 2011. Celkovo tak pedagogickí a odborní zamestnanci získajú k platu o takmer 16 miliónov eur navyše.

Podľa zákona patrí pedagogickým a odborným zamestnancom za sústavné prehlbovanie odbornej spôsobilosti kreditový príplatok v sume 6% z platovej tarify platovej triedy a pracovnej triedy, do ktorej je zamestnanec zaradený, a to za každých 30 kreditov získaných podľa určených podmienok a v stanovenej lehote. Najviac však môže dostať 12-percentný kreditový príplatok za 60 získaných kreditov.

„Kreditový príplatok je motiváciou pre zamestnancov na absolvovanie kontinuálneho vzdelávania či tvorivých aktivít súvisiacich s výkonom ich pedagogickej alebo odbornej činnosti. Novela zákona o pedagogických a odborných zamestnancoch zároveň od 1. januára 2012 oprávňuje zamestnancov na získanie 60 kreditov aj za vykonanú rigoróznu skúšku, štátnu jazykovú skúšku z cudzieho jazyka a u pedagogického zamestnanca aj za rozširujúce štúdium. Súčasne sa posúva zrušenie 7-ročnej lehoty platnosti kreditov z 1. januára 2013 na 1. januára 2015," pripomína minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušan Čaplovič. **(minedu)**

MOTIVÁCIA

Finančná podpora za mimoriadne úspechy

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v tomto roku pridelilo školám finančné prostriedky ako motiváciu za dosiahnuté mimoriadne výsledky žiakov v súťažiach, predmetových olympiádach a za ich účasť v medzinárodných projektoch alebo programoch.

„Na tento účel sme v tomto roku vyčlenili 464 860 eur, ktoré boli prerozdelené jednotlivým školám podľa získaných bodov, ktoré im pridelili organizátori súťaží podľa ich umiestnenia," približuje systém prerozdeľovania minister Dušan Čaplovič. Podľa jeho slov **bolo za mimoriadne výsledky žiakov roku 2012 pridelených celkovo 2 324,3 bodu, pričom rezort určil hodnotu jedného bodu vo výške 200 eur**. Minister školstva považuje finančnú podporu za mimoriadne úspechy za jeden zo spôsobov finančného i morálneho ocenenia šikovnosti, nadania a kvalitnej práce so žiakmi a študentmi.

V rámci finančnej podpory bolo celkovo vyhodnotených 621 škôl, z ktorých 198 bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí, 278 patrí vyšším územným celkom, 67 krajským školským úradom a zriaďovatelia 78 škôl boli neštátni.

Spomedzi všetkých zriaďovateľov získal najvyšší počet bodov (369) Košický samosprávny kraj. Vo finančnom vyjadrení to predstavuje čiastku 47 800 eur. V rámci škôl získalo najvyšší počet bodov (36) Gymnázium Pavla Horova v Michalovciach. Na účet školy tak z rezortu školstva príde finančná čiastka 7 200 eur.

Zoznam škôl, ktorým rezort pridelil finančné prostriedky za mimoriadne výsledky žiakov, je zverejnený do 15. novembra na webovej stránke ministerstva. Zoznam súťaží, predmetových olympiád, medzinárodných projektov a programov na nový školský rok ministerstvo uvádza na svojom webe do 15. júna príslušného kalendárneho roka.

Michal KALIŇÁK, hovorca ministra

Budúci rybári preverili svoju šikovnosť

JESENNÝ VÝLOV

Jesenný výlov vo Veľkom Blahove zorganizovali v prvý novembrový pondelok skúsení pedagógovia odboru rybárstvo Spojenej školy v Ivanke pri Dunaji, ktorá je v pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja.

„Práve neskorá jeseň je sezónou lovu kaprov. Vášnivými rybármi nemusia byť len dospelí, ale aj deti, ktorým bratislavská župa ponúka možnosť venovať sa svojmu koníčku aj na profesionálnej úrovni," povedal predseda Bratislavského samosprávneho kraja Pavol Frešo.

Spojená škola, ktorá ponúka aj štúdium odboru rybárstvo, sídli v Ivanke pri Dunaji. Na odbornú prax budúcich chovateľov rýb slúži pracovisko vo Veľkom Blahove pri Dunajskej Strede. Hlavnou súčasťou účelového zariadenia je sústava troch rybníkov o celkovej výmere viac ako 70 hektárov, kde sa chovajú najmä kapry, ale aj iné doplnkové ryby. Študenti Spojenej školy sa pri pravidelných výlovoch naučia nielen pripraviť si náradie, pomôcky a siete, ale vylovené ryby aj naložiť, odviezť či správne s nimi manipulovať.

„Je veľmi povzbudzujúce, že už prváci a druháci sa výborne zhostili svojej úlohy a napriek nepriaznivému daždivému počasiu a namáhavej fyzickej práci výlov zvládli na jednotku," povedala na margo akcie riaditeľka školy Katarína Kubišová.

(bsk)

Keď prezident zavolá...

EXKURZIA

Deň: štvrtok 4. 10. 2012, čas: 7.15 hod., miesto: železničná stanica v Šuranoch. Veselý džavot detí prezrádza, že sa niečo deje. To sa žiaci siedmeho ročníka Základnej školy na Ulici SNP spolu so svojimi pedagógmi chystajú navštíviť múzeá. Tak trochu netradične – vlakom. Vlakom preto, aby využili ponuku železníc, ktorá sa volá *Do múzea vlakom*. No a aj preto, že okrem výraznej zľavy na cestovné sme stihli navštíviť viaceré múzeá (dopravné, policajné, archeologické...), kde sme sa dozvedeli rôzne zaujímavosti, videli zaujímavé exponáty a rozšírili si svoj všeobecný rozhľad. To však nebolo všetko – deti si odnášali so sebou aj ďalší zážitok, na ktorý len tak ľahko nezabudnú.

Po príchode vlaku do Bratislavy sme vykročili k Prezidentskej záhrade, ktorá je popri ceste do policajného múzea. Keďže sme mali ešte takmer hodinu k dobru a záhrada bola v tom čase zatvorená, išli sme sa pozrieť pred sídlo prezidenta. Posadali sme si na lavičky, desiatovali, urobili si pár fotiek pri fontáne, keď zrazu do Grassalkovičovho paláca vošlo auto a z neho vystúpil pán prezident Ivan Gašparovič. Žiaci mu mávali a on zamával tiež a zavolal, aby sme šli dnu. Podali sme si ruky, s niektorými si pán prezident dokonca aj kamarátsky tľapol. Urobili sme si spoločnú fotku a potom po bezpečnostnej kontrole sme absolvovali krátku prehliadku prezidentovho sídla. Bol to pre nás priam šokujúci zážitok, veď príležitostí, keď vás k sebe pozve sám prezident, nebýva veľa.

Jozef HLAVATÝ

Čo prinesie multimediálne CD...

(dokončenie rozhovoru zo strany 1)

súladu medzi štátnym vzdelávacím programom a školským vzdelávacím programom. Dôvod bol jednoduchý – aby nevznikali disproporcie vo výklade medzi tým, čo vedia učitelia a čo by mali vedieť zamestnanci Štátnej školskej inšpekcie (ŠŠI).

Prispeli do metodiky aj oni? Vedeli sa vžiť do roly pedagógov v SOŠ?

Presne sme určili, čo bude v právomoci inšpektorov, že najskôr budú pôsobiť ako usmerňovací a metodický poradný orgán, ale od roku 2013 by už nemali tolerovať chyby v školských vzdelávacích programoch, teda ich nedodržiavanie. Na jednej strane je štátny vzdelávací program (ŠVP), ktorý garantuje minimálne štandardy vzdelávania na SOŠ, na druhej strane školský vzdelávací program (ŠkVP), ktorý hovorí, čo všetko má žiak vedieť, ale aj akú má mať hodnotovú orientáciu, kvalifikačný profil po absolvovaní štúdia. ŠVP je písaný na celú skupinu študijných a učebných odborov, školy si z nej vyberú vlastný odbor, ktorý budú vyučovať, a v rámci toho budú musieť upraviť aj profil absolventa.

Do akej miery budú SOŠ pri tvorbe nových školských vzdelávacích programov spolupracovať so zamestnávateľmi?

Profil absolventa musia školy tvoriť so zamestnávateľmi. Oni presne zadefinujú, aké kompetencie by mal mať napríklad cukrár, pekár – ak sme pri školách s potravinárskym zameraním – ktoré potravinárske normy má ovládať... Pedagógovia to potom zakomponujú do ŠkVP.

Na druhej strane by mali dodržiavať všetky základné údaje vyplývajúce zo školského zákona, dĺžku školskej dochádzky, formu ukončenia štúdia... Ide o to, že pokiaľ má žiak SOŠ vôľu študovať a pracovať na sebe a rozširovať si svoj pracovný profil, má aj ďalšie možnosti vzdelávania.

To platilo aj v minulosti – ak žiak SOŠ získal výučný list, mohol študovať ďalej...

Bohužiaľ, stávalo sa nám, že rodičia mali iné informácie aj zo základných škôl, a často veľmi skreslené. Rodič si však teraz môže pozrieť nový školský vzdelávací program a sám zistí, aké možnosti má jeho dieťa v konkrétnej SOŠ. Ďalšou dezinformáciou je tvrdenie, že SOŠ navštevujú iba žiaci so slabším prospechom, pritom obsah vzdelávania napríklad v slovenskom jazyku a v cudzom vyučovacom jazyku je tam takmer totožný s gymnáziami a na mnohých odborných školách sa robia aj talentové skúšky. Podrobný obsah vzdelávania v ŠkVP by mal rodičom i verejnosti objasniť aj tento fakt.

Do akej miery beriete do úvahy preťaženie žiakov v školách?

Žiaci sú aj pri minimálnom počte hodín dosť vyťažení, pretože každý deň strávia v škole 6 – 7 hodín a po nich sa majú ešte pripravovať na vyučovanie na ďalší deň. Je to náročný proces, okrem toho musia absolvovať aj praktické vyučovanie. Preto neodporúčame zaraďovať do učebného plánu maximálny počet hodín.

Koľko odborných zameraní môže SOŠ mať?

Každá škola si odborné zamerania stanoví sama, nie je určený žiadny limit. Ide nám len o to, aby školy kombinovali súvisiace študijné odbory, aby napríklad SOŠ strojárska nekombinovala technické zameranie s potravinárskym. Túto problematiku však rieši škola so zriaďovateľom. Stáva sa, že v regióne je o danú profesiu záujem aj zo strany zamestnávateľa, a tak SOŠ zaradí študijný odbor do vzdelávania s odôvodnením, že v rámci regionálnej vzdelávacej politiky je tento odbor nevyhnutný a že prieskumom sa zistilo, že po skončení štúdia sa jeho absolventi zamestnajú.

Beáta REPÍKOVÁ

TELEGRAFICKY

Verejná diskusia

Ešte takmer dva týždne má verejnosť možnosť zapojiť sa do diskusie ku *Koncepcii štátnej politiky v oblasti športu – Slovenský šport 2020*. Materiál pripravil rezort školstva v spolupráci s mimovládnymi športovými organizáciami a odborníkmi v oblasti športu. Pripomienky je možné posielať do 25. novembra 2012.

Cieľom koncepcie je špecifikovať aktuálne problémy slovenského športu a za aktívnej účasti všetkých zainteresovaných – športovcov, rodičov, učiteľov, trénerov, riaditeľov a zriaďovateľov škôl, športových funkcionárov i médií – a za podpory vlády SR hľadať východiská a nájsť riešenia na jeho rozvoj v rokoch 2013 – 2020. Koncepcia chce riešiť problémy slovenského športu už od vyučovania telesnej výchovy v školách. Preto navrhuje vykonať roku 2013 revíziu štátnych vzdelávacích programov a pripraviť východiská na postupné zavedenie 3 hodín telesnej výchovy týždenne na I. stupni základných škôl. Očakávame, že otvorená a vecná diskusia o rozvoji športu bude sprevádzaná nielen záujmom diskutujúcich, ale aj kvalitnými pripomienkami, vďaka ktorým sa podarí dosahovať definované zámery. Kompletné znenie materiálu, formulár na predkladanie pripomienok a ďalšie informácie sa nachádzajú na webovej stránke Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v sekcii *Šport/Aktuality*.

Michal KALIŇÁK, hovorca ministra

Cirkevné školy

Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušan Čaplovič sa vo štvrtok 8. novembra zúčastnil na stretnutí generálneho biskupa Evanjelickej cirkvi a. v. (ECAV) na Slovensku Miloša Klátika s riaditeľmi evanjelických cirkevných škôl. Rokovanie sa uskutočnilo v zasadačke Biskupského úradu Západného dištriktu ECAV na Slovensku vo Zvolene. Predmetom stretnutia boli aktuálne témy v regionálnom školstve. **(ms)**

UČITEĽSKÉ NOVINY

Dvojtýždenník o školstve a vzdelávaní

Vydáva Štátny inštitút odborného vzdelávania. Adresa vydavateľa: Bellova 54/a, 833 63 Bratislava, IČO: 17314852.

Učiteľské noviny vychádzajú ako súčasť národného projektu *Vzdelávanie učiteľov v súvislosti s tvorbou školských vzdelávacích programov*.

Adresa na doručovanie pošty:
Vydavateľstvo Parentes
P. O. Box 17, 902 01 Pezinok
e-mail: uciteliazneba@gmail.com

Šéfredaktor:
PhDr. Ľubomír Pajtinka, PhD.,
tel.: + 421 904 700 570,
e-mail: uciteliazneba@gmail.com

Redakčný tím:
Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.,
e-mail: zelina@fedu.uniba.sk
Dušan Mikolaj,
e-mail: dusanmikolaj@gmail.com
Mgr. Milan Soukup,
e-mail: mgr.milan.soukup@gmail.com
Ľudovít Pomichal,
e-mail: ludo@pomichal.sk
Mgr. Tomáš Mikolaj,
e-mail: mykolight@gmail.com

Fotoreportér: PhDr. Ján Súkup,
e-mail: sukup@stonline.sk

Design: Branislav Malík, ARTWORK

Nevyžiadané rukopisy nevraciame.

Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok príspevku a vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a ďalšie úpravy, ako aj rozhodnúť o jeho nezaradení. Redakcia sa nemusí stotožňovať s obsahom príspevkov.

Tlač: Versus, a. s., Moskovská 4, 811 08 Bratislava, prevádzka Pribinova 21, 819 46 Bratislava

Vydávanie Učiteľských novín finančne podporuje Európsky sociálny fond.

Učiteľské noviny sa distribuujú zadarmo.
Zadané do tlače 15. 11. 2012.

EV 2461/08

Ďalších osem miliónov z eurofondov na vzdelávanie

ASFEÚ

Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEÚ) vyhlásila 31. októbra v rámci operačného programu Vzdelávanie dve výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP).

Výzvy, ktoré sú finančne podporené z Európskeho sociálneho fondu, sú určené pre všetky regióny Slovenska s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja. V oboch výzvach je minimálna výška NFP na jeden projekt 150-tisíc eur a maximálna 300-tisíc eur.

Prvá výzva s názvom *Podpora vzdelávania príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít prostredníctvom podpory elokovaných pracovísk stredných odborných škôl* je určená pre stredné odborné školy (SOŠ) v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávnych krajov, tiež cirkevné a súkromné SOŠ. Projekty žiadateľov majú byť zamerané na zvýšenie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít, podporu zriadených elokovaných pracovísk SOŠ a na zriadenie strediska odbornej praxe, ako aj na vzdelávacie programy pedagógov. Celková výška pomoci na túto výzvu je 7 miliónov eur.

Pre štátne, verejné a súkromné vysoké školy je určená druhá výzva s názvom *Skvalitnenie vyučovania slovenského jazyka a literatúry na školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín metódou vyučovania cudzích jazykov zlepšením kvality vzdelávacích programov vysokých škôl.* Výška pomoci na túto výzvu je milión eur.

Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ

Operačný program VZDELÁVANIE

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť

Výzva je zameraná na tvorbu nových študijných programov a programov ďalšieho vzdelávania so zameraním na vzdelávanie budúcich učiteľov slovenského jazyka a literatúry a budúcich učiteľov primárneho vzdelávania s ohľadom na vyučovanie slovenského jazyka a literatúry formou cudzieho jazyka na školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín.

Žiadosti o NFP je možné posielať do konca januára 2013. Kompletné informácie o výzve a presný termín uzávierky nájdete na stránke www.asfeu.sk v časti *Operačný program Vzdelávanie/Aktuálne výzvy*. Prípadné otázky k výzve je možné posielať na adresu opv@asfeu.sk alebo priamo kontaktovať ASFEÚ.

Odbor informovania a publicity ASFEÚ

FONDY EÚ

Čerpanie eurofondov

V piatok 9. novembra sa minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušan Čaplovič zúčastnil na zasadnutí Rady vlády SR pre Partnerskú dohodu na roky 2014 – 2020. Rokovanie za účasti predsedu vlády SR Roberta Fica a európskeho komisára pre regionálnu politiku Johannesa Hahna sa konalo v Zrkadlovej sále Úradu vlády SR.

Rada je platformou medzi Slovenskou republikou a Európskou komisiou a jej hlavnou úlohou je vytvorenie najvhodnejších operačných programov a efektívne čerpanie eurofondov. Okrem členov vlády ju tvoria predstavitelia samospráv, sociálnych partnerov a zástupcovia vzdelávacích a vedeckých inštitúcií. **(ms)**

Modlitbičky za starých rodičov mali úspech

ÚCTA K STARŠÍM

Mesiac október je už tradične Mesiacom úcty k starším. Nezabudli na to ani deti zo Základnej školy v Kráľovej nad Váhom a na stredu 24. októbra si pozvali starých rodičov spolu so svojimi rodičmi na malé spoločné posedenie.

Stoličky v hornej triede sa zaplnili do posledného miestečka. Na úvod všetkých prítomných privítala pani riaditeľka Janka Poláčeková a potom už nastúpili naši „malí herci". Modlitbičky za starých rodičov dojali každú babičku i mamičku. Humorne ladená scénka *Únos starkých* rozosmiala všetkých prítomných a zožala obrovský potlesk. V programe nechýbali ani tance, milé slová a prekrásna prezentácia o starých rodičoch, ktorú pripravila zo spoločných fotiek detí a ich starých rodičov pani učiteľka Silvika Nováková.

Potom deti riešili spoločne so starými rodičmi súťažný kvíz. Program pokračoval v dolnej triede tvorivými dielňami, kde deti spolu s babičkami vyrobili krásny svietnik. Učiteľkami pripravené chuťovky boli výborné a veľkým prekvapením bola vynikajúca smotanová torta, ktorú deti „upiekli" spolu s pani učiteľkou Silvikou v rámci obľúbeného krúžku Malý kuchárik.

Oceňujeme prácu pani riaditeľky Janky Poláčekovej i celého pedagogického kolektívu, že aj takouto cestou vštepujú našim deťom úctu k starším, ktorá by mala byť prirodzenou súčasťou nášho života, mala by byť spontánna a nenásilná.

Lívia SZABÓOVÁ, predsedníčka RZ pri ZŠ Kráľová nad Váhom

Vzdelávací projekt Petržalská super škola

VEDA

Dvadsiateho piateho októbra v Dome kultúry (DK) Zrkadlový háj starosta mestskej časti Bratislava-Petržalka Vladimír Bajan a predseda Slovenskej akadémie vied (SAV) Jaromír Pastorek odštartovali projekt Petržalská super škola.

Ide o projekt, do ktorého sa pustila petržalská samospráva v spolupráci s Kultúrnymi zariadeniami Petržalky a s vedeckými kapacitami z SAV. Prvá prednáška – o zemetrasení – odznela po podpise memoranda o spolupráci, ktoré nesie podpisy petržalského starostu a predsedu SAV. O tom, že veda nie je nuda, ako hovorí motto Petržalskej super školy, presvedčil piatakov prof. RNDr. Peter Moczo, DrSc., seizmológ Univerzity Komenského a SAV.

Petržalská super škola je nový vzdelávací projekt pre všetkých žiakov druhého stupňa základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava-Petržalka. Pozostáva zo série deviatich prednášok vedeckých kapacít SAV, vďaka ktorým sa tunajšia mládež dostane k novým vedeckým poznatkom z geografie, matematiky, chémie, fyziky, biológie, dejepisu, občianskej náuky či informatiky vo vzťahu k Petržalke.

„Vďaka tomuto projektu žiaci našich škôl pochopia a spoznajú Petržalku inak ako doteraz a získajú nové informácie v rôznych prierezových oblastiach regionálneho vzdelávania priamo zo zdroja. Týmto moderným spôsobom tiež ‚zažijú' vedu inak ako v školských laviciach, čo môže neskôr ovplyvniť aj ich rozhodovanie o vlastnej kariére," povedal starosta Petržalky Vladimír Bajan a predsedovi SAV Jaromírovi Pastorekovi odovzdal kľúč k Petržalskej super škole, aby tak symbolicky odomkol bránu vedeckých poznatkov. „Dnešná mladá generácia je veľmi bystrá a vnímavá. Je preto dôležité rozvíjať jej záujem o vedu ako takú, a to zaujímavou formou," dodal predseda SAV prof. Jaromír Pastorek.

(do)

Prehľad prednášok v DK Zrkadlový háj

Dátum	Téma prednášky
25. 10. 2012	Zemetrasenia vo svete a u nás (prof. Peter Moczo)
21. 11. 2012	Čaro matematiky – Petržalka v číslach (prof. Anatolij Dvurečenskij)
19. 12. 2012	Chémia v každodennom živote (doc. Miroslav Boča)
22. 1. 2013	Hmyz a jantár z čias dinosaurov (Peter Vršanský, PhD.)
21. 2. 2013	Prapetržalka (prof. Jozef Bátora)
21. 3. 2013	V hĺbke ekonomiky (prof. Peter Staněk)
24. 4. 2013	Čaro matematiky – Petržalka v číslach (Dr. Dagmar Jandová)
21. 5. 2013	Neurčitosť budúcnosti, neurčitosť minulosti (prof. Vladimír Bužek)
25. 6. 2013	Bezpečné šifrovanie (doc. Karol Nemoga)

SLOVENČINA

Štolcova Hranovnica

Jazyk náš materinský je najvernejším obrazom našej duše.

Prof. Jozef ŠTOLC, DrSc.

Posledný októbrový utorok sa v Hranovnici uskutočnil 5. ročník súťaže v prednese poézie a prózy Štolcova Hranovnica. Spočiatku bola určená žiakom Hornádskej doliny, tento rok sa jej však zúčastnili aj študenti zo zasneženého Ždiaru, čo ocenil aj starosta Hranovnice Martin Benko. Tento rok sa zišiel rekordný počet účastníkov, ktorí súťažili v dvoch vekových kategóriách.

Štolcova Hranovnica sa z roka na rok čoraz viac dostáva do povedomia ľudí a aj vďaka nej vnímajú Hranovničania svojho významného rodáka ako výnimočnú osobnosť, ktorá presiahla hranice tejto malej spišskej obce. Jeho prínos do slovenskej jazykovedy, ako aj výskum nárečí sa stal národným bohatstvom a naším vzácnym dedičstvom.

Pamiatku na prof. Jozefa Štolca pestoval od roku 1954 po príchode do tunajšej školy učiteľský pár Beáta a Alexander Manikovci. Aj tohtoročnú súťaž poctili svojou prítomnosťou a v ich osobných spomienkach ožil aj prvopočiatočný „kútik prof. Jozefa Štolca", ktorý sa zrodil v ich srdciach a potom aj vo výtvarnom podaní pani učiteľky. Tradícia, ktorú založili, ožíva a pokračuje v súčasnom učiteľskom kolektíve, ktorý si ich váži a s láskou prijíma.

Myšlienku Štolcovej Hranovnice si mimoriadne cení aj jeho dcéra Elena Marečková, ktorá účastníkom poslala ako výraz vďaky pozdravný list. A podujatie ocenili i pozvaní hostia, samotní žiaci i ich učiteľský sprievod. Ambíciou organizátorov súťaže je posmeliť svojich žiakov, ktorými sú aj rómske deti, aby sa zapojili do prednesu a aby sa verejne prejavili aj na ďalších súťažiach – Hviezdoslavovom Kubíne alebo Šalianskom Maťkovi.

Vďaka všetkým za ich ušľachtilé úsilie v tejto regionálnej súťaži na počesť prof. Jozefa Štolca. Ako hodnotnejšie si uctiť jeho lásku k rodnému slovu, k materinskému jazyku, ktorý bol celým jeho životom, ako zdôraznil pán učiteľ Alexander Manik?

Mgr. Ľudmila HREHORČÁKOVÁ

Predstavujeme Združenie učiteľov chémie

ODBORNOSŤ

Dňa 11. septembra 2012 sa v Metodicko-pedagogickom centre v Bratislave konalo ustanovujúce valné zhromaždenie Združenia učiteľov chémie. Zúčastnili sa ho učitelia chémie zo základných, stredných aj z vysokých škôl. Slávnostné okamihy umocnila prítomnosť vzácnych hostí: RNDr. Igora Gallusa, riaditeľa odboru stredných škôl a jazykových škôl MŠVVaŠ SR, PhDr. Marty Šikrovej, vedúcej Školského úradu Miestneho úradu v Bratislave-Karlovej Vsi, a PhDr. Aleny Turčanovej, riaditeľky Spojenej školy na Tilgnerovej ul., sídla občianskeho združenia.

Náš vyučovací predmet chémia je u mnohých žiakov neobľúbený. Na otázku prečo je ľahká odpoveď. Učiteľom sa chémia ťažko učí. Často nemáme vhodné podmienky,

laboratóriá... Meškajú učebnice. Diskutovali sme aj o prebiehajúcej reforme, pri ktorej bola všetka práca presunutá na učiteľov.

Neraz som si položila otázku: Je možné tento stav zmeniť? Odpoveď na ňu som dostala v júli od pána Martina Bodisa: združme učiteľov chémie...

Prázdniny sú krátke, a preto sme rýchlo prešli od slov k činom. Spolu s Jankou Chrappovou a Majou Filovou sme utvorili prípravný výbor, 10. júla som odniesla žiadosť o registráciu na ministerstvo vnútra. Nasledovalo IČO, registrácia domény, stránka www.zuch.sk. Do týždňa mala skupina s rovnomenným názvom na Facebooku vyše 100 členov. Teraz ich máme vyše 350.

Valné zhromaždenie sa nieslo v duchu vzájomnej podpory a spolupráce. Prítomní sa vyjadrili formou ankety k programu konferencie, ktorou Združenie učiteľov chémie chce začať svoju činnosť. Ako miesto konania konferencie bola najčastejšie uvedená Banská Bystrica, resp. stredné Slovensko, termín jej konania 1. február – teda polročné prázdniny. Medzi aktuálne témy boli zaradené učebnice, učebné pomôcky a materiály, chemické pokusy bez používania nebezpečných látok a pedagogické dokumenty v chémii. Účastníci zhromaždenia očakávajú od združenia, aby sa podieľalo najmä na tvorbe štátneho vzdelávacieho programu, cieľových požiadaviek na maturitné skúšky a ostatných pedagogických dokumentov.

Viac informácií a diskusiu nájdete na stránke www.zuch.sk a na facebookovskej stránke skupiny Združenie učiteľov chémie.

Helena VICENOVÁ

ANKETA UN

Čo sa vám zatiaľ v napĺňaní školskej reformy nedarí, čo by sa malo zmeniť, aby vás to posunulo dopredu?

Riaditeľka Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej na Hálovej ulici v Bratislave Ing. Iveta Šafránková:

Reformu vnímam najmä cez optiku strednej odbornej školy. Napriek trojročnej účinnosti zákona o odbornom vzdelávaní a príprave stále nedošlo k užšiemu prepojeniu medzi strednými odbornými školami a zamestnávateľmi príslušného odvetvia.

Zamestnávatelia často deklarujú svoju nespokojnosť s odbornou pripravenosťou absolventov stredných odborných škôl, respektíve s nevhodnou štruktúrou ich odbornosti. Ich kritika je, žiaľ, oprávnená. Odborné predmety často vyučujú ľudia, ktorí majú malé alebo dokonca žiadne praktické skúsenosti v odbore. Skutočný rozvoj učiteľov odborných predmetov nie je možné dosiahnuť kontinuálnym vzdelávaním – opäť len v školskom prostredí, ale iba ich priamym pôsobením v podnikoch, napríklad formou pravidelných stáží. Iným riešením by bolo vyučovanie odborných predmetov praktického charakteru priamo odborníkmi z podnikov, ktorých oblasť podnikania korešponduje so školským vzdelávacím programom.

Na druhej strane je pravdou, že odborným školám chýba spätná väzba a podpora vzdelávania zo strany zamestnávateľov. Nestáva sa často, že by akýkoľvek subjekt z podnikateľského prostredia vzniesol požiadavku na oblasť prípravy absolventov strednej školy. A už vôbec nie s iniciatívou niečo aktívne podporiť. Obvykle je to škola, ktorá je iniciátorom stretnutí, partnerstiev, požiadaviek na dodávky materiálnej pomoci, možnosti realizácie študentskej praxe a podobne.

Obrovské rezervy vidím v zabezpečovaní a sprostredkovaní oficiálnej komunikácie medzi akademickou a komerčnou sférou. Malo by ísť o dlhodobú partnerskú spoluprácu s istou presne definovanou koncepciou, s konkrétnymi zodpovednými osobami a termínmi, vďaka ktorým sa všetky požiadavky a podpora dostanú z komerčnej sféry do akademickej. Takúto úroveň spolupráce však nemôže dosiahnuť samotná škola.

Zástupkyňa riaditeľa Špeciálnej základnej školy internátnej v Liptovskom Jáne PhDr. Jarmila Antošková:

Sme špeciálna základná škola internátna, v ktorej vzdelávame žiakov s mentálnym postihnutím všetkých stupňov, s viacnásobným postihnutím, s rôznymi diagnózami. Tým, že školská reforma nebola u nás v špeciálnom školstve (z môjho pohľadu) úplná – môžeme povedať, že vôbec nešla do obsahovej reformy – jej efekt je minimálny. Zmeny, ktoré sme od reformy očakávali, sa nenaplnili. I odvážne tvorivé nápady špeciálnych pedagógov narážajú na nedostatok vhodných učebných pomôcok, chýbajúce kompenzačné pomôcky, učebnice pre B a C variant. Tvoriví špeciálni pedagógovia si aj naďalej píšu metodické materiály sami, vyrábajú si svojpomocne učebné pomôcky a prácne zhotovujú učebné listy.

Moderné špeciálnopedagogické i stimulačné vyučovacie programy sú pre

Informačné technológie v európskom vzdelávaní

INFORMATIZÁCIA ŠKOLY

V jednom rozhovore sa pýtali Billa Gatesa, kde vidí v budúcnosti najväčší priestor na uplatnenie nových informačných technológií. Pre niektorých prekvapujúco, pre iných tak, ako predvídali, „informatický guru“ dneška odpovedal, že určite v školstve. Faktom je, že dnes azda nenájdete vo svete školský systém, kde by výučba informačných technológií v nejakej podobe chýbala.

Súčasná reforma školstva na Slovensku postavila pred jej autorov takisto otázku, čo urobiť s IKT. V bohatej diskusii odborníkov na výchovu a vzdelávanie, ale aj informatikov sa objavili v podstate dve stratégie. Jedna hovorila o tom, že IKT treba vyučovať ako osobitný predmet a začať s ním hneď od prvého ročníka základnej školy s väčším počtom hodín, pričom treba pokračovať vo všetkých nasledujúcich ročníkoch. Tento trend presadzovali najmä profesionáli v oblasti IKT. Za druhou skupinou odborníkov na školstvo bol názor, že IKT treba vyučovať ako aplikácie, a nie ako predmet. Zástancami tohto trendu boli najmä učitelia iných predmetov ako informatiky.

V posledných dvadsiatich rokoch prešli vzdelávacie systémy azda vo všetkých krajinách Európy zásadnými zmenami, teda reformami. Odborníci v rámci Európskej komisie definovali osem kľúčových kompetencií, ktoré predstavujú prenosný a univerzálne použiteľný súbor vedomostí, zručností a postojov, ktoré potrebuje každý jedinec opúšťajúci školský systém na svoj osobnostný a profesijný rozvoj. Týchto osem kľúčových kompetencií možno rozdeliť do dvoch základných skupín – na kompetencie, ktoré sa vzťahujú na konkrétne vedecké disciplíny či vyučovacie predmety, a na tzv. kroskurikulárne kompetencie, teda nadpredmetové kompetencie. K prvej skupine kompetencií možno zaradiť:

- komunikáciu v štátnom (materinskom) jazyku,
- komunikáciu v cudzom jazyku,
- matematickú gramotnosť a kompetencie v oblasti prírodných vied a technológií,
- kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií.

Druhú skupinu tvoria tieto nadpredmetové kompetencie:

- naučiť učiť sa,
- interpersonálne sociálne a občianske kompetencie,
- podnikateľské zručnosti,
- kultúrne kompetencie.

IKT ako súčasť národného obsahu primárneho vzdelávania

Zdroj: Urban, Igor: IKT v edukačných systémoch štátov EÚ. Prešov: Prešovská univerzita 2006.

Kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií sú definované ako schopnosť používať multimediálne technológie a využívať ich na vyhľadávanie, ukladanie, vytváranie, prezentovanie, triedenie a výmenu informácií.

Absolútna väčšina európskych ministrov školstva vyhlasuje, že pokladá zavádzanie informačných a komunikačných technológií do vyučovania na svojich školách za prioritu. Primát tejto téme dáva aj Európska únia. Odborníci na výchovu a vzdelávanie si v tejto súvislosti kladú otázku, aké postavenie budú mať IKT vo vzdelávaní a ako ovplyvnia v najbližších rokoch celý vzdelávací systém. Predčasom sa EÚ a jej organizácie rozhodli urobiť prieskum v 30 krajinách o tom, ako sa IKT zavádzajú do vzdelávania a ako ovplyvňujú úroveň výchovy a vzdelávania. Výsledky zhrnuté v materiáli *IKT@Europe.edu* dávajú obraz o tom, kam sa uberá výučba a spôsoby využívania IKT v budúcnosti.

Aké sú súčasné trendy? Pozrime sa na niektoré bližšie.

Vybrané zručnosti, ktoré sú súčasťou obsahu primárneho vzdelávania

Zručnosti/Štát	Belgicko (fr.)	Belgicko (nem.)	Belgicko (hol.)	Dánsko	Nemecko	Grécko	Španielsko	Francúzsko
Programovanie		–			●	–	–	
Používanie softvéru	●	–		●	●	–	–	●
Vyhľadávanie informácií	●	–		●	●	–	–	●
Internetová komunikácia	●	–		●	●	–	–	●
Zručnosti/Štát	**Írsko**	**Taliansko**	**Luxembursko**	**Holandsko**	**Rakúsko**	**Portugalsko**	**Fínsko**	**Švédsko**
Programovanie	–	–	–	–	–	–		
Používanie softvéru	–	–	–	–	–	–	●	●
Vyhľadávanie informácií	–	–	–	–	–	–	●	●
Internetová komunikácia	–	–	–	–	–	–	●	●
Zručnosti/Štát	**Anglicko, Wales, Severné Írsko**	**Škótsko**	**Island**	**Lichtenštajnsko**	**Nórsko**	**Bulharsko**	**Česko**	**Estónsko**
Programovanie	●	●		●		●		
Používanie softvéru	●	●	●	●	●	●		●
Vyhľadávanie informácií	●	●	●	●	●	●		●
Internetová komunikácia			●			●		●
Zručnosti/Štát	**Lotyšsko**	**Litva**	**Maďarsko**	**Poľsko**	**Rumunsko**	**Slovinsko**	**Slovensko**	**Cyprus**
Programovanie	–	–			●	●	–	–
Používanie softvéru	–	–		●	●	●	–	–
Vyhľadávanie informácií	–	–		●	●	●	–	–
Internetová komunikácia	–	–		●	●	●	–	–

● zručnosť je súčasťou obsahu primárneho vzdelávania, – zručnosť nie je súčasťou obsahu primárneho vzdelávania. *Zdroj: Urban, Igor: IKT v edukačných systémoch štátov EÚ. Prešov: Prešovská univerzita 2006.*

Prvým záverom, ktorý z prieskumu vyšiel, bolo, že pokiaľ sa IKT vo vzdelávaní využívajú, majú zatiaľ stále malý vplyv na tradičné vyučovacie metódy a spôsob vyučovania, s ktorými školy pracujú. Tu je súčasne ukrytý najväčší nečerpaný potenciál IKT. Informačné technológie sú vnímané ako potenciálne najdôležitejší prostriedok na inovácie a zmeny v kvalite vzdelávania pre najbližšie roky. Majú potenciál aktivizovať žiaka, zmeniť ho z pasívneho činiteľa vyučovacieho procesu na aktívneho činiteľa. Ukázalo sa, že samotné vybavenie škôl IKT ešte neznamená automaticky lepšiu kvalitu vzdelávania.

Stratégia vyučovania

V súčasnosti sa v Európe možno stretnúť s tromi hlavnými koncepciami v nazeraní na zakomponovanie IKT do vzdelávania:

1. IKT ako predmet, zvyčajne nazývaný informatika či informačné technológie; jeho cieľom je pripraviť a zdokonaliť žiaka v ovládaní IKT (na obrázku štáty označené modrou farbou);
2. využívanie IKT ako aplikácie, teda nie samostatného predmetu, ale nástroja na skvalitnenie vyučovania vo všetkých predmetoch, kde je to zmysluplné a účelné (na obrázku štáty označené žltou farbou);
3. IKT ako samostatný predmet a súčasne prostriedok vzdelávania v iných predmetoch.

čovania. Učitelia v praxi sa v celej Európe postupne preškoľujú a zdokonaľujú v práci s týmto novým prostriedkom a pomôckou. Niekdy dochádza k mylnému uplatňovaniu názoru, že IKT môžu v značnej miere nahradiť učiteľa. Je to však naopak – učiteľ sa stane významnejším činiteľom výchovno-vyučovacieho procesu vtedy, ak bude vo svojej práci využívať nové technológie i metódy práce.

Tlak na vyššiu kvalitu práce učiteľov, ale aj zmenu ich pozície je vytváraný zmenou pozície školy v spoločnosti. Zatiaľ čo ešte azda do konca minulého tisícročia bola škola pre žiaka hlavným zdrojom informácií a poznatkov, situácia sa postupne zmenila v tom, že žiak získava v súčasnosti oveľa viac informácií a poznatkov z iných ako školských zdrojov. Intenzifikácia využívania IKT učiteľmi i žiakmi posilňuje tento trend a súčasne napĺňa nové možnosti zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva aj z iných ako školských zdrojov a povinného školovania. Pozitívnym trendom je podpora celoživotného vzdelávania ako cesty permanentného odborného kultivovania sa človeka. IKT napomáhajú to, aby vzdelávací systém, ale aj vzdelávajúci sa človek mohol lepšie reagovať na podnety i potreby svojho okolia. Prístup k rozsiahlejším a rôznorodým zdrojom informácií si nutne vyžaduje, aby vzdelávajúci sa mali k dispozícii učiteľov, ktorí im pomáhajú

Materiálne a technické zázemie

Špecifikom IKT je, že bez náležitého materiálneho a technického zázemia nie je možné ich využívanie, zvlášť v školskom prostredí. Táto technická podmienenosť je limitom na ich uplatnenie a využívanie. Školstvo v celej Európe permanentne zápasí o početnosť, ale aj kvalitu technického vybavenia a najmä o jeho permanentnú obnovu.

Programy vzdelávania a IKT

IKT môžu vo vyučovaní plniť rôzne funkcie – môžu byť použité na jednoduchú komunikáciu, môžu byť zdrojom informácií, môžu motivovať, vzbudzovať záujem, poskytovať intelektuálne zručnosti, posilňovať záujem o cudzie jazyky, pri aplikáciách, simuláciách a pod. Súčasne je možné tvoriť nové podporné vzdelávacie prostriedky pomocou IKT aplikácií a programov. V posledných rokoch je mimoriadne aktuálna tvorba digitálneho obsahu vzdelávania a jeho využívania vo vzdelávaní. IKT poskytujú možnosť zavádzať nové metodiky vzdelávania, interaktívne postupy a modely, aktivizujúce modely podporujúce metakognitívne zručnosti. IKT predstavujú pre učiteľov a vyučovací proces súbor podporných

v odbornom vzdelávaní. Roku 1995 bola vytvorená komisia EÚ pre vzdelávací softvér a multimédiá. O rok neskôr vyhlásila Európska komisia program Učenie a informačná spoločnosť, čím jasne deklarovala snahu využívať IKT a najmä internet vo vyučovacom procese. Od roku 1996 sa začala rozvíjať multimediálna školská sieť European Schoolnet. Funkčnou sa stala od roku 1998. Táto sieť má ambíciu profilovať sa ako európsky nástroj inovácií a výmen. Podporu dostal rad ďalších celoeurópskych programov, ako Socrates, iniciatívy eLearning, eTeacher, eTeaching, eSchool, eTeacher Training, atď. Národné programy včleňovania IKT do edukačných aktivít na primárnej a sekundárnej úrovni vzdelávania sa ako prvé v Európe začali dostávať do školských programov vo Francúzsku a v Španielsku roku 1985. Vo väčšine štátov boli tieto procesy odštartované v rokoch 1994 – 1998. Najneskôr zareagovali na tento trend v Rumunsku, na Slovensku a na Islande.

IKT zlepšujú výučbu

V Európe sa IKT zakomponovávajú do vzdelávania najmä s cieľom:

- zlepšiť procesy výučby a učenia, a dosiahnuť tak vyššiu kvalitu a úroveň vzdelania žiakov a ich zručností (Španielsko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Fínsko, Švédsko, Veľká Británia, Nórsko, Bulharsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Poľsko, Rumunsko),
- umožniť každému prístup k IKT v súlade s princípom rovnakej príležitosti (Nemecko, Írsko, Luxembursko, Holandsko, Fínsko, Švédsko, Veľká Británia, Nórsko, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Slovinsko),
- podporiť rozvoj celoživotného vzdelávania a odbornej prípravy (Belgicko, Rakúsko, Fínsko, Švédsko, Veľká Británia, Lichtenštajnsko, Nórsko, Estónsko, Cyprus, Lotyšsko),
- prispieť k rozvoju informačnej spoločnosti v najširšom zmysle slova (Portugalsko, Fínsko, Veľká Británia, Bulharsko, Česká republika, Slovensko, Estónsko, Poľsko, Rumunsko),
- vychovávať ľudí k osvojovaniu si zodpovedného a kritického využívania IKT, a uľahčiť im tak zapojenie sa do informačnej spoločnosti (Nemecko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Nórsko),
- podporiť ekonomický rozvoj a konkurencieschopnosť (Nemecko, Grécko, Švédsko, Veľká Británia, Nórsko, Estónsko),

ČO MÔŽEME OČAKÁVAŤ V OBLASTI VYUŽÍVANIA IKT VO VZDELÁVANÍ

- nové tabulátory nahradia klasické učebnice i zošity, budú obsahovať v eletronickej forme stiahnuté učebnice, doplnkovú literatúru, slovníky a pod.
- nové internetové vzdelávacie kanály (v Anglicku takýto už pracuje na adrese www.teachers.tv)
- na špecializovaných úložiskách budú nahrávky vyučovacích hodín s najlepšími učiteľmi podľa predmetov a tematických celkov (na tomto modeli už pracujú napríklad vo Švédsku)
- inovatívne metodiky vyučovania
- digitálne podporné didaktické prostriedky pre učiteľa – podľa predmetov a jednotlivých tematických celkov (animácie pokusov, filmové nahrávky spracované do digitálnej podoby, zemepisné, prírodovedné digitálne pomôcky a pod.)
- elektronický zoznam testovacích nástrojov žiakov a škôl
- kompletná pedagogická dokumentácia s obsahom vzdelávania v jednotlivých predmetoch, elektronický zoznam schválených a odporučených učebníc, učebných textov, testov, projektov podporujúcich rozvoj kompetencií v tej-ktorej oblasti a pod.
- elektronická podoba možností voľby povolania s filmovými ukážkami činností, ktoré sa vykonávajú v jednotlivých profesiách, so zdravotnými predpokladmi, s potrebami trhu práce a pod.
- dostupná databáza knižníc s možnosťou štúdia literatúry a časopisov v elektronickej podobe
- dostupná databáza galérií, kultúrnych a historických pamiatok, ktoré možno virtuálne navštíviť
- zásobník modelových školských vzdelávacích programov

Učitelia

Tri predchádzajúce koncepcie sa berú do úvahy aj pri požiadavkach na ovládanie IKT učiteľmi. V koncepcii, kde sa vyučujú IKT ako predmet, sa preferuje, aby bol v škole kvalifikovaný učiteľ predmetu informatika. Nároky na vzdelanie ostatných učiteľov jednotlivých predmetov v oblasti ovládania a využívania IKT sú veľmi mierne.

V prípade, že sa IKT vyučujú najmä ako aplikácie v jednotlivých predmetoch, je nevyhnutnou podmienkou, aby boli všetci učitelia preškolení na ovládanie IKT a ich využívanie.

Príchod IKT zvýšil nároky na prípravu učiteľov na výkon svojej profesie. Fakulty pripravujúce učiteľov zakomponovali medzi základné znalosti prácu s IKT, ich využívanie na zefektívnenie i zatraktívnenie vyu-

získané údaje a informácie spracovávať, triediť, kreatívne ďalej využívať.

Žiaci

IKT sa stali trendovou oblasťou vo voľnom čase i vo vzdelávaní aj pre mladých ľudí. Je to oblasť, v ktorej mladí rýchlo predbehli dospelú populáciu a po prvý raz v dejinách je dnes mládež často vzdelanejšia a zorientovanejšia ako staršia generácia. Žiaci sú lepší ako učitelia. Je to úplne nový fenomén, ktorý dáva podnet na zamýšľanie sa nad tým, ako sa mení úloha školy a učiteľa. V tejto súvislosti má začleňovanie IKT do vzdelávacích procesov pre žiakov množstvo výhod – získavajú neobmedzený prístup k zdrojom nových infomácií a poznatkov, znižuje sa ich obmedzovanie časom, priestorom a financiami, zvyšuje sa ich autonómnosť, sloboda, ale súbežne s tým rastú nároky na ich zodpovednosť.

prostriedkov. Faktom je, že samotné IKT ešte nemusia priniesť zmenu kvality práce školy a učiteľa. Základnou podmienkou je aktívne ovládanie možností, ktoré poskytujú, samotnými učiteľmi s využitím IKT a taktiež dobré materiálne a technické zabezpečenie škôl a učiteľov.

EÚ a IKT

Na konci sedemdesiatych a začiatkom osemdesiatych rokov minulého storočia vznikli prvé európske iniciatívy podporujúce zavádzanie IKT do vzdelávania. V tom čase sa IKT vyučovali dominantne ako samostatný predmet v podobe informatiky. Postupom času sa prešlo k širokému využívaniu IKT v podstate vo všetkých vyučovaných predmetoch, ale aj na ďalšie vzdelávacie a kultivačné aktivity. Roku 1989 EÚ vyhlásila program nazvaný Eurotecnet, ktorý mal podporovať inovácie

- povzbudiť integráciu mladých ľudí na trh práce (Nemecko, Švédsko, Veľká Británia, Lichtenštajnsko).

Samozrejme, ciele využívania IKT sa v jednotlivých krajinách permanentne vyvíjajú a menia, prispôsobujú aktuálnym potrebám a cieľom. Budúcnosť školy a školstva nie je mysliteľná bez informačných a komunikačných technológií. Model ich využívania je však viazaný na filozofiu školy, modernizáciu metód a foriem práce učiteľa, ale aj jeho prípravu a motiváciu byť dobrým a progresívnym učiteľom. Reformy školstva v Európe túto oblasť mimoriadne zdôrazňujú a rozpracovávajú a sofistikovaným spôsobom realizujú.

Peter BALÁŽ

Ilustračné foto stock.xchng

ANKETA UN

viacerých pedagógov nedostupné pre nedostatok finančných prostriedkov, pretože väčšinou sú realizované súkromnými inštitúciami či osobami.

Spustila sa školská reforma, ale zabudlo sa na zmenu podmienok, ktoré sú nevyhnutné – nevynímajúc zabezpečenie učebníc, učebných materiálov pre žiakov, metodických materiálov, metodických školení a už spomínaných učebných pomôcok, kompenzačných pomôcok. Stačí si pozrieť ponuku vzdelávaní od metodických centier pre špeciálnych pedagógov. Zdôrazňuje sa individuálny prístup k žiakovi, ale na špeciálnych školách potrebuje každé dieťa individuálny prístup, beží integrácia žiakov s postihnutím do základných škôl, v mnohých prípadoch však bez zabezpečenia podmienok, čo je na úkor žiakov s postihnutím, často aj ostatných intaktných žiakov. Na školách je nedostatok asistentov učiteľa, nehovoriac o kvalifikovaných.

A napokon je tu otázka pre pedagogické fakulty, či sa školská reforma, ktorá beží už toľko rokov, premietla a do akej miery do prípravy budúcich učiteľov a ostatných pedagogických zamestnancov, napríklad asistentov učiteľa, vychovávateľov.

Školská reforma nenaplnila ani očakávanie komplexného prístupu k výchove a vzdelávaniu detí a žiakov s postihnutím, doplnenia špeciálnych škôl odborníkmi tak, aby dieťaťu boli poskytnuté nevyhnutné komplexné služby „pod jednou strechou" – špeciálny pedagóg, logopéd, psychológ, fyzioterapeut, pedopsychiater, zdravotný personál, aby sa to premietlo nielen do legislatívy, ale aj do zabezpečenia finančných prostriedkov na zaplatenie týchto špecialistov. Tí si často vytvárajú súkromné centrá, ktoré sú, žiaľ, pre väčšinu rodín s dieťaťom s postihnutím nedostupné. Rovnako sú potrebné rekonštrukcie starých neúčelných budov, do ktorých boli dané špeciálne školy, a zabezpečenie materiálneho-technického vybavenia týchto škôl.

Riaditeľ Základnej školy v Makove Mgr. Milan Petrovič:

O zmenách v školskom systéme a potrebe školskej reformy sa hovorilo už dlhé roky. No pri jej realizácii sa vyskytli viaceré nedostatky. Najväčšou chybou školskej reformy bolo jej urýchlené zavedenie do každodenného života škôl a krátkosť času na oboznámenie sa učiteľov s reformnými krokmi, ktoré neboli zabezpečené zo stránky organizačnej, finančnej ani materiálnej. Učitelia boli postavení pred hotovú vec: na konci školského roku sa dozvedeli, že od septembra budú učiť po novom, a počas prázdnin mali pripraviť množstvo pedagogickej dokumentácie (školský vzdelávací program, novokoncipované učebné osnovy, učebné plány), ktorú predtým pripravovali vyškolení metodickí pracovníci. Ďalším veľkým problémom bol nedostatok učebníc, ktoré ešte aj v súčasnom období v niektorých ročníkoch chýbajú. Žiaci 9. ročníka v našej škole sa pripravujú na celoslovenské testovanie a nemajú učebnicu matematiky. Žiaci v Slovenskej republike sú porovnávaní v čitateľskej gramotnosti so žiakmi európskych krajín, ktoré majú dlhodobo zavedený systém tvorenia úloh na čítanie s porozumením, zatiaľ čo sa u nás iba tvorí. Potom sa nemôžeme čudovať, že naši žiaci sa pri meraniach výkonov v čitateľskej gramotnosti ocitli na posledných priečkach.

Spoločná škola na Slovensku

PODNET PRE UČITEĽOV

Moja 88-ročná mama často spomína na obecnú školu. Žiari jej tvár, keď nám rozpráva o svojom pánovi učiteľovi. Pán učiteľ bol veľmi vážený človek. Naučil ju čítať, písať, rátať, mali aj prírodopis, prírodospyt. Mohla by chodiť do meštianky a isť za učiteľku, aj pán učiteľ to povedali, keby... Keby na to mali...

Chodila som do tej istej budovy. Dedinská škola 1. – 4. už bola vynovená. Aj moji rodičia pomáhali, brigádovali, urobili v nej vodovod, kúrenie. Pani riaditeľku Hermínku, moju prvú učiteľku, si pamätám dodnes. Veľmi sa mi páčilo chodiť do školy...

Od piateho ročníka som začala navštevovať školu v meste. V našej triede sme mali 30 žiakov. Boli medzi nimi chlapci, čo vyrušovali, aj dievča, čo prepadlo, aj usilovné deti. Učili nás rôzni učitelia. Niektorých som mala rada, boli však aj takí, ktorých som sa bála. Mala som veľmi rada literatúru – učili sme sa básne. *Žltá ľalia*, *Detvan*, *Marína*... Dostali sme sa naučiť niekoľko odsekov, ale kto chcel, mohol sa naučiť celú báseň. Mnohé básne si dodnes pamätám. No veľmi sa mi páčila aj fyzika. Páčilo sa mi chodiť do školy...

Teraz učím, učiteľkou som byť chcela, a môj sen sa mi splnil. Učím dobré i neporiadne deti, máme interaktívnu tabuľu, internet v učebni, práca s deťmi ma napĺňa...

Riaditeľ školy PaedDr. Martin Bodis, PhD.

Zaujímam sa o dianie v školstve. Pozerala som video, ktoré dokazovalo, že triedy sú nezmysel a štátne školy že sú prežitok. Naozaj? Je možné, aby tí, čo sa neučili básne, lebo neboli zaťažovaní memorovaním, sa básne naučili tvoriť? Môžu žiaci riešiť problémové úlohy, keď nemajú v hlave žiaden obsah? Nahradia informácie na internete učebnice? Sú možnosti vzdelávania cez internet prístupné všetkým? Budú sa žiaci učiť len doma či v malých skupinkách, pričom sa každý žiak učí len to, čo ho baví? Bolo by to riešenie globálnej krízy v školstve? Nie. Veď kto by rozdelil klasické – nezmyselné – triedy, postavil vyhovujúce priestory a podľa tej vízie vzdelával? A najmä za čo...

Čítala som o myšlienke spoločnej školy. Potrebujeme na jej realizáciu cudzie vzory? Nepotrebujeme. Na Slovensko sa nedajú preniesť podmienky iných štátov. Áno, je potrebné poznať a poučiť sa, ale zvoliť si svoju cestu a čerpať aj z vlastnej histórie. Moderná škola s našou tradíciou...

Pamätáme si kvalitné slovenské školstvo. Prečo sme prebrali toľko z iného, čo úroveň veru nezvýšilo? Štát by mal učiteľom vrátiť stratený spoločenský status. Štát by sa nemal zbavovať zodpovednosti, presúvať úlohy na učiteľov...

Poznám mnohé školy, v ktorých to žije, a napriek zlým podmienkam v školstve. Teším sa, že aj v tej, kde učím ja. No teraz by som chcela priblížiť čitateľom školu v obci. Podobnú tej, ktorú som navštevovala ako dieťa. Je ňou ZŠ s MŠ kráľa Svätopluka v Šintave. V tejto škole – v duchu jej názvu – pred štyrmi rokmi ožilo Svätoplukovo kráľovstvo. Pod záštitou Trnavského samosprávneho kraja (TSK) a obce Šintavy sa tu vtedy konal nultý ročník súťaže Svätoplukovo kráľovstvo ožíva. Tato literárna a výtvarná súťaž je už registrovaná Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR na celoštátnej úrovni, v tomto školskom roku sa pod patronátom Matice slovenskej uskutoční jej 4. ročník. Krásne práce žiakov z celého Slovenska sú vystavené v škole.

Škola sa zapájala a zapája do mnohých významných projektov. Sú to medzinárodné projekty Socrates 2006 – 2009 a 2011–2013, v operačnom programe Vzdelávanie opatrenie Premena tradičnej školy na modernú 2009 – 2011 a mnohé národné projekty, napr. Enviroprojekt 2006, 2009 a 2012, Školské knižnice 2007, projekty TSK 2006 – 2009, projekt Otvorená škola - oblasť športu 2008 a 2009, Učebňa kontinuálneho vzdelávania 2009 a iné.

V škole možno absolvovať kontinuálne vzdelávanie, akreditované v programoch MPC Bratislava, ZŠ s MŠ kráľa Svätopluka Šintava. Riaditeľ školy je garantom programu kontinuálneho vzdelávania *Učiť moderne, inovatívne a kreatívne* a vykonáva funkciu predsedu Atestačnej komisie FF UKF v Nitre, zároveň bol okrem svojej školy projektovým manažérom európskych projektov na škole v obci Mojmírovciach a v Trenčíne na ZŠ na Kubranskej ul. Na stránke školy www.zssintava.edu.sk nájdete video o otvorení vzdelávania, ktoré umožňuje dokončiť si základné vzdelanie ľuďom, ktorým sa to z nejakých dôvodov v minulosti nepodarilo. Táto škola je zrejme kráľovskou školou – konštatuje v závere redaktorka...

Hľadáte školu v Šintave? Stačí sa spýtať domácich. Odpovedia rovnako: uvidíte krčmu a hneď vedľa na námestí máme školu. Oproti nej je obecný úrad. Teda všetko pekne spolu.

V škole je riaditeľom už tretie funkčné obdobie PaedDr. Martin Bodis, PhD. Medzi jeho najnovšie aktivity patrí úsilie o dohodu o odbornom školstve v okrese za aktívnej spolupráce s riaditeľom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Galante. Ako je možné, že toto všetko sa v Šintave robí? Môže toľko aktivít zvládnuť jeden človek? Na spoluprácu musia byť minimálne dvaja. Má v škole tím ľudí, ktorých nakazil svojou akčnosťou, aj mnohých ďalších spolupracovníkov. A je vytrvalý. Dovtedy klope na správne dvere, kým mu neotvoria.

Okrem uvedených aktivít má v šintavskej škole ešte jednu školu – školu spoločnú. Píše o nej vo facebookovskej skupine Spoločná škola. Táto škola nie je však iba virtuálna, jej idey podporuje aj minister školstva Dušan Čaplovič. A aká škola je škola spoločná? Štát sa v spoločnej škole nezbavuje zodpovednosti, nepresúva úlohy na učiteľov. Štát cez svoje priamo riadené organizácie plní pre školy servis. Spoločná neznamená, že nemôže byť jedinečná. Určite jedinečná. Spoločná v základoch. Nie jednotná – uniformná, potláčajúca rozdiely medzi školami, potláčajúca individualitu žiakov.

Mnohí učitelia očakávajú zavedenie systému do školstva. A o tom je spoločná škola. Čo treba na jej realizáciu? Dvere sú pootvorené, nech sa páči.

Helena VICENOVÁ
Foto archív školy

TÉZY SPOLOČNEJ ŠKOLY

Štát sa nezbavuje zodpovednosti, nepresúva úlohy na učiteľov.

1. Štát vydá alternatívne učebné plány, z ktorých si škola vyberá a svoj výber uvedie v školskom vzdelávacom programe (ŠkVP). Bude možnosť výberu – spoločenskovedný, prírodovedný, výchovný variant.
2. Štátny vzdelávací program (ŠVP) je rozdelený podľa ročníkov a jeho prílohou sú učebné osnovy všetkých predmetov. V rámci osnov bude striktne stanovené, ktoré predmety sa majú deliť.
3. Ak škola zavedie voliteľný predmet v ŠkVP, vypracuje si naň učebné osnovy, ktoré sú prílohou ŠkVP.
4. Ak si škola nezakladá žiadny predmet, postupuje podľa ŠVP. A ak sa niekto predsa len nezmestí do pravidiel (body 1. – 4. spoločnej školy), je tu možnosť mať experiment. Pri experimentálnom overovaní nových spôsobov učenia by sa postupovalo podľa schválených pravidiel na jeho realizáciu.
5. Súčasťou učebných osnov predmetu sú aj všetky prierezové témy.
6. ŠPÚ a MPC vydávajú vzorové tematické výchovno-vzdelávacie plány pre učiteľov, ktoré učitelia môžu použiť.
7. NÚCEM vydá štandardizované testy pre rôzne predmety po ročníkoch, aby ich učitelia mohli využívať pri svojej práci. Odborne ich posúdi ŠPÚ.
8. ŠŠI plní úlohu poradného orgánu, ktorý spolupracuje so školami a vydáva školám materiál, v ktorom sa konkretizuje oblasť hodnotenia a kontroly inšpekčnej činnosti. Školám pred kontrolou poskytuje poradenstvo.
9. Štát v rámci rozvoja digitálnej gramotnosti a modernizácie edukačného procesu vytvorí pre školy portál, kde budú všetky dostupné materiály pre učiteľa prístupné spolu s možnosťou vzájomnej výmeny pedagogických zručností a skúseností. Rovnako bude podporovať i modernizáciu edukačných pomôcok na základe potrieb školy.
10. MŠVVaŠ SR cez ÚIPŠ vydá metodický pokyn, ktoré dokumenty sa môžu viesť elektronicky a ktoré nutne papierovo. Následne v pokyne uvedie spôsoby archivácie.

Deň jablka v našej škole

ZDRAVÁ VÝŽIVA

Okrem učiteľov a ovocinárov možno málokto vie, že 21. október je Dňom jablka. V tento deň, ktorý vznikol na podnet britskej charitatívnej organizácie Common Ground už roku 1990, zameriavame našu pozornosť na jablko – významný zdroj a zásobáreň mnohých vitamínov. Aj keď spočiatku tento deň kládol význam na pôvodné odrody jabĺk, postupne sa rozšíril aj o oblasť zdravej výživy, v ktorej by nemalo chýbať ani konzumovanie jabĺk.

Zrejme ani pôvodní zakladatelia uvedeného dňa nepredpokladali, že sa stane taký významný pre neformálne vzdelávanie žiakov v oblasti zdravej výživy, ale aj pre oblasť zážitkového učenia, kooperatívnych činností žiakov, ba aj spolupráce školy s rodinou. To všetko možno realizovať v tento deň.

V zmysle naznačeného sme aj my v našej Základnej škole s materskou školou Banka v okrese Piešťany uskutočnili na prvom stupni v posledný piatok októbra tematicky zameraný Deň jablka. So žiakmi, a dodám, že aj s rodičmi, sme sa naň pripravovali, aby sme žiakov už vopred motivovali. Postupnou motiváciou sme sledovali zintenzívnenie ich zážitkov v samotný Deň jablka.

Ako vyplýva aj z názvu dňa, zamerali sme sa na oblasť zdravej výživy, do ktorej patria vitamíny. Tie nám v hojnej miere poskytuje ovocie a zelenina.

Deň sme začali rôznymi testami a vypracúvaním pracovných listov z matematiky a zo slovenského jazyka, v ktorých hlavnou obsahovou náplňou bolo ovocie, teda najmä jablká. Akiste netreba zdôrazňovať, že žiaci „jablkovú matematiku" a „jablkový slovenský jazyk" vnímali inak ako bežné vyučovacie hodiny a stanovené úlohy vypracúvali s veľkým záujmom.

Ďalšia časť nášho tematického dňa bola zameraná na rozhovory učiteľov so žiakmi o tom, čo je to zdravá výživa, čo je jej súčasťou a prečo máme na ňu dbať. Pri spoločných rozhovoroch so žiakmi sme využili aj viaceré didaktické aspekty – žiaci vyšších ročníkov si neformálne preopakovali učivo z nižších ročníkov a žiaci nižších ročníkov so záujmom počúvali, čo všetko sa ich starší spolužiaci už v škole naučili a čo všetko už vedia. Menší žiaci vymenúvali druhy ovocia a zeleniny, ktoré sú príznačné pre toto predzimné obdobie, pričom sme hovorili aj o ich dostupnosti a preferovali ovocie a zeleninu našich záhrad. Pravda, neostali sme len pri jablkách, ale porozprávali sme si o ľudskom tele, primerane sme vysvetlili, čo je imunita a že aj konzumáciou ovocia ju posilňujeme a predchádzame chorobám a pod.

Na tieto kognitívne činnosti nadviazali psychomotorické, v ktorých žiaci vyrábali produkty tematicky zamerané na jablko. Z rôznych materiálov, klasifikovaných ako odpadové, napr. z uzáverov PET fliaš, zhotovili napr. obraz jablka, čelenku, pečiatky s témou jablka a pod. Uvedenou časťou sme okrem rozvíjania psychomotorických zručností žiakov podporovali a rozvíjali aj sociálne vzťahy medzi nimi. Zrejme každý si vie domyslieť a predstaviť neformálnosť týchto činností.

Ako to už býva, po práci prichádza na rad odmena. Odmenou za aktivitu boli žiakom rôzne dobroty: koláče, torty, zákusky, nápoje – vyrobené z jabĺk. Ak som vyššie spomenula spoluprácu školy a rodín, uvediem, že sme si pochutnávali najmä vďaka prispeniu rodičov. Avšak nielen to, ako nám povedali žiaci v rozhovoroch – pomáhali mamičkám pri príprave dobrôt, pričom sa podučili aj niečo o pečení. Naše „hodovanie" bolo spojené s rôznymi hádankami a kvízmi o jablku, ktoré prispeli k ďalšiemu rozširovaniu vedomostí o jablku a zdravej výžive.

Deň sa skončil, v nás učiteľoch, ale aj v žiakoch ostali pekné zážitky o účelne prežitom dni nielen z edukačného, ale aj emocionálneho hľadiska. Už máme v hlave plány na budúcoročný Deň jablka.

PaedDr. Dagmar PETLÁKOVÁ,
ZŠ s MŠ Banka

Škola, ktorej sme dali srdce

UČÍME INAK

V poslednom čase sa v debatách o smerovaní slovenského školstva často skloňuje pojem alternatívne školstvo. Aj preto sme sa do tohto čísla UN rozhodli zaradiť ukážku z pripravovanej knihy *Škola, ktorej sme dali srdc*e autorov Mgr. Františka Balohu a Mgr. Anny Gorduličovej, ktorí v 90. rokoch minulého storočia v Základnej škole v Závadke nad Hronom úspešne odskúšali zavedenie prvkov waldorfskej pedagogiky do klasického vyučovacieho procesu.

Úvod k blokom

V školstve pôsobím ako učiteľka už 39 rokov. Moja práca sa zameriavala na výchovu a vzdelávanie tých najmenších detí, žiakov 1. – 4. ročníka. Snažila som sa obohacovať vyučovací proces novými metódami a formami práce, pretože som zistila, že klasická škola, rozvíjajúca kognitívnu stránku učenia, prináša veľmi slabé výsledky v oblasti citovej, komunikatívnej aj v oblasti vzájomných vzťahov medzi deťmi. Cítila som, že ak sa vo vyučovaní zameriavam iba na výučbu osnovami predpísaného učiva, deti strácajú motiváciu a prestávajú sa učiť. Rozmýšľala som nad týmto javom a prišla som na to, že v priebehu vyučovania bola využívaním klasických metód potlačovaná prirodzená detská hravosť. Rozhodla som sa preto neustále napĺňať vyučovanie rôznymi hrami, súťažami a ďalšími metódami a formami práce. Odmenou pre mňa bola zmena motivácie detí, ich sústredenosť na vyučovaní, vzrastajúci záujem o učenie. Deti si samy pripravovali rôzne hry, prinášali na vyučovanie encyklopédie, obrázky, vymýšľali súťaže a nové aktivity.

Pred niekoľkými rokmi som sa zúčastnila workshopov s holandskými lektormi, ktorí pred skupinou učiteľov predviedli ukážky waldorfskej pedagogiky. Tieto skúsenosti na mňa hlboko zapôsobili a boli stimulom do mojej ďalšej činnosti. V priebehu nasledujúcich rokov som úplne zmenila spôsob práce. Chcela som, aby sa deti v triede cítili príjemne, aby mali krajšie detstvo, aby vyučovanie bolo prirodzenejšie, rešpektujúce individualitu každého dieťaťa, aby bolo založené na pohybe a hre. Roku 1995 som začala učiť v triede, v ktorej bolo 24 detí. Ich rodičia boli s projektom oboznámení a vyjadrili mojej budúcej práci dôveru. Moje vyučovanie aj pedagogické myslenie sa kategoricky zmenilo. Najdôležitejším cieľom, ktorý som sa snažila dosiahnuť, bolo, aby dieťa – ako slobodný človek – sa naučilo samostatne myslieť a konať. Dennodenne som sa snažila podriadiť tomuto cieľu nielen obsah učiva, ale aj metódy a formy práce, ktoré som vo výchovno-vyučovacom procese stále využívala.

Nasledujú ukážky vyučovacích blokov, ktoré som v predchádzajúcich rokoch pripravila a odučila. S výsledkami svojej práce som spokojná. Spokojné bolo aj vedenie školy, rodičia žiakov, ale najmä deti, ich záujem o vyučovanie a školu bol veľmi veľký. Počas vyučovacieho procesu boli disciplinované, pozorné a sústredené na prácu.

Ukážka vyučovacieho bloku v 1. triede – slovenský jazyk

Touto ukážkou chcem priblížiť prácu detí v období prvých troch mesiacov školského roka. Je zameraná na slovenský jazyk, ročné obdobie – jeseň. V ukážke je použitý didaktický materiál, ktorý rozvíja pamäť detí, ich komunikatívne zručnosti, cvičí pozornosť aj výslovnosť hlások. Činnosť detí prebieha v triede a je založená na striedaní napätia a uvoľnenia. Cieľom bloku je precvičiť už prebraté hlásky a osvojiť si hlásku J a aj jej písanie.

Metódy a formy práce: voľný rozhovor, dramatizácia, hra na flaute, cvičenie pozornosti, cvičenie pravo-ľavotočivej orientácie, samostatná práca, pohyb
Téma: Jeseň
Učivo: vyvodenie hlásky J, písmen J, j

Deti vchádzajú do triedy o 7.45 hod. Čakám ich pri dverách. Každému dieťaťu **podám ruku a pozdravíme sa**. Pritom dbám na nadviazanie očného kontaktu. Tváre detí, ich oči a samotný stisk ruky mi prezradia, ako sa cítia. Z očí vyčítam, či dieťa niečo trápi, či sa dobre vyspalo, alebo sa niečoho obáva.

Toto prebieha do 8.00 hod. Deti sa hrajú, rozprávajú, vybaľujú učebnice a pomôcky potrebné na vyučovanie. Po zazvonení sa všetci žiaci postavia a spoločne sa pozdravíme. Po pozdrave nasleduje krátka básnička, ktorá rozpráva o zemi, prírode, slnku, napr.:

Svieť slniečko na náš kraj,
nech sa zmení v sladký raj.
Nech v ňom rozváňajú kvietky
a nech je tu dobre všetkým.

Blok sa začína **rytmickou časťou**. Tá má niekoľko podčastí a ich úlohou je pripraviť deti na hlavnú časť – vlastné vyučovanie. Deti veľmi rady cvičia, preto použijem básničku spojenú s pohybom:

Pláva kačka po jazere,
(znázorňujeme plávanie)
v potoku si šaty perie.
(drep, znázorňujeme pranie)
Rybky sem, rybky tam,
(stoj, striedavo v upažení krčíme ruky)
ja vás všetky pochytám.
(tlieskaním znázorňujeme chytanie rýb)

Nasleduje rozcvičenie tela bez básne – padá lístie, fúka vietor... Voľný rozhovor – rozprávame sa o dňoch, stromoch, zvieratách, rastlinách... o jesennej prírode. Po rozhovore sme si jeseň pripomenuli básňami, piesňami – texty boli čerpané z dostupných metodických materiálov.

Pri **cvičení pozornosti** využijem vytlieskavanie. Najprv rytmus vytlieskam ja, potom ho zopakujú žiaci. Pred lavice vystúpi žiak, ktorý tiež vytlieska určitý rytmus. Ostatní žiaci ho zopakujú. Takto sa vystrieda niekoľko žiakov.

Cvičenie pravo-ľavotočivej orientácie – pieseň je ako podklad:

Tancovali malé kvapky
pod jedličkou na stráni,
dupotali nožičkami
a zvŕtali rúčkami.
Pravá nôžka, ľavá nôžka,
skok dopredu a skok vzad,
tancovali malé kvapky,
radosť na ne pozerať.

Okrem piesne sme precvičovali aj orientáciu v triede, napr.: čo je vpredu, vzadu, vpravo, vľavo, hore a dole.

Nasleduje **hra na flaute**. Na začiatku školského roku deťom flauty kúpili rodičia. Časť fláut získala škola z projektu. Deti som musela najskôr naučiť správnemu držaniu flauty a fúkaniu do nej. Pred samotnou hrou na flaute precvičujeme dýchanie, oboznamujeme sa s nástrojom, zohrievame ho. Pretože chodíme do školy len krátko, zatiaľ precvičujeme len zakrývanie prvých troch horných dierok flauty, štvrtá dierka, zospodu flauty, je zakrytá palcom. Najskôr sme rozcvičovali prsty, žiaci opakovali tóny po mne. Až potom sme hrali jednoduché pesničky, uvediem len: *Čierny Ján*, *Ťap, ťap, ťapušky*. Do Vianoc táto činnosť pripomínala mačací koncert, potom sa dala počúvať a pred koncom školského roka niektorí žiaci mohli zahrať ľubovoľnú melódiu. Od druhého ročníka títo žiaci pravidelne vystupovali s hrou na flaute na kultúrnych podujatiach organizovaných školou aj obcou.

Po hudbe nasledovali **jazykolamy**. Nimi sme precvičovali ohýbanie jazyka a výslovnosť niektorých hlások, napr.: *Žaba žuje žuvačku; Šušľoš šušle, frflľoš frfle; Pred potokom, za potokom, päť kôp konopí,* atď.

Veľkú radosť mali deti z **hádaniek**. Pred lavicami sa ich vystriedalo vždy niekoľko. Týmto sa končí rytmická časť bloku, ktorá trvala asi 30 minút. Striedalo sa v nej veľa činností, čo pomohlo deťom plne sa sústrediť na ďalšiu prácu. Po takomto úvode deti neboli unavené a mohli pokračovať v práci.

Hlavná časť bloku – v triede sme navodili atmosféru jesene. Deti urobili zo seba stromy, v rukách držali jablká a listy. Spoločne spievali: *Jeseň, pani bohatá...* Po pesničke prišlo do záhrady dievčatko s mamičkou. Dievčatko malo v rukách košík. Rozprávali sa o tom, aká je záhrada krásna, farebná a koľko dozretého ovocia je na stromoch, čo z neho mamička urobí a kde ho uskladnia. Začal fúkať vietor, stromy sa kývali, zhadzovali listy. Na stromoch (deťoch) zostali jabĺčka. Dievčatko s mamičkou ich oberali do košíka. Všetky deti spievali pesničku: *Oberaj ovocie, oberaj...* Dievčatko s mamičkou s plným košíkom jabĺk zo záhrady odišli. Následne si deti sadli do lavíc. Od dievčatka dostali po jabĺčku. Táto dramatizácia bola motiváciou na vyvodenie hlásky **J**, písmena **J, j**.

Deti si prezerali tvar jabĺčka, jeho farbu, voňali ho. Pýtala som sa, na akú hlásku sa začína slovo jablko. Deti odpovedali – J. Písmeno nakreslím na tabuľu, aby bolo dobre viditeľné, a deťom, ktoré majú v krstnom mene alebo priezvisku J, pripnem na hrudník lístok s týmto písmenom. Potom sme sa učili pesničku o jabĺčku: *Bolo raz jabĺčko krásne...* Pri nácviku pesničky sme každú hlásku J zvýraznili tlesknutím. Po nacvičení piesne sme sa snažili napodobniť červíka a vyhrýzť tvar písmena J. Hrou „o reťaz" sme sa presunuli v triede na koberec. Na koberci dve deti urobili bránu. Ostatné cez ňu prechádzali. Ich úlohou bolo po jej prejdení povedať slovo, ktoré sa začína na J. Hru sme obmieňali, deti hovorili slovo končiace sa na hlásku J alebo ktoré ju obsahuje. Po hre sme sa vrátili do lavíc. Hovorila som rôzne vety, ktoré obsahovali hlásku J. Deti vety po mne opakovali. Aby som vyskúšala pozornosť detí, vyslovila som: „Na jabloni rastú hrušky." Deti vetu opakovali spolu so mnou. O chvíľu sa postavila jedna žiačka a povedala, že na jabloni hrušky nerastú. V triede nastal smiech.

Nasledovala **rozprávka**: Bolo raz písmenko J. Nemalo kamarátov, preto sa vybralo do sveta, aby si ich našlo. Išlo, išlo, stretlo líšku. „Kto si?" pýta sa líška. „Ja som J a idem do sveta." „Môžem ísť s tebou?" „Môžeš, ale musíš mať v sebe J." Všetky deti hláskovali L, Í, Š, K, A. „Nemôžeš, lebo nemáš v sebe J." Písmenko J putovalo ďalej. Stretlo jeleňa. A znovu: „Ako sa voláš?" „Som písmenko J a putujem do sveta. A ty si kto?" „Ja som jeleň. Zober ma so sebou." „Zoberiem, ale musíš mať v sebe písmenko J." Opäť deti v triede hláskovali J, E, L, E, Ň. „Môžeš ísť." Takto písmenko J putovalo ďalej a stretalo ďalšie zvieratká. Všetci kamaráti našli domček, v ktorom spoločne bývali. Deti rozprávku hrali samy, pretože podobné príbehy (napr. o vlaku, autobuse, električke) hrali už pri vyvodzovaní predchádzajúcich písmen. Po rozprávke deti písali k obrázkom (pripraveným na tabuli) písmená, ktoré poznali, a spoločne sme ich čítali. Potom sme čítali z tabule aj šlabikára slabiky a slová s novým písmenom J.

Po čítaní nasledovalo písanie. Deti vyšli na koberec a každé zo seba vytvorilo písmeno J. Potom tvorili písmeno J skupiny žiakov. Nasledovalo vykráčanie písmena J. Písmeno vykráčal každý jeden žiak sám, vo dvojici, v skupine. Písmeno sme vykráčali dopredu aj dozadu. Po vykráčaní sme precvičovali písanie tvaru písmena J rôznymi časťami tela – pravou, ľavou rukou, nohou... Po rozcvičení prstov sme písmeno J písali voskovkami, hrubými pastelkami do zošitov.

Na záver, v **ukončovacej časti bloku**, som porozprávala deťom rozprávku, ako ježkovia oberali hrušky. Rozprávkou som vrátila deti do ich sveta. Po namáhavej činnosti nasledovalo uvoľnenie. Hlavná časť trvala 60 – 70 minút. Deti pracovali bez prestávky, nepotrebovali ju.

Nasledovala desiata v triede a po nej krátky pobyt na školskom dvore.

Ukážka vyučovacieho bloku v 3. triede – vlastiveda

Metódy a formy práce: vychádzka do prírody, didaktické hry, tvorivá dramatika, rozhovor, cvičenie empatie, situačná metóda, modelovanie
Téma: Ročné obdobia
Učivo: jeseň

Na toto učivo som potrebovala spojiť dve hodiny vlastivedy do celku, ktorý som realizovala od 10.00 do 11.30 hod. bez prestávky.

Prvú časť vyučovania sme boli na vychádzke v sade. Pozorovali sme prírodu okolo seba: kôru stromov, farbu lístia, plody kríkov, trávu, živočíchy, tvar okolitých hôr, kopce, tok rieky Hrona... Hovorili sme aj o správaní sa v prírode a jej poškodzovaní človekom. Pozorovali sme krajinu z rôznych stanovíšť, zmenu obzoru, určovali svetové strany, dominanty v obci... Po návrate do triedy sme sa rozprávali o tom, čo sme videli na vychádzke. V asi osemminútovom rozhovore sme hovorili o jeseni.

Nasledoval prednes básne, ktorú si žiačka sama napísala doma. Báseň hovorila o jeseni. Umocňovala pocity a dojmy žiakov z vychádzky. Hra, ktorá nasledovala, sa tiež týkala ročných období. Deťom som pripla na chrbát rôzne symboly v štyroch farbách (jar – zelená, leto – žltá, jeseň – červená, zima – modrá). Ich úlohou bolo – bez slov – zoradiť sa do skupín podľa farby. Po splnení tejto úlohy mali členovia každej skupiny povedať, prečo sa tak zoradili. Potom sa každá farba, teda ročné obdobie, predstavila pesničkou a pantomímou – okrem jesene. Tú sme predstavili dramatizáciou. Jedna skupina detí predstavovala stromy v záhrade, druhá zmiešaný les. Jedna žiačka bola rozprávačka a druhá oberala ovocie. Jeden žiak predstavoval vietor. Dramatizácia sa začínala piesňou *Neodchádzaj slniečko*. Deti mali v rukách lístie, ktoré si priniesli z vychádzky, aj jablká a hrušky – tie mali z domu. Rozprávačka opísala situáciu v záhrade. Nasledovala spoločná báseň, počas ktorej vietor prechádzal pomedzi stromy a fúkal. Pritom padalo na zem lístie aj ovocie. Prichádza oberačka ovocia. Oberá ovocie a pritom si spieva pieseň *Červené jabĺčko*. Stromy jej v speve pomáhajú. Po jej odchode nasleduje rozhovor stromov. Mladé sa pýtajú starších, prečo niektorým lístie opadáva skôr, prečo na jar vypučia nové listy, prečo stromy v lese sú farebnejšie. Nasledujú odpovede. Rozprávačka zakončila túto dramatizáciu slovami o zimnom spánku.

Cvičenie empatie: počas piatich minút deti rozprávali o tom, ako si predstavujú jeseň. K precíteniu tejto úlohy im pomohla aj vychádzka. Jedna ukážka z troch, ktoré odzneli na hodine (žiak Juro): „Som vietor, ktorý sa preháňa po záhrade, kýva konárikmi stromov a zhadzuje listy. Do záhrady prišlo dievčatko. Ja som mu nafúkal do tváre veľa lístia."

V poslednej časti hodiny si deti zobrali doštičky s plastelínou a modelovali jeseň. Niektoré modelovali záhradu, iné les, ďalšie voľne žijúce zvieratá. V závere sme urobili výstavku prác všetkých žiakov. Tú som využila aj neskôr.

(red)

Foto archív ZŠ v Závadke nad Hronom

Naši severní susedia vo vzdelávaní prekvapili

POĽSKO

BBC nedávno priniesla rozsiahlu reportáž, v ktorej venovala pozornosť téme vzdelávania v postkomunistických krajinách. Viete, ktorá sa podľa britskej stanice najlepšie vyrovnala s reformami svojho vzdelávacieho systému? Náš severný sused – Poľsko. V Poľsku sa podľa reportérov dokázali vo vzdelávaní najlepšie zmenšiť rozdiely medzi silnými a slabými a medzi nadanými a tými, čo musia o svoje vzdelávacie výsledky tvrdo bojovať... Žiadna iná z európskych krajín sa tak vytrvalo a sústavne nešplhá nahor vo svojich výsledkoch v medzinárodných meraniach ako Poľsko.

BBC upozorňuje, že hoci pri poslednom meraní PISA sa väčšia mediálna pozornosť sústredila na top regióny, ako sú niektoré čínske veľkomestá alebo Južná Kórea, bolo to práve Poľsko, ktoré v čitateľskej gramotnosti skončilo na 14. mieste a predstihlo aj USA, Švédsko, Francúzsko, Nemecko či Veľkú Britániu. Poľsko môže slúžiť ako vzor pre bojujúce postindustriálne západné ekonomiky.

Závery analýz merania PISA hovoria, že hoci v Nórsku alebo v USA investujú do vzdelávania dvakrát viac finančných prostriedkov ako Poliaci, poľskí žiaci sú buď rovnako dobrí, alebo dokonca lepší. Michal Federowicz z poľského Inštitútu pre výskum vzdelávania vidí korene dobrých výsledkov ešte v 80. rokoch. Po páde Solidarity roku 1981 sa v Poľsku potláčali vzdelaní ľudia do úzadia, s príchodom demokracie roku 1990 sa v krajine uvoľnila veľká chuť po ekonomických a kultúrnych zmenách, čo sa následne prejavilo záujmom o lepšie vzdelanie.

V čom tkvejú korene úspechu Poľska? V zmenách štruktúry vzdelávacieho systému

Poľsko sa v prvých rokoch slobody snažilo zbaviť ideologických nánosov vo vzdelávaní detí a reformovať tzv. sovietske kurikulum. Až prvé merania PISA ukázali, v čom väzí väčší problém – až polovica populácie ukončovala všeobecné vzdelanie v pätnástich rokoch. V dôsledku toho títo mladí ľudia zabúdali takmer všetko, čo sa naučili na základnej škole, a navyše už takmer neboli schopní naučiť sa nič nové. PISA sa roku 2003 v Poľsku presne trafila do ukončenia prvého trojročného cyklu, ktorý vznikol rozdelením základnej školskej dochádzky do dvoch odlišných stupňov. Ten druhý, trojročný, sa začínal na prelome 12. a 13. roku dieťaťa. Výsledky boli pozoruhodné a veľmi povzbudzujúce. Slabí žiaci sa stali lepšími a dobrí sa snažili byť naďalej ešte lepší. Pozitívnym zistením bolo, že zlom v tomto veku dal mnohým žiakom šancu začať znova a zbaviť sa stigiem dávnych neúspechov. Vytvorením 7 000 nižších stredných škôl došlo údajne k vyššej profesionalizácii práce učiteľov.

Štrukturálnu zmenu doplnil vývoj nového kurikula, ktoré sa dotvára ešte aj dnes. Významne sa zvýšil aj počet študentov, ktorí nastupujú na vysoké školy. Napriek poklesu pôrodnosti majú dnes poľské univerzity päťkrát viac študentov ako roku 1999. Námestník ministra školstva to komentoval takto: „Boli sme zvyknutí prijímať na vysoké školy iba desať percent najtalentovanejších, z ktorých sme chceli vychovať svojich nasledovníkov vo výskume. S nárastom počtu prijímaných študentov prišla potreba urobiť zmenu. Štát nevstupuje do problematiky iba cez peniaze, dôležité je skvelé fungovanie akreditačného systému, ktorý sa vysokých škôl pýta: Čo sľubujete svojim študentom? Ako vysvetlíte skutočný prínos vzdelania? Zvyšok je už na samotných vysokých školách."

Reformy v Poľsku pokračujú. Popri decentralizácii a prenose zodpovednosti na nižšie samosprávne celky štát podporuje aj zaujímavé vzdelávacie programy. Je to napríklad systém Digitálna škola, ktorý poskytuje deťom v 380 školách elektronické knihy. Systém je vítaný všetkými priaznivcami otvoreného vzdelávania, vzišiel z dohody medzi vládou, vydavateľstvami a ďalšími zainteresovanými.

(lupa, podľa bbc)

Ilustračné foto stock.xchng

OSN

Každý piaty človek na svete nevie čítať a písať

Naučiť sa čítať a písať považujeme od čias Márie Terézie v našich zemepisných šírkach za samozrejmé. Až takou samozrejmosťou to však nie je všade. Na svete je spomedzi 7 miliárd ľudí až okolo 800 miliónov takých, ktorí tieto zručnosti nemajú. A bez nich nemajú ani prístup k vzdelaniu. Gramotnosť je jedným zo základných ľudských práv, bez nej sa človek nemôže dostať z chudoby a naplno rozvinúť svoje predpoklady a schopnosti.

Vyspelé štáty pracujú na kvalite svojich školských systémov práve preto, aby poskytli čo najväčšiemu počtu svojich obyvateľov čo najkvalitnejšie vzdelanie ako základ pre kvalitný život a prácu. Najhoršia situácia s gramotnosťou je v súčasnosti v Južnom Sudáne, kde vie čítať iba každý štvrtý človek, a v Mali, teda na africkom kontinente. Horšie ako muži sú na tom s gramotnosťou ženy. Tie tvoria 64 % spomedzi všetkých negramotných ľudí. V Sudáne vie čítať iba každá desiata žena.

Boj proti negramotnosti je aj jedným z cieľov programu OSN Vzdelanie pre všetkých. Do roku 2015 majú krajiny znížiť negramotnosť o 50 percent oproti roku 2000. Najväčšia pozornosť sa venuje deviatim najľudnatejším rozvojovým krajinám, kde žije asi 70 percent všetkých negramotných ľudí.

(lupa)

Vyhodnotenie dánskeho predsedníctva v Rade EÚ v oblasti vzdelávania

DÁNSKO

Začiatkom roku 2012 prevzalo Dánsko predsedníctvo v Rade Európskej únie od Poľska, ktoré začalo osemnásťmesačný program trojpredsedníctva Poľska, Dánska a Cypru.

Počas dánskeho predsedníctva dominoval v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy nový program Erasmus pre všetkých. V rámci vnútorného trhu ďalej prebiehali diskusie o modernizácii smernice o uznávaní profesijných kvalifikácií. Okrem toho boli prijaté *Závery Rady o zamestnateľnosti absolventov, vzdelávaní a odbornej príprave*. Boli vytvorené európske referenčné úrovne, ktoré sa týkali podielu zamestnaných , čo by malo prispieť k tomu, aby sa určili efektívne politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, čo zlepší prechod z prostredia vzdelávania a odbornej prípravy do pracovného procesu a môže podporiť úspešnosť v zamestnaní. Ministri si počas dánskeho predsedníctva vytýčili nové pracovné priority na obdobie rokov 2012 – 2014 na zavedenie strategického rámca európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (tzv. ET 2020) a schválili spoločnú správu Rady a Komisie na rok 2012 o uskutočňovaní ET 2020.

V Rade pre konkurencieschopnosť prebiehala diskusia na úrovni ministrov o modernizácii smernice o uznávaní profesijných kvalifikácií.

Priority cyperského predsedníctva

Cyprus predsedá Európskej únii (EÚ) od 1. júla do 31. decembra tohto roku. Cyprus prebral predsedníctvo EÚ v čase pretrvávajúcich obáv z pomalého tempa hospodárskeho oživenia a z dlhovej krízy štátov eurozóny. Ozdravenie verejných financií v súlade s dohodnutými kritériami EÚ musí ísť ruka v ruke s podporou rastu.

Pod taktovkou cyperského predsedníctva sa EÚ zameriava na obnovu hospodárskeho rastu a posilnenie európskej ekonomiky vôbec. Cyprus vidí Európu ako efektívnejšiu a udržateľnejšiu, lepšie fungujúcu, založenú na raste ekonomiky, zameranú na svojich občanov, podporujúcu solidaritu, sociálnu súdržnosť. Prioritou sú investície do programov zamestnanosti a odbornej prípravy s dôrazom na mladých nezamestnaných ľudí a zručnosti požadované na trhu práce.

Cyprus presadzuje programy na podporu aktívnejšieho a zdravšieho životného štýlu a programy na riešenie problémov súvisiacich so starnutím európskej populácie.

V oblasti výchovy a vzdelávania pokračuje v zdôrazňovaní významu vzdelania a odbornej prípravy. Vyzdvihuje sa sociálna dimenzia, modernizácia vzdelávania a odbornej prípravy a zúčtovanie s negramotnosťou. Jednou z hlavných priorít je ďalší posun v rokovaní o novom programe EÚ pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport Erasmus pre všetkých. Tento program bude hlavným nástrojom na podporu mobility v uvedených oblastiach. Cyprus samotný sa v tomto čase sústreďuje najmä na boj s negramotnosťou.

Predsedníctvo plánuje posilniť úlohu odborného vzdelávania a prípravy ako nástroja na zlepšenie zamestnanosti a posilňovanie sociálnej inklúzie. V oblasti terciárneho vzdelávania sa zameriava na modernizáciu univerzít a podporu ich internacionalizácie a kvality.

Predsedníctvo Rady EÚ

Predsedníctvo v Rade EÚ určuje formu a problematiku práce Rady v polročných rotačných cykloch. Hlavnou úlohou predsedajúceho štátu je organizovanie a vedenie zasadnutí Rady, vypracovanie kompromisov na riešenú problematiku. Predsedníctvo v Rade EÚ sa vykonáva v presne určenom období počas šiestich mesiacov (od januára do júna a od júla do decembra). Predsedníctvo vykonáva na základe rotácie každý členský štát.

Na zasadnutiach Rady EÚ sa zúčastňuje jeden minister za vládu každého členského štátu EÚ. Ktorý minister to bude, závisí od problematiky, ktorá je na programe rokovania.

Od 1. januára 2007 platí rozhodnutie Rady EÚ o poradí predsedníckych krajín v Rade:

- 2010: Španielsko, Belgicko
- 2011: Maďarsko, Poľsko
- 2012: Dánsko, Cyprus
- 2013: Írsko, Litva
- 2014: Grécko, Taliansko
- 2015: Lotyšsko, Luxembursko
- 2016: Holandsko, **Slovenská republika**
- 2017: Malta, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska
- 2018: Estónsko, Bulharsko
- 2019: Rakúsko, Rumunsko
- 2020: Fínsko

Adresa Rady EÚ:
Rue de la Loi 175, B-1048 Brusel
Tel.: +32-2-285 6111, Fax: +32-2-285 7397
www.consilium.europa.eu

(lupa)

Dvojjazyčnosť predlžuje život

UČENIE SA JAZYKOM

Dnes jestvuje vo svete celý rad štúdií, ktoré sa zaoberajú tým, čo všetko vplýva na naše zdravie a celkovú výkonnosť. Vedci výskumného centra pre starnutie a mozog Baycrest v Toronte prišli s dôkazmi, že jestvuje ďalší faktor, ktorý oddaľuje nástup symptómov demencie – a to dvojjazyčnosť. Vedúca výskumného tímu Dr. Ellen Bialystok vyhlásila, že majú presvedčivé dôkazy. Výsledky výskumov ukázali, že dvojjazyčnosť prináša zlepšenie pozornosti a ďalších kognitívnych schopností u detí aj dospelých.

Vedci sa pustili do analýzy 184 lekárskych záznamov pacientov, ktorí v rokoch 2002 až 2005 prišli do ich centra a sťažovali sa na kognitívne problémy. Z nich 91 hovorilo jedným jazykom a 93 dvoma jazykmi. Okrem angličtiny to bolo 25 rôznych jazykov, medzi najčastejšie patrila poľština, jidiš, nemčina, rumunčina. Stotridsaťdva pacientov malo príznaky Alzheimerovej choroby, 52 príznaky iných druhov demencie. Lekári zisťovali, v akom veku sa objavili u pacientov prvé ťažkosti. Priemerný vek u jednojazyčných pacientov bol 71,4 roka, u dvojjazyčných to bolo 75,5 roka. Na porovnanie – veda dnes nepozná žiadne lieky, ktoré by dokázali niečo podobné, teda oddialiť prejavy demencie o viac ako 4 roky.

Podľa odborníkov je kľúčom rozprávanie, teda ak ovládate dva jazyky a využívate ich denne; čím viac takú možnosť máte, tým lepšie.

Údaje jednoznačne ukazujú na obrovský ochranný efekt dvojjazyčnosti. Treba povedať, že k používaniu viacerých jazykov v živote človeka prispieva jazykové zloženie členov rodiny, prostredie, ale najmä škola a vzdelávací program žiaka. Ak sa položia základy viacjazyčnosti dieťaťa v detstve, je už len na človeku, aby si túto prednosť pestoval po celý ďalší život.

(podľa Neuropsychology, 2/2007)

Ilustračné foto stock.xchng

Učitelia sú devízou úspechu každej múdrej spoločnosti

MÁRIA BARANCOVÁ

Rozhovor s osobnosťou

Štrnásteho júla 2010 vznikla dlho očakávaná stavovská organizácia učiteľov pod názvom Slovenská komora učiteľov (SKU). Učitelia tak dostali platformu, v rámci ktorej môžu pracovať na zlepšovaní svojho profesionálneho a spoločenského statusu a byť partnerom štátnym a verejným organizáciám a spolkom. Prvou prezidentkou SKU sa stala PaedDr. Mária Barancová, s ktorou sme sa pozhovárali o situácii nášho učiteľského stavu, problémoch, radostiach a starostiach slovenských učiteľov.

Pani prezidentka, v úvodnom slove na vašej stránke hovoríte: „Všetko sa začína po prvýkrát. Vy i ja máme výzvu zanechať stopu dobra a spolupodielať sa na zanechaní tohto odkazu pre naše deti. Všetci spoločne môžeme podporiť realizáciu rozvoja európskej dimenzie vzdelávania.“ Prijali slovenskí učitelia vašu výzvu?

Vstupom do EÚ sa slovenskí učitelia stali aj európskymi učiteľmi. SR podpísala viacero zmlúv, ktorými sa zaviazala dodržiavať európske pravidlá vo vzdelávaní a prijala ponuku EÚ v úzkej spolupráci s jednotlivými členskými krajinami definovať spoločné ciele vzdelávania.

Európska dimenzia vzdelávania nie je len o výučbe cudzích jazykov, dejepisu a zemepisu, v systéme výchovy a vzdelávania odráža tiež učiteľa ako hlavného a nenahraditeľného facilitátora.

Pre mňa sa tieto fakty stali výzvou na budovanie slovenského európskeho školstva, uvedomujúc si náročný proces premeny a transformácie, a túto veľkú výzvu som posunula prostredníctvom vzniku SKU aj do učiteľského stavu. Vždy nové, iné, netradičné sa v slovenských podmienkach veľmi ťažko prijíma. Aj vznik SKU sa stretol u mnohých učiteľov s mimoriadnym nadšením, niektorí opatrným okom sledujú naše kroky, podaktorí vznik SKU považovali za neoprávnený „útok“ na odbory a sú učitelia, ktorí stratili entuziazmus a silu v niečo pozitívne veriť.

Všetci členovia výkonného manažmentu sme zobrali na svoje plecia kus ťažkého bremena, zodpovednosti, ktorá je náročnejšia a zložitejšia vzhľadom na súčasné postavenie učiteľov v SR. Všetci sme darovali pri rozbiehaní sa tejto stavovskej organizácii svoje vedomosti, zručnosti, svoj voľný čas, energiu, keďže všetci sme zamestnancami škôl a školských zariadení.

Kedy a kde sa zrodila reálna myšlienka na založenie stavovskej organizácie učiteľov?

Zrod idey treba hľadať v dávnejšom čase, mnohí ju určite nosili vo svojej mysli, pokúšali sa o jej vytvorenie. Jej dnešná podoba však bola podmienená mojím osobným odhodlaním a vnútornou zapálenosťou niektorých učiteľov a sčasti ovplyvnená petíciou učiteľov a ich sympatizantov za prepracovanie systému kariérneho rastu pedagogických zamestnancov. Mnohí z nich sa vyjadrovali o absencii stavovskej organizácie. Jednoznačne sa v tejto situácii ukázala nutnosť vytvorenia platformy, založenej na jednotnosti a nutnosti akceptácie združenia učiteľov i ministerstvom školstva. Ďalším momentom v jej existencii je dobrý úmysel vytvoriť stavovský pilier pre učiteľov, ktorý bude chrániť ich práva a obhajovať významnosť učiteľskej profesie, ktorá je dlhodobo podhodnotená a mnohokrát znevažovaná. Mnohí učitelia a sympatizanti vítajú vznik SKU ako zjednocujúcej organizácie, uplatňujúcej oprávnené záujmy svojich členov pri tvorbe školskej politiky.

SKU ako stavovská organizácia vznikla ako profesijné združenie, ktoré ochraňuje stavovské práva a záujmy svojich členov – pedagogických a odborných zamestnancov. Vytvorila sa platforma, prostredníctvom ktorej sa spolupodieľame na zušľachťovaní školského prostredia a svojimi odbornými, profesijnými, rozvojovými, sociálnymi a manažérskymi kompetenciami prispievame aj ku konštruktívnym kvalitatívnym zmenám v školstve.

> „Vždy nové, iné, netradičné sa v slovenských podmienkach veľmi ťažko prijíma. Aj vznik SKU sa stretol u mnohých učiteľov s mimoriadnym nadšením, niektorí opatrným okom sledujú naše kroky, podaktorí vznik SKU považovali za neoprávnený ‚útok‘ na odbory a sú učitelia, ktorí stratili entuziazmus a silu v niečo pozitívne veriť.“

Aká bola odozva zo strany ministerstva, odborového zväzu a iných inštitúcií?

Profesijné združenie je slobodná a nezávislá, spravidla nezisková organizácia príslušníkov – fyzických alebo právnických osôb – nejakej profesie, ktorá má za cieľ sledovať a zastupovať spoločné profesijné, kultúrne a ekonomické záujmy danej profesie a ktorá nie je odborovou organizáciou (niekedy sa však profesijné združenie chápe ako odborová organizácia). Je gestorom profesijného a odborného statusu.

SKU vznikla ako ďalšie spektrum partnerov schopných rokovať, stala sa partnerom ministerstva školstva a svojimi odbornými aktivitami prispieva k rozvoju školskej politiky a budovaniu kvalitného vzdelávania.

SKU je prioritne platformou odbornou, poskytujúcou odborné poradenstvo, nezávislé stanoviská a služby s dôrazom na učiteľa, jeho efektívnu spoluprácu s rodinou, spolutvorbu kreatívnej a kooperujúcej klímy školy, optimalizáciu edukácie a procesu výchovy.

Vývoj naznačuje potrebu koordinácie a jednotnej platformy, pretože v súčasných podmienkach v školstve existuje mnoho asociácií, združení, ktoré sú zamerané na špecifické oblasti, a učiteľ ako jedinečný edukačný prvok nemal oporu v žiadnej z týchto komunít.

Koľko členov má komora v súčasnosti a aké štruktúry si už vybudovala?

Vznik SKU sa uskutočnil v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov. Stanovy komory boli registrované 14. 7. 2010, v súčasnosti dotvárame orgány združenia a členskú základňu. Pri zrode stáli súčasní členovia združenia a mnohí facebookovskí sympatizanti. V súčasnosti má SKU okolo 2 500 členov. Treba poznamenať, že sme na začiatku rozvoja a každý začiatok predstavuje úskalia a očakávania.

Samozrejme, komora sa usiluje o akceptáciu svojho člena v poradnom orgáne ministra školstva, o zastúpenie sa usiluje aj v komisii pre akreditáciu programov kontinuálneho vzdelávania, vyjadruje sa k strategickým zámerom rozvoja a zmien v rezorte školstva.

Najvyšším orgánom SKU je valné zhromaždenie, činnosť komory riadi správna rada, v ktorej sú okrem prezidentky aj ôsmi výkonní regionálni riaditelia komory, za každý kraj jeden. Hospodárenie SKU riadi ekonómka SKU, kontroluje revízor SKU a členovia správnej rady.

Aké sú hlavné ciele?

Ciele SKU sú koncipované širšie, zahŕňajú rôzne činnosti a aktivity, ale hlavným cieľom je rozvíjať status a kvalitu učiteľskej profesie na Slovensku. V konkrétnych aktivitách sa usilujeme obhajovať odborné záujmy učiteľov, byť sociálnou oporou slovenských učiteľov, zlepšiť ich pracovné podmienky a spolupodieľať sa na rozvoji výchovno-vzdelávacieho procesu.

Medzi ďalšie ciele patrí najmä účasť na tvorbe všeobecne záväzných právnych predpisov súvisiacich s výkonom povolania učiteľa a s výchovno-vzdelávacím procesom, sprostredkovanie odborného a psychologického poradenstva členom komory v súvislosti s výkonom učiteľského povolania, podpora profesionálneho rozvoja učiteľov prostredníctvom sprostredkovania vzdelávania a prednášok, seminárov, konferencií, zviditeľňovanie a posilnenie učiteľskej profesie v prospech spoločenskej významnosti a dôležitosti silného ideálu služby spoločnosti a akcentovanie učiteľa ako spolutvorcu najušľachtilejších ľudských vlastností.

Kto môže byť vaším členom a ako sa ním môže stať?

Členstvo v komore, ktorá má formu občianskeho združenia, je dobrovoľné. Pedagogickí a odborní zamestnanci sa môžu stať riadnymi členmi SKU s právom hlasovania. Sympatizantom učiteľskej profesie je určené mimoriadne členstvo bez hlasovacieho práva.

Kto sú vaši kľúčoví partneri?

Vývoj ukázal, že v roztrieštenej pedagogickej obci je priam nutnosťou spolupracovať a presadzovať rovnaké názory, bez názorovej zhody zostáva posun ku kvalite v školstve osamotený. SKU pristúpila k dohode s Odborovým zväzom pracovníkov školstva a vedy na Slovensku, s Novými školskými odbormi (mnoho členov týchto organizácií má členstvo i v SKU), úzko spolupracuje s Asociáciou súkromných škôl, s Asociáciou školskej psychológie ČR a SR, usiluje sa o spoluprácu so Združením samosprávnych škôl Slovenska.

SKU chceme budovať ako nezávislú stavovskú organizáciu, ktorá bude spolupracovať so všetkými organizáciami, ktoré usilujú o rozvoj profesie učiteľa na Slovensku. Ako kľúčových partnerov do budúcna vnímame univerzity vychovávajúce učiteľov, organizácie školstva, zahraničné komory učiteľov a veríme, že budeme mať dobrú spoluprácu aj s ministerstvom školstva a ministerstvu podriadenými organizáciami.

Ako vnímate súčasnú situáciu učiteľského stavu u nás?

Nikde v civilizovanom svete nie je povolanie učiteľa finančne menej ocenené. Bohu-

(pokračovanie rozhovoru na strane 10)

Učitelia sú devízou úspechu...

(dokončenie rozhovoru zo strany 9)

žiaľ, nezáujem lídrov krajiny o dôležitosť tejto profesie už začínajú vidieť aj deti. V prieskume na gymnáziách sme na otázku, či študent zvažuje kariéru učiteľa, dostali aj takúto odpoveď: „Nechcem byť učiteľom, lebo majú slabý plat a každý sa z nich smeje, akí sú. Aj študenti si z daktorých robia ‚srandu' a sú k nim drzí, nikto ich nerešpektuje a ani rodičia si ich nevážia." Žiaľ, ostatné odpovede boli podobné. Je to smutné. Nielen pre neúctu k učiteľom, ale pre našu ignoranciu vzdelania a budúcnosti našich detí.

V súčasnosti je vzdelávanie učiteľov často diskutovanou a turbulentnou témou. Školstvo sa snaží prispôsobiť trendom EÚ, a tak venuje určitú pozornosť vzdelávaniu a rekvalifikácii učiteľov, ako aj presadzovaniu humanizácie v školstve alebo orientácie na dieťa. Tieto trendové faktory spôsobujú enormnú akceleráciu názorovej inakosti v školstve a chaos v školskom systéme.

Budúcnosť školstva by sa mala prejaviť v tom, že bude pružne reagovať na meniace sa potreby a požiadavky spoločnosti. A to vďaka primeranej autonómii škôl, učiteľov a vďaka účinnejšiemu zapájaniu sa verejnosti do správy a riadenia výchovno-vzdelávacieho procesu. Decentralizácia riadenia musí byť zabezpečená a funkčná. Práve v školách sa budú odohrávať všetky najdôležitejšie zmeny, ktoré súvisia s lepšou kvalitou poskytovaných služieb. Školy musia mať víziu, musia jasne definovať svoje poslanie, filozofiu a koncepciu. Efektívne vedenie pedagogického zboru, manažérske zručnosti, kvalitná výučba, efektívne využívanie ľudských zdrojov, časté monitorovanie pokroku žiakov, zbieranie dát a ich vyhodnocovanie, dobrá a tvorivá atmosféra, tímová práca, to všetko sú charakteristiky efektívnej školy. Sú nevyhnutnou podmienkou na to, aby škola dobre plnila svoje poslanie.

Ktoré sú podľa vás hlavné problémy našich učiteľov?

Hlavným problémom je jednoznačne finančné ohodnotenie, ktoré je dehonestujúce a často neumožňuje mladým učiteľom ostať v škole dlhodobo. Na Slovensku má učiteľ podľa analýzy OECD len 45 % platu iného vysokoškolsky vzdelaného občana. V iných krajinách je to v priemere 80 %. Nikde na svete to nie je tak málo ako u nás.

Okrem toho dnešná škola má množstvo rôznych problémov, ohrozená je prirodzená autorita učiteľa, je tu finančná poddimenzovanosť, nárast a komplikované riešenie sociálnopatologických javov, *teacher stress* – výrazný determinant ovplyvňujúci psychické a fyzické zdravie učiteľov, absencia kooperujúcej komunikácie medzi učiteľom a rodičom, problémy v dosahovaní minimálnych výchovných štandardov a hodnôt, nezáujem žiakov a študentov o vzdelávanie, ich demotivácia, neadekvátne očakávania od rodičov a laickej verejnosti, zvýšený výskyt šikanovania, fyzických a psychických útokov nielen medzi žiakmi a študentmi, ale aj neprimerané slovné a fyzické útoky na učiteľov, rómsky problém, ktorý v súčasnosti vykazuje obrovské rozmery...

Do popredia vstupuje psychológia a s ňou spojená psychologická intervencia školských psychológov pre učiteľov na vykonávanie ich profesie. I učiteľ je človek a je nutné sa naňho pozerať predovšetkým ako na človeka, ktorý môže byť tiež omylný, unavený, uväznený v zajatí rutiny a stereotypu a ktorému je potrebné pomôcť.

Na konferencii *Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu* odzneli prednášky z úst lekárov, ktorí upozorňujú, že rôzne duševné problémy a choroby (emočné vyhorenie, depresie...) môžu prebiehať latentne, skryto, veľakrát o nich učitelia ani sami nevedia, a sú obviňovaní z lajdáctva a nezáujmu. Taktiež bola akcentovaná výzva zaoberať sa duševným zdravím pedagógov a v zákone venovať patričnú starostlivosť ochrane ich zdravia.

Vidíme nárast týchto problémov, výrazný apel zo strany učiteľov a prosebné volanie po ich systémových riešeniach.

Ako zabezpečujete financovanie svojich aktivít?

Vznik komory bol financovaný zo zdrojov členov komory – učiteľov. Stavia na ich entuziazme, na podnetoch, na konkrétnych námetoch. Na webstránke môžu reagovať na súčasné profesijné problémy v procese edukácie. Členstvo v komore predpokladá symbolický príspevok 1 euro ročne, ktorý je dobrovoľný a nie je povinný.

Našou snahou je oslovovať sponzorov o dary z 2 % z dane, materiálnu pomoc, realizovať odborné aktivity a do rozbehu zapojiť čo najviac priaznivcov učiteľskej profesie a všetkých, čo si uvedomujú dôležitosť a významnosť učiteľskej profesie ako silného ideálu vyspelej spoločnosti.

Uvažovali ste aj o zavedení povinného členstva učiteľov v komore, ako je to v niektorých iných profesiách?

Mnohé stavovské organizácie už roky fungujú ako komory, ktoré ochraňujú stavovské práva a záujmy svojich členov. Analógia je v existencii komory sestier, lekárov a zubných lekárov, geodetov, notárov, právnikov, stavebných inžinierov, architektov... Štátny aparát ich vníma ako partnerov prvej dôležitosti pri riešení potrieb týchto skupín a záujmov spoločnosti.

Uvažovali sme o nutnosti existencie takej stavovskej organizácie, ktorá smerom k laickej verejnosti je vnímaná ako vyšší spoločenský status profesie. A keď chceme definovať učiteľstvo ako profesiu, mali by sme uvažovať o stavovskej organizácii, ktorú priamo definuje špecifický zákon, v našom prípade zákon o pedagogických a odborných zamestnancoch.

„SKU je prioritne platformou odbornou, poskytujúcou odborné poradenstvo, nezávislé stanoviská a služby s dôrazom na učiteľa, jeho efektívnu spoluprácu s rodinou, spolutvorbu kreatívnej a kooperujúcej klímy školy, optimalizáciu edukácie a procesu výchovy."

Ktoré kompetencie by ste ako komora chceli prevziať do svojej zodpovednosti?

Vznik komory pre ňu znamená plniť úlohy, ktoré určuje štát, riešiť celoživotné vzdelávanie učiteľov, podieľať sa na realizácii rozvojových programov, vzdelávacích projektov, s dôrazom na kvalitu a novú stratégiu získavania vedomostí, zručností a kľúčových kompetencií, prevenčné aktivity, koordináciu psychologických intervencií, databázu voľných pracovných miest a pracovné poradenstvo pri uplatňovaní sa učiteľov na trhu práce.

Z dôvodu nejednoznačnosti a nejasnosti profesie a z toho vyplývajúcich sporných situácií, čo je správne alebo pravdivé riešenie, by mala SKU riešiť etické problémy prostredníctvom vytvorenej etickej komisie. Tá by sa vyjadrovala objektívne a nezávisle v mnohých dilematických situáciách, opierajúc sa o Etický kódex učiteľa v spolupráci s verejným ochrancom práv.

Samozrejme, chceme dosiahnuť aj kompetenciu vstupovať do legislatívnych zmien a vydávať rôzne tlačoviny a metodické materiály.

I keď nás veľmi trápi platová situácia učiteľov, SKU nebude vstupovať do politiky či organizácie nátlakových aktivít.

Ako vnímate vývoj školstva u nás v posledných rokoch? Ktoré pozitíva a ktoré kritické veci by sme si mali pripomínať?

Pozitíva dnešného školstva vnímame v existencii pluralitného systému škôl štátnych, cirkevných a súkromných. Taktiež sme privítali zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch, ktorého súčasťou je i kontinuálne vzdelávanie ako forma celoživotného vzdelávania. Disponibilné hodiny v školských vzdelávacích programoch vytvárajú priestor na zadefinovanie identity a koncepcie školy a vytvárajú možnosť kreatívneho prístupu vzhľadom na meniace sa podmienky. Nesporne treba vyzdvihnúť humanistické tendencie a systém integrovaného vzdelávania, ktorý však musí pri svojej realizácii spĺňať podmienky na úspešné začleňovanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Prínosom je i Testovanie 5 a 9, avšak jednoznačne tento nástroj nie je prioritným meradlom kvality škôl. Verím, že každý pedagóg vo svojej práci vidí i iné, svojimi očami, pozitíva nášho školstva, keďže v ňom zotrval i za veľmi náročných podmienok.

Vymenovať všetky problémy školstva, zaoberať sa tým, čo ich spôsobilo, a hľadať, ako z nich von, by trvalo veľmi dlho. K najpodstatnejším patrí absencia zásadnej transformácie obsahu vyučovania, dosiaľ nerealizovaná plošná modernizácia vyučovania, nedostatok učebných pomôcok zodpovedajúcich súčasnému poznaniu, nedostatočné vybavenie škôl technikou, zlý stav budov škôl, tried, neúnosná a často nezmyselná byrokracia, neúmerný počet žiakov so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami v triede, nedostatočná príprava absolventov pedagogických fakúlt. Špicou ľadovca je nedostatok podpory škôl v práci so znevýhodnenou populáciou – chýbajúca účinná legislatíva a metodika je časovanou nástrahou kolapsu s veľmi krátko nastaveným intervalom. Zachraňujú to učitelia, ktorí chcú naučiť všetko, čo im nariadi štát. Tlačia na žiakov, sú časovo obmedzovaní v možnostiach pohrať sa s učivom. To vedie k tomu, že vedomosti žiakov sú povrchné, nespájajú sa so životom.

Reforma začatá roku 2008 bola sprevádzaná množstvom chýb, ktoré napriek snahám sa nestihli opraviť, takže sú tu obavy učiteľov, že všetky učebné osnovy a plány, ktoré vypracovali, budú meniť od začiatku. Len pre zaujímavosť, školský vzdelávací program je dokument rozsahu niekoľko desiatok strán. A stredné školy, kde je viac odborov, ich majú možno aj do stoviek strán. Učitelia žiadajú aj reformu Štátnej školskej inšpekcie (ŠŠI). Hospitácie učiteľov zo strany ŠŠI vnímajú ako mocenský nástroj. Domnievajú sa, že za výchovno-vzdelávací proces je zodpovedný riaditeľ školy a ŠŠI by sa mala v prvom rade zamerať na finančnú, personálnu, pracovnú, odbornú a riadiacu kontrolu manažérov škôl s prioritným akcentom na dodržiavanie zákonov vrátane zamestnávateľských a ľudskoprávnych.

Obrovská je zaťaženosť byrokraciou, verejnosť si len ťažko vie predstaviť, aké podrobnosti sa kontrolujú v dokumentácii učiteľov a čo všetko sa musí vypracovať. Sú príklady škôl, kde prechádzajú na elektronickú dokumentáciu, chcelo by to podporu zhora. Keby napríklad bol v každej triede počítač, učitelia by mohli viesť elektronickú triednu knihu a bol by koniec nekonečnému začiarkavaniu, spočítavaniu hodín, evidenciám, zoznamom, zapisovaniu učiva.

Stále sa nerieši transformácia obsahu – je potrebná redukcia učiva, učíme veľa (aj zbytočných vecí), nie je čas „pohrať sa s učivom", robiť so žiakmi projekty, dať im priestor, aby sami objavovali poznatky, skúmali, experimentovali. Nepomôže nám stále počúvať, že treba žiakov pripravovať na prax – chýbajú konkrétne kroky.

Je tu nedostatok učebných pomôcok, techniky. My učitelia čítame a sledujeme, čo všetko sa používa v školách vo svete – tablety, notebooky pre každého žiaka, iné pekné, estetické, farebné pomôcky.

Napriek pár zrekonštruovaným školám je tu väčšina škôl s nevyhovujúcimi sociálnymi zariadeniami, oknami, ktoré držia len silou vôle, zatekajúcimi strechami. Dnes vďaka internetu sa môžeme pozrieť do tried v zahraničí, kde to má celkom inú atmosféru. Vtedy nám je ľúto, že mi to nemôžeme poskytnúť našim deťom.

Porovnávanie s minulosťou je len ťažko možné. Rozsah poznatkov narástol, zmenila sa ich opodstatnenosť, nastúpili nové potreby tejto spoločnosti a s tým všetkým aj nové požiadavky na absolventov škôl. Kedysi sme nemenili povolanie za celý život, dnes sú vítaní zamestnanci flexibilne sa prispôsobujúci požiadavkám zamestnávateľov.

Aká je dnes atmosféra medzi učiteľmi materských, základných, špeciálnych a stredných škôl? Čo trápi učiteľov najviac?

Väčšina menovaných aj nemenovaných problémov má spoločného menovateľa – dlhodobo podfinancované slovenské školstvo. Tvrdenie, že pretiekol pohár, by nebolo správne, lebo z neho tečie už pekne dlho, a nielen jedno volebné obdobie. Situácia však dospela do stavu, že na akútne choroby sa ani nehľadá liek. Aktivita sa súčasnému ministrovi školstva rozhodne uprieť nedá. No novely zákonov, hoc aj potrebné, neriešia akútnu situáciu v školstve. Navyše, rozpočet na najbližšie tri roky vôbec nedáva nádej na zlepšenie.

Opäť chýba množstvo učebníc vrátane učebníc na povinný anglický jazyk, učitelia si pripravujú rôzne učebné texty, kopírujú z rôznych kníh, hľadajú na internete, vyrábajú pomôcky, pripravujú digitálne materiály a v tých školách, kde sú na to podmienky, vyučujú prostredníctvom počítačov a internetu. Učitelia podávajú nadľudské výkony, takže v končenom dôsledku sa všetko učivo k žiakom dostane. Ale viete si predstaviť, koľko trvá príprava pracovného listu, prezentácie, cvičenia, súboru vhodných úloh? To všetko sú hodiny voľného času po nociach na úkor vlastných rodín.

Pracujete aj na návrhoch riešení či postupov, ako zlepšovať veci, zapájate sa do diskusií, alebo iba upozorňujete na kritické veci?

Vznikli sme preto, aby sme kritické veci posúvali do roviny efektivity, takže naše výstupy sa dejú skôr s cieľom zlepšovať, byť konštruktívni a rozhľadení, rôznymi aspektmi vplývať na daný problém.

Spomeniem napríklad Testovanie 9, v spolupráci s SAV sme urobili prieskum názorov naň a závery posunuli Ústavu informácií a prognóz školstva, absolvovali sme niekoľko rokovaní s predstaviteľmi OECD o kvalite vzdelávania a problémoch v školstve, pripomienkovali legis-

latívne zmeny, zúčastnili sa rôznych diskusných fór, sme súčasťou pracovných skupín ministerstva školstva.

Máte analýzy, rozbory či iné podklady, na základe ktorých sa dá vysloviť vážny názor o stave nášho školstva v súčasnosti?
V tejto oblasti je určite potrebná spolupráca, vzhľadom na časovú náročnosť na spracovanie rôznych analýz, rozborov. Oslovili sme neziskové organizácie, ktoré majú precízne spracované podklady o stave nášho školstva. Prednedávnom komora úzko participovala na významnej štúdii *Slovenské školstvo očami rodičov, študentov, voličov, učiteľov*, spracovávame názory učiteľov na rôzne témy. Výstupom našich dlhoročných skúseností bolo aj odporúčanie SKU ministrovi školstva ohľadom zmien v školstve.

Ktorý školský model zo zahraničia sa vám pozdáva ako najinšpiratívnejší pre nás?
Jednotlivé členské krajiny EÚ zodpovedajú za organizáciu a obsah svojich systémov vzdelávania a odbornej prípravy, neexistuje „spoločná vzdelávacia politika“. A to je výborné, lebo sa môžeme vzájomne inšpirovať, vylepšovať a najmä rozvíjať.
Slovenský model vzdelávania je naštartovaný proeurópsky, domnievam sa, že každý systém je schopný absorbovať len niektoré prvky z nejakého modelu. Pri ich zavádzaní treba citlivo zvažovať všetky premenné ovplyvňujúce naše školstvo. Potešila by som sa, keby bol pre mňa najinšpiratívnejší slovenský model.

„Obrovská je zaťaženosť byrokraciou, verejnosť si len ťažko vie predstaviť, aké podrobnosti sa kontrolujú v dokumentácii učiteľov a čo všetko sa musí vypracovať. Sú príklady škôl, kde prechádzajú na elektronickú dokumentáciu, chcelo by to podporu zhora.“

Máte svojich partnerov aj v zahraničí? S kým spolupracujete najintenzívnejšie?
Z hľadiska časového horizontu našej existencie, hľadania identity a pozvoľného etablovania sa do povedomia učiteľov sme zatiaľ nenadviazali partnerstvá so zahraničím. V Českej republike existuje Asociace profese učitelství ČR ako profesijná nepolitická organizácia, ktorá má identické ciele ako naša komora, určite bude vôľa spolupracovať.

Povolanie učiteľa, tak ako každá práca s ľuďmi v ktorejkoľvek profesii, je psychicky náročné i mimoriadne zodpovedné, pretože učiteľ formuje a rozvíja nielen vedomosti, ale i charakter žiaka. Ako povolanie učiteľa vnímate vy?
S touto profesiou som sa socializovala už v útlom detstve a ostala som jej verná viac ako dve desaťročia. Hrdo kráčam v šľapajach svojich rodičov, ktorí učili viac ako štyri desaťročia. Som vnútorne zapálená pre učiteľskú profesiu. Súčasná škola sa borí s množstvom výchovných a psychických problémov detí, chýba sociálna opora rodín, hodnotový systém mnohých detí je nezlučiteľný so školským, narastá nemotivovaná agresia, výskyt sociálnopatologických javov, problémovosť v správaní detí, hyperkinetické poruchy a poruchy pozornosti detí, nezáujem o vzdelávanie, zvyšuje sa prítomnosť šikanovania, fyzických a psychických útokov nielen medzi žiakmi a študentmi, ale aj neprimerané slovné a fyzické útoky na učiteľov.
Na súčasného učiteľa je vyvíjaný vysoký tlak v dôsledku náročnosti detí, rodičov, spoločnosti, ale aj strachu zo straty zamestnania. Sú vysoké nároky na jeho profesionálny rast, ktorý sa netýka len pedagogickej a odbornej činnosti, ale aj reforiem spojených s modernými technológiami a novým chápaním vzdelávania. Od osobnosti učiteľa sa očakáva tiež schopnosť empatie, ľudský prístup k tým, s ktorými prichádza do styku, úspešné riešenie medziľudských konfliktov, príkladnosť v odovzdávaní hodnôt a noriem, ako aj neustála prívetivosť, dobrá nálada, optimizmus...
Medzinárodne platná Charta učiteľa jasne zakotvuje a vyjadruje, že učiteľstvo je jednou z najzložitejších a najdôležitejších profesií.

Aká bola vaša profesionálna dráha v školstve? Kde pracujete dnes?
V školských službách pôsobím takmer tridsať rokov, okrem materskej škôlky som učila na všetkých typoch škôl, aj na vysokej škole, kde pôsobím ako externý pracovník. Je to pre mňa skutočne nezvyčajná a neoceniteľná skúsenosť.
Momentálne pracujem na projekte diagnostického 1. ročníka ZŠ s orientáciou na deti s problémami v učení a správaní (ADHD, ADD). V špeciálnej škole pôsobím ako logopedička a na strednej škole vyučujem predmety pedagogika, špeciálna pedagogika a sociálnoprávna ochrana.
Participovala som na mnohých významných projektoch celospoločenského významu, odovzdávam svoje skúsenosti nielen študentom, ale i učiteľom v kontinuálnom vzdelávaní.
Mojím morálnym ocenením je vlastníctvo štátneho vyznamenania ministra školstva za dlhoročný podiel na rozvoji školstva SR v oblasti výchovy a vzdelávania a humanitného a tvorivého prístupu vo výchovno-vzdelávacom procese.

Posledné desaťročie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami pribúda na celom Slovensku. Aké sú príčiny? Sú vytvorené v školskej legislatíve dostatočné nástroje a podmienky na adekvátne vzdelávania týchto detí? V čom vidíte možnosti na zlepšenie?
Dieťaťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v škole je dieťa s mentálnym, zmyslovým alebo telesným postihnutím, zdravotne oslabené alebo choré dieťa, dieťa s narušenou komunikačnou schopnosťou, s vývinovými poruchami správania sa, autistickým syndrómom alebo dieťa s poruchami psychického alebo sociálneho vývinu.
V posledných rokoch evidujeme ich zvýšený výskyt, etiológia nárastu je v mnohých rovinách. Napríklad v rovine medicíny, vedecko-technologického pokroku, vyspelej techniky a moderných medicínskych technológií, ktoré zamedzujú úmrtnosť detí pri komplikovaných pôrodoch a vykazujú vysoké percento úspešnosti v krízovej intervencii v postnatálnom období a ďalších vývinových obdobiach. Tiež v rovine globalizácie, zmenšovania vzdialeností a z toho vyplývajúcich súvislostí – rýchleho životného tempa, informačnej preťaženosti, sociálno-ekonomických dôsledkov. V rovine sociálnej je to rozpad rodín a z toho sa vytvárajúci nevhodný vzorec správania, aktuálna spoločenská situácia v identifikácii pozitívneho hodnotového systému a jeho praktických dopadov, znižovanie sociálno-ekonomického statusu mnohých skupín z dôvodu nárastu chudoby a, samozrejme, nezanedbateľnou je i rovina genetiky.
Súčasná legislatíva, najmä školský zákon, vytvára adekvátne podmienky na vzdelávanie takýchto detí a dáva im možnosť voľby integrovaným individuálnym spôsobom, integrovaným vzdelávaním v špeciálnej triede a špecializovaným vzdelávaním v špeciálnych školách. Každé vzdelávanie, ak je úspešné zo stránky rozvoja osobnosti žiaka a jeho psychiky, zo stránky obojstrannej pozitívnej komunikácie a najmä akceptácie rovesníkov, zo stránky nastavenia kurikula a špeciálneho pedagóga ako hlavného facilitátora pri vzdelávaní detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, môžeme považovať za úspešné. Avšak mnohé školy nemôžu z finančných dôvodov vytvoriť systematizované miesto špeciálneho pedagóga, školského psychológa a asistenta učiteľa. Veľakrát sa stáva, že jedno integrované dieťa potrebuje samostatného asistenta. Ak takéto dieťa je i napriek fluktuácii spomínaných zamestnancov integrované v škole, vzniká obrovský stresor nielen pre samotného žiaka, ale i pre prácu učiteľov všeobecnovzdelávacích a iných premetov. V mnohých prípadoch je vyučovanie narušané a problematické, dokonca obmedzujúce pre iné deti v triede.
Taktiež v mnohých prípadoch dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami považuje prostredie svojich „iných“ rovesníkov za hostilné.
Z hľadiska diagnostiky, a to komplexnej, vidím rezervy. Na zaradenie dieťaťa do vzdelávacieho priestoru treba zabezpečiť v záujme koordinácie postupov a skvalitnenia rozhodovacieho procesu produktívnu tímovú spoluprácu viacerých odborníkov v rovnocennom postavení, prejsť tímovým procesom, diagnostikou pedagogickou, psychologickou, špeciálnopedagogickou, ale i medicínskou, s komplexným pohľadom na harmonický vývoj dieťaťa a s dôrazom na pedagogickú prognózu v súčinnosti s rodičom. Taktiež si myslím, že systém špeciálneho školstva je v SR na vysokej úrovni. Treba vyzdvihovať aj pozitíva tohto druhu vzdelávania, ako je vysoko individuálny prístup a akceptovanie porúch, pri ktorých nie je možná úspešná integrácia.

„Hlavným problémom je jednoznačne finančné ohodnotenie, ktoré je dehonestujúce a často neumožňuje mladým učiteľom ostať v škole dlhodobo. Na Slovensku má učiteľ podľa analýzy OECD len 45 % platu iného vysokoškolsky vzdelaného občana. V iných krajinách je to v priemere 80 %. Nikde na svete to nie je tak málo ako u nás.“

Dnes učitelia stoja pred vážnym problémom výchovy v rodine, avizujú neúmerný nárast asociálneho a disociálneho správania, znižovanie disciplíny žiakov, rast agresívnych prejavov, ktoré potrebujú systémové riešenie v podobe zaradenia školy pre poruchy správania do školského systému, trebárs aj na prechodný diagnostický a resocializačný pobyt.
Z hľadiska dieťaťa, ktoré stojí v popredí nášho záujmu, je našou morálnou povinnosťou nastaviť vzdelávací systém tak, aby sa v ňom každý aktér edukačného a výchovného pôsobenia cítil čo najlepšie, lebo cez zážitkové učenie dosiahneme i cieľ výchovy, ktorý v súčasnosti prechádza krízou.

Aká je vaša osobná filozofia učiteľky?
Chcela som sa stať učiteľkou a stala som sa ňou. Je to najúžasnejšie povolanie, lebo deti dokážu úprimne oceniť ľudské vlastnosti a morálnu hodnotu človeka. Dnes je toto povolanie na okraji spoločenského záujmu, výsledkom práce sú totiž „deti“ a ich vzdelanie a výchova. A to je z hľadiska veľkých ziskov málo.
Avšak moje vnútorné naplnenie nie je o veľkom kopci peňazí, ale o slušnom pracovnom a spoločenskom živote. Je o deťoch, ktoré sú naším obrovským bohatstvom. Mojou filozofiou života je „pomoc“ najmä tým, ktorí sú inak obdarovaní, a odzrkadľuje ju citát: „Ak pomôžeme jednému dieťaťu, akoby sme pomohli celému svetu.“ A ja túžim pomôcť svetu, aby dobro, mier a ľudskosť neboli vymazané z našej aktívnej slovnej zásoby a nestali sa nepotrebné, ako niektoré profesie.

Čo želáte učiteľom, vašej komore, ale aj slovenskému školstvu vôbec do ďalších dní?
V prvom rade moje poďakovanie patrí všetkým členom i sympatizantom, pretože podporiť myšlienku vzniku, rozvoja a existencie znamená prispieť k profesionalite učiteľskej obce, jej prestíži a celospoločenskému zviditeľňovaniu sa smerom k laickej verejnosti a dosiahnutiu vážnosti učiteľského stavu.
Sme iba na začiatku, napríklad Slovenská komora zubných lekárov sa rozvíja už vyše 20 rokov, sme mimoriadne mladí, a z hľadiska pokusov o vznik komory pre učiteľov sme sa dostali najďalej. Uvedomujeme si však, že len spoločnými silami, silnou ambíciou učiteľskej obce zaradiť sa medzi profesie s vlastnou profesijnou a stavovskou organizáciou dokážeme napredovať, v opačnom prípade môžeme byť opäť neúspešní.
Súčasné dianie v školstve jasne naznačuje, že každý pedagóg by mal prevziať zodpovednosť za uskutočňované zmeny, mal by preukázať stavovskú česť a princíp solidarity s tými, ktorí bojujú o lepšie postavenie učiteľov na Slovensku.
Želám nášmu slovenskému školstvu veľa múdrych pedagógov, aby sa nenechali znechutiť a v hľadaní toho, čo nás v našej profesii spája s rodičmi našich žiakov a študentov, vybudovali dielne ľudskosti ako model školy, kde bude vládnuť spokojnosť, harmónia a vzájomná úcta.
Želám si, aby rodičia a občania porozumeli, že bez túžby byť vzdelaní budeme len montážna dielňa. Že budúcnosť pre naše deti tkvie v kvalitnom vzdelaní a kvalitnom a motivovanom učiteľovi.
Moja ďalšia výzva je pre vás všetkých, ktorí milujete svoju profesiu a vnútorne vnímate dianie v školstve podobne ako my: Ak máte nápady na zlepšenie a aj vy chcete pomôcť zvyšovať status, kvalitu a podmienky profesie učiteľa, zapojte sa do niektorej z našich pracovných skupín. Kontakty na zástupcov SKU vo vašom regióne nájdete na www.sku.sk.
Školstvo je aj o nás, nedovoľme bez nás.

Za rozhovor ďakuje Ľubomír PAJTINKA
Foto Ján SÚKUP

Pôvodná budova gymnázia s muzeálnou expozíciou.

Jazyková výchova na evanjelickom gymnáziu v Revúcej

VÝROČIE GYMNÁZIA

Šestnásteho septembra uplynulo 150 rokov od otvorenia prvého školského roku na Slovenskom evanjelickom a. v. patronátnom gymnáziu v Revúcej. Túto udalosť, významnú nielen v histórii slovenského školstva, pripomenuli celonárodné oslavy v Revúcej (13. – 16. septembra) pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča.

Na tejto strednej škole sa po prvýkrát učili všetky vyučovacie predmety v slovenskom jazyku. Obsah vzdelávania na *Gymnásiume* v Revúcej môžeme posúdiť podľa *naukového* (učebného) plánu, ktorý sa v podstate zhodoval s generálnym plánom platným pre všetky gymnáziá. Z každej stránky zodpovedal učebnému plánu, ktorý bol schválený ministerstvom, ale mal aj svoje špecifiká. *Učbársky* (profesorský) zbor na učbárskych poradách zostavoval učebný plán, ktorý schvaľoval patronátny konvent. Predmetom učenia od začatia vyučovania dňa 17. septembra 1862 *„boly všetky v pláne od generálneho konventu r. 1861 vyznačené reči a vedy a k tomu podľa žiadostí okolitých cirkví, jako spoluzakladateľov gymnasia, i daktoré reálne známosti“*. Ako uviedol významný profesor gymnázia August Horislav Škultéty vo svojich *Pamätiach slov. ev. a. v. gymnásia a s ním spojeného učiteľského semeniska vo Veľkej Revúci* (Na základe hodnoverných listín pomocou priateľov usporiadal, sostavil a vydal. Ružomberok: tlačou Karola Salvu – nákladom vydavateľovým, 1889. 270 s.), spoločne boli vyučované jazyky slovenčina, maďarčina a nemčina. Osobitne sa prednášalo náboženstvo, latinčina, zemepis, dejepis, počto- a meroveda a prírodopis. Z praktických predmetov to bolo v prvom polroku hospodárstvo, v druhom polroku štepárstvo a v oboch krasopis. Na gymnáziu sa po jeho dobudovaní na osemtriedne vyučovali predmety: náboženstvo, latinčina, gréčtina, slovenčina, maďarčina, nemčina, zemepis a dejepis, počty a merba, prírodné vedy, filozofia, kreslenie, krasopis, spev a telocvik. Bolo to teda klasické gymnázium. Učebné osnovy a učebný plán museli síce vyhovovať duchu oficiálnej školskej politiky, ale učitelia mali možnosť prispôsobiť alebo upraviť učebný plán miestnym potrebám praxe.

To isté platilo aj o počte vyučovacích hodín pre jednotlivé predmety, ktoré nemali jednotnú úpravu.

Keďže na gymnáziu vyučovacím jazykom bola slovenčina, bolo nevyhnutné, aby ju všetci učitelia ovládali dobre slovom i písmom. Bolo to potrebné i preto, lebo žiaci prichádzali z jednotlivých regiónov s rôznou úrovňou ovládania slovenského jazyka. Mnohí na elementárnych školách napríklad nedostali v tomto smere dostatočné základy. Bývalý žiak gymnázia Michal Bodický, neskorší cirkevný spisovateľ a literárny historik, vo svojich *Rozpomienkach a pamätiach* (1933) uvádza, že bol *„bez dostatočnej prípravy, chýbali mi najpotrebnejšie známosti“*, pričom podľa neho *„vynikali Liptáci, najmä Mikulášania, lebo mali doma znamenité ľudové školy, ako i Kubínčania, ktorí sa učili ešte i latinsky“*. V súvislosti s ovládaním slovenčiny napísal, že *„Liptákom bolo ľahšie správne vyslovovať, lebo v Liptove hovorí sa najpravidelnejšie. Ťažšie bolo nám Novohradčanom, kde sa miesto y vyslovuje e, teda miesto hrušky – hruške, a skloňuje sa dobrýho miesto dobrého.“* Preto podľa neho mal August Horislav Škultéty *„s nami mnoho oštary, dokiaľ vyrovnal rečové odchylky rozličných krajov, ale on trpelive opravoval rečové chyby a my sme sa prehárčali medzi sebou: ry – ri, by – bi = rebe“*. Nevyhnutnou podmienkou neustáleho zlepšovania jazykovej kultúry žiakov revúckeho gymnázia v slovenskom jazyku bola dobrá znalosť slovenčiny všetkých profesorov, nielen tých, ktorí učili predmet slovenská reč. Výsledky práce školy ukázali, že na škole pôsobili skutočne výrazné pedagogické osobnosti, ktorých odborná pripravenosť bola podľa priznania cirkevnej a svetskej vrchnosti na patričnej výške. Pritom istým hendikepom pre ich učiteľské pôsobenie bola skutočnosť, že povolaním boli zväčša kňazi, bez špeciálneho vzdelania pre ten-ktorý predmet, čo sami považovali za nedostatok. Patronátny výbor a správca školy mali však pri výbere profesorov na vyučovanie slovenskej reči mimoriadne „šťastnú ruku“. Na gymnáziu tento predmet učili výrazné osobnosti: August Horislav Škultéty, Gustáv Lojko (literárne meno Hostivít Tisovský), Mieroslav Kovalevský, Jozef Kvetoslav Holub, istý čas aj Gustáv Schmidt.

V učebnom pláne zaujímal predmet „slovenská reč“ (budeme používať toto označenie vyučovacieho predmetu) mimoriadne postavenie, pretože vedomosti, jazykové a komunikačné zručnosti, ale aj literárne kompetencie získané na vyučovacích hodinách slovenčiny žiaci uplatňovali vo všetkých ďalších predmetoch, keďže boli vyučované v slovenskom jazyku. Slovenčina tak nadobudla centrálne postavenie, a to aj napriek nedostatočnému počtu hodín (2 hodiny týždenne vo všetkých triedach). Spôsobené to bolo pravdepodobne i tým, že na revúckom gymnáziu sa vyučovali okrem klasických jazykov – latinčiny, gréčtiny (vo vyšších triedach) – dve cudzie reči: nemčina a maďarčina. Na nemeckých alebo maďarských len jedna z nich. Tento stav sa nahrádzal formami doučovania a prácou vo vzdelávacích krúžkoch.

Z obsahu vyučovania slovenčiny v jednotlivých ročníkoch vidieť, že predmet slovenská reč už vtedy tvorili v podstate jeho tri základné zložky, ako ich poznáme v súčasnosti: jazyková, slohová, resp. slohovo-komunikačná, a literárna zložka. V jazykovej zložke sa preberali základné poznatky z jednotlivých rovín jazykového systému – zvukovej, lexikálnej, morfologickej a syntaktickej. Základ tvoril spisovný jazyk kodifikovaný štúrovcami a stabilizovaný hodžovsko-hattalovskou reformou. V školskej praxi sa vôbec prvýkrát každá podoba, zložka a funkcia tejto kodifikácie spisovnej slovenčiny didakticky transformovala nielen v rámci vyučovania predmetu slovenská reč, ale vyskúšali sa možnosti tohto jazyka aj vo funkcii vyučovacieho jazyka.

Pri založení gymnázia sa v školskom roku 1862/1863 v *I. gymnasiálnej* triede a *II. gymnasiálnej* triede *učedlníci* (žiaci) učili *„hlásky a sklonné čiastky reči: podstatné, prídavné, číselné a miestne mená, časoslovo a nesklonné čiastky reči“*. V *II. gymnasiálnej* triede sa pozornosť venovala *„slovesu, opakovaniu všetkých čiastok reči a pravopisným pravidlám“*. Takto uvedené učivo sa v prvých dvoch triedach učilo aj v školskom roku 1863/1864, keď sa škola skompletizovala do štyroch tried nižšieho gymnázia.

Interiér prvej budovy revúckeho gymnázia.

Obsah učiva sa opieral o učebnicu *„Antona Halúzky, vzor. učiteľa na hl. škole v B. Bystrici“ Krátka Mluvnica a Pravopis jazyka slovenského* (V B. Bystrici tlačou Filipa Macholda 1863.). Bola to útla knižočka (65 s.), ktorá obsahovala päť oddielov. Prvý oddiel: *Mluvnická príprava*. Druhý oddiel: *O sklonných čiastkach reči*, medzi ktoré Halúzka zaradil podstatné meno, prídavné meno, číselné meno, všemeno a sloveso. Tretí oddiel: *O nesklonných čiastkach reči* – príslovky, predložky, spojky. Štvrtý oddiel: *Pravopisné pravidlá*, z ktorých pozornosť venuje *„kladeniu náležitých litier“* a *„rozdeľovaniu písma“*. Piaty oddiel: *O sade*, kde poukazuje na to, že *„každá sada obsahuje v sebe: podmet, prísudok a sponu“*, ďalej uvádza, že v každej *„sade“* máme rozoznávať obsah a formu: *„Dľa obsahu delia sa sady na a) oznamovacie, b) otázkové, c) rozkazovacie, d) žiadacie; dľa formy delia sa sady na A) jednoduché a B) zložené.“* V tomto piatom oddiele Halúzka ponúka aj zadania úloh, napr. *„odpíšte nasledujúce sady a podčiarknite v nich podmet jedenkrát a prísudok dvakrát“*. V *III. gymnasiálnej* triede spojenej so *IV. gymnasiálnou* triedou sa preberala *„náuka o vetách podľa Karla Kunza“*.

V školskom roku 1864/1865 došlo vo vyučovaní jazykovej zložky predmetu k zásadnej zmene učebnice. Začala sa používať učebnica profesora katolíckeho gymnázia v Banskej Bystrici Fraňa Mráza *Slovenská Mluvnica pre gymnasia, reálky, praeparandie a vyššie oddelenia hlavných škôl* (Vo Viedni tlačou vel. otcov Mechitharistov 1864.), v ktorej autor v *predmluve* (predslove) uviedol, že učebnicu napísal *„na návrh vysokodôstojného P. Jozefa Bar-*

Nová budova gymnázia.

tona, opáta, král. radcu a najvyššieho dozorcu škôl okresu prešporského r. 1863. 27. augusta pod č. 61407“ s cieľom, aby *Mluvnica* poslúžila *„nečím k obľahčeniu obťažného doteraz vyučovania reči slovenskej bez príhodnej školskej knihy a že môže nečím prispeť k tomu, aby slovenskí mladíci učiace sa krásam a zvláštnosťam reči svojej zamilovali ju a posriedkom jej vzdelajúce sa i v druhých rečách a vedách stali sa hodnými synmi vlasti a národu“*. Ďalej F. Mráz poznamenal: *„Pri sostavení držal sa podpísaný sporiadateľa terajšej spisovnej reči, svôjho bývalého professora p. Martina Hattaly, a síce aj staršej, roku 1857 vydanej, aj novšej, tohoročnej porovnávacej mluvnice. Čo do rozdelenia držal sa podpísaný nektorých nemeckých grammatikov, z ktorých najviac upotrebil výtečné dielo R. J. Wursta pod názvom Sprachdenklehre.“* Táto učebnica je už rozsiahlejšia (187 s.) a koncepčnejšia – tvorí ju desať oddielov: *„I. oddiel obsahuje z hláskoslovia to najpotrebnejšie, o znakoch totižto hlások a jejich podelení. II. Z tvaroslovia o tvorení slov uvádza tiež len to najpotrebnejšie. V III. vykladá sa obšírne nauka o jednoduchej vete. V IV. pojednáva sa dosť uplne o tvaroch všetkých ohybných a neohybných čiastok reči; V. obsahuje nauku o sťaženej vete; VI. o složenej; VII. o skrátených vetách úplne; VIII. o mnohonásobných vetách a označovaní viet; IX. o obvetí na krátko; – a trebars už behom celej mluvnice udával sa všade spôsob pravého písania slov a náležitého kladenia delidiel, preca v X. oddiely, čo dodatku, udávajú sa pohromade zvláštne pravidlá pravopisu.“* Prostredníctvom tejto učebnice si žiaci uvedomovali, že pre dobrú komunikáciu ústnu i písomnú je potrebné poznať jednotlivé slová, ich skladanie do viet a poznať základné pravopisné pravidlá. Mrázova učebnica tvorila vcelku seriózny teoretický základ na preberanie základných pravidiel z *„hláskoslovia, tvorenia slov, ale aj o rozličných druhoch slov, tvarosloví: podstatné, prídavné meno, zámeno, číslovky“*, ako sa píše v obsahu vyučovania v I. gymnaziálnej triede. V druhej triede na to nadviazalo učivo o *„slovesách, nesklonných čiastkach reči a pravopisné pravidlá“*. V tretej triede sa podľa tejto *Mluvnice* učila syntax, a to *„náuka o vetách a obvetách“*. Pre zaujímavosť uvádzame, čo označoval Fraňo Mráz za *„obvetie čili periodu“*: *„Obvetie je složená, z dvoch čiastok pozostávajúca mnohonásobná veta, z ktorých prvá tak sa má k druhej jako pobočná veta k hlavnej; prvá totižto čiastka nadobýva uplného smyslu len skrze druhú; a preto pri prednášaní prvej hlas sa povyšuje, pri druhej ale snižuje. Prvá čiastka sa menuje napoveďou (predvetie, protasis), druhá dopoveďou (závetie, apodosis).“* Prínosom učebnice sú aj didaktické inštruktívne texty. Konkrétne F. Mráz po prebratí jednotlivých tém ponúka úlohy, ktoré sú v mnohom vypracované podľa jednotlivých úrovní poznávacích procesov, čiže úlohy sú formulované nielen na vedomosti na základe pamäti, ale aj na aplikáciu, nižšie a vyššie kognitívne procesy a tiež tvorivosť.

Na ilustráciu uvádzame znenie niektorých úloh (výber úloh je z viacerých tematických celkov): – *Vyhľadajte 20 odvodených slov! – Napíšte po 6 podstatných, prídavných mien a slovies s nasledujúcimi predponami: vy-, pri-, na-, za-, do-, pre-, roz- a u-! – Vyhľadajte sami 20 osobných vlastných mien a udajte o každej dajakú nedobrú vlastnosť! – Ktoré podstatné mená tvoria genitív množného čísla vynechaním koncovky, ktoré na -i? Čo sa má brať pri tom do povahy? – Utvorte 12 viet v jednotnom a množnom čísle so zvratnými slovesy!* V ďalších školských rokoch sa v náukovom pláne pre prvú triedu uvádza, že sa preberali aj *„príslovky, predložky, spojky, citoslová“* a pozornosť sa venovala, samozrejme, pravopisu. A v druhej triede sa podľa F. Mráza preberalo *„tvaroslovie a pravopis“*. V tomto smere sa pravdepodobne napĺňali slová Samuela Ormisa, že výraznú úlohu tu zohráva aj samotný učiteľ. Napríklad v školskom roku 1864/1865 sa dozvedáme, že v tretej triede A. H. Škultéty preberal *„náuku o vetách a obvetách“* podľa rukopisu. Čiže pravdepodobne sa pri sprostredkovaní poznatkov Škultéty opieral aj o iné teoretické zdroje, ktoré si spracovával. O A. H. Škultétym bolo známe, že k vyučovaniu pristupoval veľmi tvorivo a pri mnohých témach najmä z rétoriky a literatúry si vypracovával vlastné poznámky, ktoré vytvorili výrazný teoreticko-metodický základ na vypracovanie viacerých učebníc, ktoré však napokon zostali v rukopise.

V školskej správe za školský rok 1865/1866 správca Samuel Ormis uviedol, že *„každý učbár prinútený je v svojom odboru učiť podľa rukopisov, ktoré z roka na rok opravuje, aby časom vytlačené pri vyučovaní za rukovod slúžiť mohly“*. A. H. Škultéty ako hlavný slovenčinár revúckeho gymnázia vo výchovno-vzdelávacom procese prekonával niektoré tradičné predstavy o pedagogike ako teórii, keď žiak bol považovaný len za objekt vzdelania, ktorého bolo potrebné naplniť vedomosťami ako nádobu. A. H. Škultéty presadzoval a uplatňoval tendenciu, že žiak je formujúca sa bytosť s vlastnými individuálnymi potrebami svojho osobnostného rozvoja. Takto pristupoval k žiakovi na vyučovacích hodinách slovenskej reči, kde bolo nevyhnutné, aby žiak získal potrebnú komunikačnú, čitateľskú a literárnu kompetenciu. Július Bolfík označil Škultétyho poňatie pedagogickej práce za pokrokové, pretože videl *„vzdelávanie v udržovaní rovnováhy medzi vitálnou túžbou žiaka po poznaní a medzi spoločenskými požiadavkami, ktoré škola sprostredkúva celým svojím usporiadaním vrátane vedenia učiteľov, obsahu vyučovania a pedagogických metód“* (1970). Dovolíme si dokonca vysloviť názor, na základe preštudovania dostupných dobových dokumentov, odbornej literatúry o činnosti Slovenského evanjelického a. v. patronátneho gymnázia v Revúcej, ale aj materiálov o živote a diele štúrovca A. H. Škultétyho, že každodennou výchovno-vzdelávacou prácou na vyučovacích hodinách slovenskej reči i v mimoškolskej činnosti v mnohých smeroch prakticky napĺňal hlavný cieľ vyučovania slovenského jazyka a literatúry, teda komplexné rozvíjanie komunikačnej a literárnej kompetencie žiaka, samozrejme, na úrovni vtedajších podmienok vyučovania.

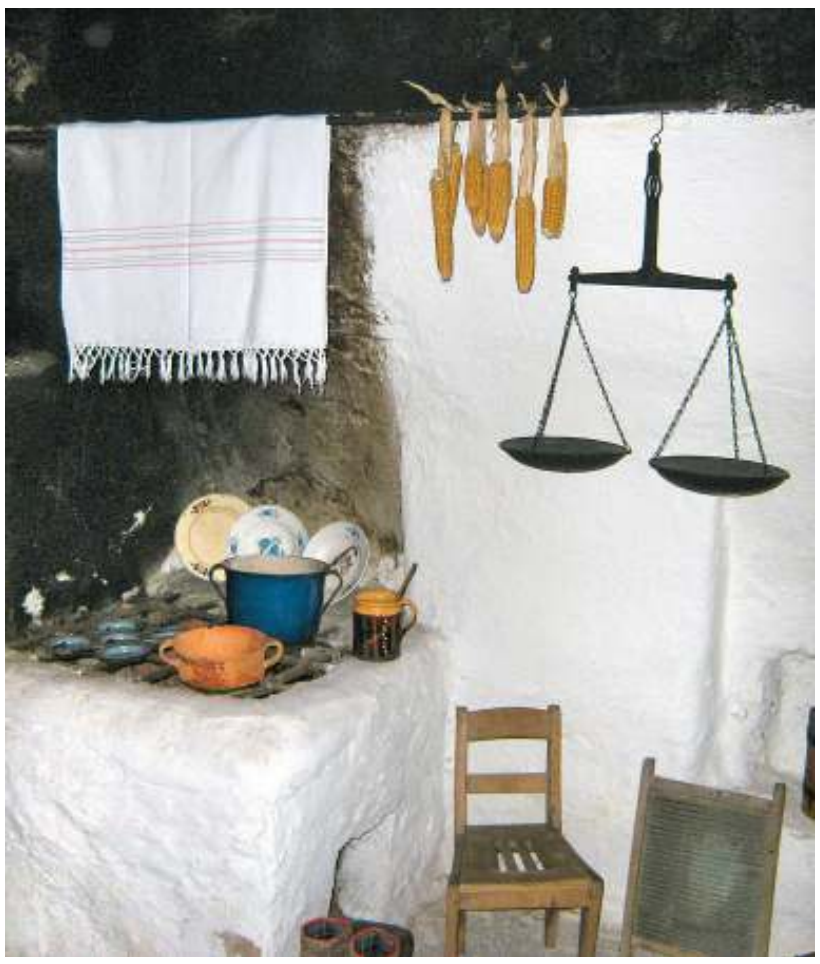

Dobová pec približuje atmosféru niekdajšieho školstva.

Oslavy sa konali pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča.

V prvých dvoch školských rokoch sa v štyroch gymnaziálnych triedach preberalo učivo len z jazykovej zložky, najmä z gramatiky morfologické a syntaktické pravidlá, dopĺňané pravopisnými zásadami. Od školského roku 1864/1865 sa už preberalo učivo aj zo slohovej a z literárnej zložky. V slohovej zložke dominovali najmä *„písomné úlohy, rečňovanky, resp. rečnenie, a slohové cvičenia“*. V slohovom výcviku boli často zastúpené kompozičné práce na témy etického a spoločensky aktuálneho charakteru. Napríklad v poznámkovom zošite Daniela Kováča (z Ratkovej v Gemeri), žiaka V. ročníka v školskom roku 1866/1867, sa za I. semester nachádzajú tieto témy: *„V nešťastí skusuje sa priateľstvo“*; *„Život na salaši“*; *„Len zlý sa v tme kryje“*; *„Lakomec čo má, to nemá“*. Takto zameraný obsah slohovej zložky slovenskej reči najmä na písomné práce a rečnenie potvrdzuje aj list Cyrila Braxatorisa svojmu otcovi Andrejovi Sládkovičovi (zo dňa 28. septembra 1865), v ktorom píše, že slovenskú reč ho učí pán Škultéty a *„učíme sa rečniť a robíme práce“*. Mimoriadnu pozornosť rétorickým cvičeniam venoval najmä August Horislav Škultéty, ktorého M. Bodický označil za *„výborného rečníka a štylistu, ozajstného slovenského Cicera“* (1933). A. H. Škultéty napísal aj učebnicu *Rhetoriky a poetiky pre V. a VI. triedu* (zostala v rukopise). Napokon, úlohou pedagógov aj bolo neustále sa zdokonaľovať v pedagogickej práci na základe nielen štúdia nových poznatkov vo svojom odbore, ale aj vlastnou tvorivou činnosťou pomáhať skvalitňovať výchovno-vzdelávací proces, okrem iného aj tvorbou potrebných učebníc, ktorých bol nedostatok. V organizačnom poriadku gymnázia (*Ústrojnosť gymnázia*) to bolo explicitne vyjadrené v odseku o pracovnej náplni učbárov: *„§ 11. Učbári. A) Učbári napospol. A) Predovšetkým pečovať majú o to, aby vo vedeckom vzdelávaní sebä samých – zvlášte v tom oboru, ktorý jim sverený je – snažne pokračovali, pri tom ale i celým mravným obcovaním svojím za vzdelavateľný príklad mládeži slúžili.“* O praktickom uplatnení uvedených zámerov revúckych profesorov svedčia okrem iného články v Národných novinách (č. 79, 7. 7. 1874, s. 3 – 4): Personálna bibliografia eviduje v správe u profesora Samuela Ormisa 18 jednotiek, Augusta Horislava Škultétyho 21 jednotiek, Gustáva Schmidta 1 rukopis, Pavla Krmana 3 jednotky, profesora Jozefa Kvetoslava Holuba 13 jednotiek, u profesora Rudolfa Homolu 4 jednotky. Ide o 20 samostatne vydaných kníh, v tlači uverejnili 36 rozličných vedeckých úvah a dizertácií. Do tlače mali pripravených 36 rukopisov a navyše školy 14 ďalších rukopisov školských učebníc.

Minister školstva Dušan Čaplovič oceňuje Dušana Dubovského, historika revúckeho gymnázia.

A. H. Škultéty si ako profesor a správca gymnázia plne uvedomoval nedostatok potrebných učebníc. Napríklad pri vyučovaní slovenčiny v nižších ročníkoch sa síce používala učebnica gramatiky od Antona Halúzku a Fraňa Mráza i čítanka od Černého, ale na požiadavky gymnázia to nestačilo a vyššie ročníky vyhovujúce učebnice nemali. Preto okrem spomínanej učebnice pre potreby vyučovania slovenskej reči napísal Škultéty aj učebnicu *Prosodie pre IV. triedu* a *Historiu literatúry Česko-Slovenskej pre VII. a VIII. triedu*. Do tlače síce boli pripravené, ale pre nepriaznivé kultúrno-spoločenské pomery už nevyšli. Aj napriek tomu zohrali vo výchove a vzdelávaní žiakov významnú úlohu. Z dobových dokumentov o vyučovaní slohovej zložky možno dedukovať, že cieľom vyučovania materinskej reči bolo rozvíjať komunikačné zručnosti žiakov, a to v ústnej i písomnej podobe. K takémuto záveru nás oprávňuje z bohatej mimoškolskej činnosti existencia vzdelávacieho krúžku, ktorého cieľom bolo *„vzájomné vzdelávanie sa mládeže slovenskej pestovaním reči materinskej, ducha národnieho a šľachetných mravov“* (A. H. Škultéty, 1889). V rámci vzdelávacieho krúžku pracoval v škole aj krúžok rečnícky, zriadený pre žiakov VII. a VIII. triedy a pre seminaristov. Hlavnou činnosťou krúžku bol nácvik rétorických schopností. Tie spočívali v tom, že vybraný rečník dostal tému, na ktorú musel voľne hovoriť 10 – 15 minút bez písomnej prípravy. Vystúpenie potom posudzoval určený predseda zasadnutia, ktorý spolu s ostatnými členmi rečnícky výkon zhodnotil. Ján Gallo v monografickom spracovaní o revúckom gymnáziu však uvádza, že *„témy prejavov, prípadne prejavy sa nezachovali“* (1969).

V tomto sa prakticky preukázal vplyv nových pedagogických teórií, pretože takto sa žiaci naučili byť aktívni, aby vedeli vystupovať, vyjadrovať svoje myšlienky, a nie aby získali len pasívne vedomosti. To nás oprávňuje vysloviť domnienku, že rečnícke cvičenia zohrali významnú úlohu v príprave žiakov na ich neskoršie verejné pôsobenie, a to najmä v právnickom, teologickom a učiteľskom povolaní. Pri organizácii tohto krúžku sa prejavil zásadný podiel Augusta Horislava Škultétyho v mimoškolskej výchovnej práci na gymnáziu. Stal sa spolutvorcom jej koncepcie, usiloval sa, aby dosiahla úroveň doby a aby slovenská inteligencia dostala dobrý základ do budúcnosti. Tejto práci venoval všetok svoj čas a schopnosti. Dokladom toho sú aj priaznivé neformálne svedectvá jeho žiakov, za ktorých odcitujeme slová už spomínaného Michala Bodického, ktorý ho označil za otca mládeže, lebo podľa neho *„on nebol natoľko učiteľom ako vychovávateľom mládeže. Nijaký milenec, nijaký nežný manžel nemôže sa chovať k svojej milenke lebo manželke s takou náklonnosťou, akou sa Škultéty choval k zverenej mládeži.“*

PaedDr. Július LOMENČÍK, PhD.,
Katedra slovenského jazyka a literatúry
Fakulty humanitných vied Univerzity
Mateja Bela Banská Bystrica
Foto archív školy a revuca.sk

Eržika

„Hoď vaď mošt?“
Takto nejako sa mi prihovorila spolupacientka v kúpeľoch, keď vstúpila do našej spoločnej izby. Tri týždne sme tu mali spoločne bývať.
„Ahoj, ale ja neviem, čo hovoríš,“ povedala som jej.
Vystrela ku mne pravú ruku a hovorila, že je Eržika. To som rozumela.
„Telefonovala som , že chcem na izbe Maďara, a na recepcii mi ten referentka nevyhovel.“ Eržika bola zúfalá z toho, že jej nebudem rozumieť.
„Neblázni, budem ti rozumieť. Čo nepovieš, to ukážeš, alebo obrazne vysvetlíš.“
„Nekreslím obrazne, ale mám rád obrazne,“ hovorila, samozrejme, o obrazoch, a tak som pohotovo nadviazala.
„Pôjdeme spolu niekde do galérie, keď máš rada umenie.“ Nič neodpovedala, tak asi rozumela.
Povyberala si z cestovnej tašky oblečenie, v skrini si urobila krásne komínky, vyložila kozmetiku v kúpeľni a potom sa ma spýtala: „Ty ako to voláš, neviem, nezapamätal som.“
„Mária, také bežné meno, to si zapamätáš.“
„Budem Moriko ti povedať.“
„Jasné, pokojne, len už poď na večeru, Erži!“
Bola som hladná po ceste do kúpeľov a nevedela som sa dočkať chutnej večere. Bola naozaj veľmi zaujímavo pripravená, pikantná, a mne chutila. Aj mojej spolupacientke. Raz-dva ju zhltla, bola asi tiež vyhladnutá, veď pricestovala až z Dunajskej Stredy.
„Tak mi je ťažko na žalude, poďme rýchlo von!“
„Erži, hovorí sa, že ti je ťažko na žalúdku, lebo žaluď majú len chlapi.“
S vysvetľovaním bolo viac roboty, ako som si myslela, lebo žiadny žaluď nebol poruke. Eržiku žalúdok po akejsi sóde prestal bolieť, a tak sme sa po kúpeľnom mestečku pokojne prechádzali. V kúpeľnej kaplnke niekto krásne hral na organe. Vošli sme dovnútra a počúvali sme.
Bachove melódie asi každému robia dobre. Ľudia vychádzali z kaplnky usmiati. Aj Eržike bolo dobre na duši. Usmievala sa.
„Moj syn též hrá na orgován v našom kostole,“ povedala s hrdosťou.
Už som ju neopravovala, vedela som, o čom hovorí, a tak sme pokojne kráčali kúpeľnými cestičkami do nášho liečebného domu. Niečo však treba vedieť o človeku, s ktorým budem na izbe tri týždne, tak som sa spýtala, ako sa volá jej syn.
„Bystrík menuje,“ šťastne sa usmievala pri spomienke na syna.
Čakala som Čongora, Čabu, Pištu, Árpyho, ale Bystrík ma riadne prekvapil.
Môj syn akurát čaká prírastok do rodiny. Vraj to má byť dievčatko. Možno mi zavolá:
„Mami, narodila sa nám Ildikó.“
Tak sme si s Eržikou užili pekné tri týždne. Lyžica je kanál, stôl je astal, hodiny sú óra... radšej nepokračujem, lebo by som to asi skomolila. Pochvaľujem si tento jazykový slovensko-maďarský kurz spojený s procedúrami, lebo som si okrem tela zrelaxovala i myseľ.

Mária MALÁ, Lutila

Spomienka na Kľak

Nedopísané
nenaplnené
Len chvíľa –
posledná iskra v popole
A človek je zrazu
iba spomienka

Nezvyčajné
drsné ticho –
Smútok v plápole

Už sa nik nedozvie
posledný odkaz mysle
posledné zvolanie –
Opäť smrť pozmetala
všetko
Kruto
dôsledne

Dobroslava LUKNÁROVÁ, Bratislava-Rača

Chalupkovo Brezno

VÝBER Z PRÁC

V treťom čísle Učiteľských novín sme vám priniesli reportáž a výsledkovú listinu 45. ročníka celoslovenskej prehliadky umeleckej tvorivosti učiteľov Chalupkovo Brezno. Dnes sa k tomuto výnimočnému podujatiu vraciame niekoľkými ukážkami prác ocenených pedagógov. Príjemné čítanie!

Pohovor

Katka má už za sebou nejaké skúsenosti, bola i krátko zamestnaná v obchode, potom študovala a teraz, keď už má v ruke vysokoškolský diplom, by rada uplatnila svoje odborné vedomosti v praxi. Napísala si CV a začala netrpezlivo sledovať ponuky. Prešlo pár týždňov, kým sa na ňu usmialo šťastie a pozvali ju na pohovor. Katka sa považuje za nedocenený talent, je presvedčená, že úspech, ani u tých obdarených múdrosťou, sa nerodí ľahko, a preto celý priebeh pohovoru si premyslela od A po Z. Pohovor bude vnímať ako partnerské stretnutie, pri ktorom môže ktorákoľvek strana uzavrieť alebo neuzavrieť dohodu. V žiadnom prípade nesmie klesnúť na duchu. Na interview sa teda dobre pripravila, najmä duševne. Súčasťou prípravy je získanie dostupných informácií o firme, náplni práce, ale aj príprava sebaprezentácie, do ktorej patrí aj úprava zovňajšku a voľba vhodného oblečenia. Obliekla si preto sivý priliehavý kostým, o ktorom bola presvedčená, že jej prináša šťastie. S dobrým vkusom a vlastným štýlom oblečenia určite zaboduje, povedala si. Na ceste nemala žiadne neočakávané udalosti, a tak sa na pohovor dostavila o 10 minút skôr.
V predizbe šéfovej kancelárie nebol nikto. Pozastavila sa, poobzerala a zamierila k dverám, ktoré, podľa nej, viedli do miestnosti, kde sa malo rozhodnúť o jej osude. V tom okamihu si spomenula na jeden z Murphyho zákonov: *Dvere svojej kancelárie maj vždy zamknuté – to odradí návštevníka a vyvolá dojem, že máš stále dôležité porady*. Tak teda, treba skúsiť dvere. Zaklopala a otvorila ich. Nie sú zamknuté. Zarazilo ju, keď videla muža, *po americky* sediaceho s vyloženými nohami na pracovnom stole. Cúvla, ale duchaplný mužský hlas ju pozval ďalej, uvoľniac dlhým výdychom niekoľko kotúčov fajkového dymu. Oznámila, že sa prihlásila na dohodnutý pohovor týkajúci sa pracovnej ponuky. Flegmatický muž – taký sa jej zdal – zložil nohy zo stola a začal sa prehrabávať v papieroch. Vtedy si ho lepšie obhliadla a všimla si, že bodkovanú viazanku má posunutú nabok, a potuteľne sa uškrnula. On to síce nezbadal, ale pravdepodobne našiel, čo hľadal, a opýtal sa:
- Vy ste Katarína...?
- Áno, bola som pozvaná dnes na pohovor, odpovedala ostýchavo, ale v tom momente si pripomenula, že nemá dávať najavo svoju nerozhodnosť ani netrpezlivosť či nervozitu. Nadýchla sa a pocítila, že sa jej priliehavé sako uvoľnilo. Videla, ako sa gombík kotúľa priam ku kancelárskemu kreslu zamestnávateľa. Úškľabok jej padol za väzy. Efekt bumerang. Také niečo nečakala, červeň jej zaliala tvár a nevedela narýchlo, ako zareagovať.
- Akcident, čo? pokojne poznamenal a usmial sa ironicky, vidiac ju v pomykove. Potom pokračoval:
- Takže, ste si istá, že chcete pracovať u nás, Kata... – urobil väčšiu prestávku – ... rína? Ak áno, tak musíte niečo vedieť o našej firme: ako vznikla, čím sa zaoberá, akých zákazníkov má, musíte dobre poznať vaše povinnosti...
Ona prikývla a on pokračoval:
- My rešpektujeme každého – znovu uvoľnil dym z fajky, na ktorú, zdalo sa, bol zabudol – a žiadame od našich zamestnancov *fair-play*.
A pokračoval povýšeneckým tónom:
- Máte svokru?
Čo tento chlapík zamýšľa? Tento pohovor sa jej zdá byť čoraz čudnejší. Ona sa predsa pripravila na vážny odborný pohovor. Vstala a zamierila k dverám.
Takzvaný zamestnávateľ vyskočil ako srna z riaditeľského kresla aj s fajkou v ruke, no nie preto, že ju videl odchádzať, ale preto, že vo dverách sa objavil jeho nadriadený. Nečakaný návrat prísneho šéfa, ktorý mal byť odcestovaný päť-šesť dní, akoby ho do zeme zarazil. Šéfova fajka sa mu roztriasla v ruke, kolená sa mu podlomili a stratil reč. Katka sa zastavila a jastrabím okom pozrela na muža, ktorý sa červenal až po korienky vlasov. Snažila sa pochopiť situáciu. Jej zamestnávateľ bol v kaši.
Kto čo hľadá, nájde.

Anna CHIŞA

Ako som cestovala do Žiliny a kúpila koňa

Blížilo sa leto... V kalendári svietilo meno Medarda. Porekadlo vraví: Medardova kvapka, štyridsať dní kvapká.
Sviatok Medarda – 8. jún – sa naozaj prejavil v plnej „paráde“, a to tak, že celý týždeň výdatne pršalo. Po uplakanom týždni konečne svitla nádherná slnečná sobota. Okrem peknej slnečnej pohody som mala pohodu i ja – finančnú. Dostala som totiž dôchodok. To mi veľmi zlepšilo náladu. Keď som finančne zabezpečená, podnikám výlety. „Hurá na cesty!“ povedala som si a vydala sa „za hranice všedných dní“...
Prvá cesta viedla do Žiliny za vnúčikmi Danielkom a Marečkom. Sú veľmi milí. Sú práve v najkrajšom veku. Danielko bude mať tri rôčky a Mareček je o rok mladší.
Vybrala som sa teda na cestu. Aby cesta mala „úroveň“, rozhodla som sa ísť diaľkovým autobusom – Studency agency. Autobus prichádzajúci z Prahy zastavil na zastávke. Spýtala som sa pána šoféra, či majú voľné miesto do Žiliny. Odpovedal. „No jo, dejte mi 1 euro 20 centů a naše asistentka Vám dá jízdenku a ukáže místo na sezení.“ Vytiahla som 5 eur a šofér sa zasmial: „No to máte jenom tolik do Žiliny? To nejste příliš vybavena. Lepší by bylo dát mi přesně. V rozpakoch som sa rozhliadla po okolostojacich cestujúcich s nádejou, že mi niekto rozmení na drobné. Vedľa stojaca pani otvorila peňaženku plnú peňazí a povedala: „Ja Vám rozmením.“ Pán šofér na to: „No jo, vidíte, ta je dostatečně vybavena, v plné polní!“
Po zakúpení lístka ma asistentka uviedla na miesto. Sedela som vedľa mladíka, ktorý mal slúchadlá na ušiach. Pomyslela som si. „No toto nosia mladí stále. Ktovie, ako budú na starobu počuť.“ Asistentka prišla s ponukou slúchadiel aj ku mne, ale ja som to odmietla. Ponúkla mi aj kávu a noviny. Kávu som prijala a s chuťou vypila, pretože predošlú noc som málo spala. Pracovala som totiž na preklade do francúzštiny. Cesta ubiehala rýchlo a príjemne. V Žiline som vystúpila. Poďakovala som sa za príjemnú cestu a vykročila smerom k obchodnému centru Mirage (fr. prelud, fatamorgána). Prechádzala som okolo skupiny vyobliekaných dám, ktoré na mňa volali: „Ahoj, no poď a povedz, ktorá si?“ Ja som sa zasmiala a povedala som meno – Božena Dobrovičová. Na to sa jedna z dám zamyslela a povedala: „No, to je známe meno, to som už počula!“ Opäť sa zamyslela a povedala: „Poetka.“ „Áno, povedala som, píšem, a jednu knižku tu mám a tú Vám darujem.“ Pani, ktorá ma spoznala, sa predstavila menom – Števka Račková. Povedala: „Mohli by ste ju teda venovať nášmu kolektívu? Máme tu pomaturitné stretnutie po 50 rokoch.“ Tak som im ju venovala. Spolu sme si ešte aj zaspievali pieseň *Okolo Záriečia*...
S milými dámami som sa rozlúčila a pokračovala v ceste k obchodnému domu Mirage. Mala som v úmysle kúpiť vnúčikom niečo na hranie. Vošla som do oddelenia hračiek a čo nevidím? V kúte stojí nádherný hnedák – hnedý hojdací koník – s bielou hrivou a chvostom. Samozrejme, že som sa hneď rozhodla: „Kúpim ho!“ Spýtala som sa na cenu a ešte som zjednala aj zľavu. (Bolo treba dotiahnuť šrauby.) Celá natešená som sa vybrala s koníkom pod pazuchou z predajne von. Nastal však problém – bolo sa treba zviesť po pohyblivých schodoch. Nemala som sa ako pridržať na pohyblivom schodišti, pretože som v druhej ruke mala ešte ťažkú tašku. Bála som sa, že spadnem. Práve prechádzali okolo mňa tri panie a jedna povedala: „Kakaja krasivaja lošaďka! (Aký krásny koník!)“ Boli to Rusky. Tiež niesli tašky, tak som ich o pomoc ani neprosila. Iba som nahlas pre seba skonštatovala: „Bože, ako zídem s tým koňom po schodoch!“ Začula ma mladá dvojica – chlapec a dievča – a tí sa hneď ozvali: „Pani, my Vám koníka zvezieme.“ Poďakovala som sa a vďačne ich pomoc prijala. Vyšla som na námestie. Musela som vyzerať „zaujímavo“, ba možno i smiešne – lebo som mala oblečenú dlhú elegantnú sukňu doplnenú slávnostným klobúkom a koňa pod pazuchou...
Vybrala som sa pešo smerom na sídlisko Hájik, pretože žiadny spoj tam práve nešiel. Ľudia sa za mnou obzerali a pýtali sa: „Pani, kam s tým koňom idete?“ „Ku kováčovi,“ odpovedala som žartom. Iba jeden starší pán odhadol situáciu a riekol: „Aký krásny koník, však ho nesiete deťom?“ „Áno,“ odpovedala som a celá šťastná pokračovala v ceste.
Dvaja mladíci si ma doberali: „Veď vysadnite na koníka a nech Vás nesie.“ „Nie je podkutý,“ riekla som so smiechom. Kým som prišla na Hájik, pobavilo sa veľa ľudí a deň bol príjemný.
Na sídlisku Hájik som sa ešte zastavila v obchodnom dome Tesco, lebo som potrebovala dokúpiť baterky, aby mohol koník erdžať, cválať a otvárať papuľku. Tamojší člen SBS mi chcel pomôcť, a tak mi išiel z regála doniesť baterky, aby som sa nemusela ťahať s koňom ešte ďalej. Stáli 3,69 eur. Povedala som: „Lacnejšie nemáte?“ „Pozriem ešte,“ odpovedal a doniesol iné, no ešte drahšie. Tie boli až za 6 eur. Úctivo som poďakovala za ochotu, veď som na koníka minula takmer celý dôchodok, a vybrala som sa k vnukom s nádejou, že syn bude doma mať baterky a koník bude erdžať a cválať.
Len čo som otvorila dvere, vnúčikovia ma s jasotom vítali: „Babka, babka, babka!!!“ Keď uvideli koníka, celkom sa rozšantili. (Ešteže nevesta bola na školení a nevidela, ako sa nám podarilo prevrátiť byt hore nohami.) Hneď koníka aj skúšali. Sadli si na neho a hojdali sa. Syn stihol nájsť baterky, a tak koník, keď ho stisli za uško, erdžal a cválal a tiež otváral papuľku. Radosti nebolo konca-kraja. Starší Danielko sa spýtal: „Čo papá koník?“ Povedala som: „Seno a trávu.“ Nevedel, čo znamená seno (že je to suchá tráva), ale trávu chcel ísť natrhať von. Druhý vnúčik Marek mu doniesol vo svojej fľaške vodu, aby sa napil. Tiež zobrali hrebeň a česali mu hrivu a chvost. Veru, vzorne sa starali, hoci sú malí, iba dvoj- a trojročný. Ja som im spievala aj pieseň: *Čo to tam šuchoce, pod Javorinou, šuhajove kone vodu hľadajú*... Danielko spieval „svojsky“ so mnou – la, la, la, a Marek cválal ako koník. V spievaní som musela pokračovať, lebo Danielko ma nabádal: „Babka, spievaj!“ Tak som vyčerpala celý repertoár piesní o koňoch a končila piesňou *Husári, husári, pekné kone máte, keď pôjdem na vojnu, ktorého mi dáte*...
No, zabávali sme sa veru poriadne, a aj susedov. Ešteže majú pochopenie pre deti a ich babičku, ktorá „zapadla do partie“...

Božena DOBROVIČOVÁ-ZÁRIEČSKA, Považská Bystrica

Dnes sa smejem, ale vtedy mi veru nebolo do smiechu...

Chladné jesenné ráno. Bude osem. Vystúpila som z električky, náhlim sa po chodníku. Skoro bežím. Z dvoch príčin – prvá, aby som sa zohriala, druhá, aby som prišla, kam mám prísť, včas. Po neďalekej cestičke sa hrnie skupinka študentov. Tiež sa náhlia, ale aj veselo debatujú, prekrikujú sa, prekárajú jeden druhého, smejú sa. Obchádzajú bytovku a miznú mi z dohľadu.

Klop-dva, klop-dva, klop-dva, uvedomujem si zvláštny zvuk. Sprevádza moju rýchlu chôdzu. Priklopkáva – ako v tanci – prvú dobu: Ľavá-nič, ľavá-nič... Uvedomujem si, že ten zvuk je príliš blízko, aby bol mimo mňa... ale čo ho spôsobuje?! Spája sa s mojimi krokmi, ale prečo len s každou prvou dobou a druhú ignoruje???

Spomalím, aj on (ono? ona?) spomalí. Zrýchlim – aj „ono" sa zrýchli. Čo by to mohlo byť? Vnímam samu seba, hľadám pôvod zvuku –

- Dobré ráno, pani susedka! Kam ste sa vybrali? – skoro som sa zrazila s našou susedou z vrchného poschodia.
- Dobré ráno! Prepáčte, zamyslela som sa.
- Veď vidím. Čo v týchto končinách?
- Idem len sem – ukazujem na kaderníctvo, vzdialené od nás iba na päť-šesť krokov – vylepšiť svoj vzhľad... Nevdojak si prehrniem vlasy na pravej sluche.
- A ku komu? K Zuzke, Renátke? Ja chodím k Renátke.
- A ja k Zuzke. Už ma iste čaká –
- Tak ju odo mňa pozdravte. Aj Renátku, ak tam bude, a dovidenia!

Dve a pol hodiny v kaderníctve a som iný človek – bez šedín, s upraveným účesom, v lepšej nálade. Aj okolitý svet sa vylepšil – mäkko svieti jesenné slnko, zaháňa chlad. Vysokánske topole, len trochu postrašené žltou a červenkastou farbou, podopierajú štíhlymi korunami čisté modromodré nebo.

Prejdem na druhú stranu ulice, zabočím na chodník. Oproti vykračuje štrúdlička detí-škôlkarov. Držia sa vo dvojiciach za ruky, štebocú medzi sebou. Pripomínajú väčší kŕdeľ kačičiek, ako tak ťapkajú za mamou kačkou. Pardon, pani učiteľkou. Druhá, na konci štrúdličky, práve rieši spor dvoch káčeríkov-nespratníkov. Berie ich za ruku – jedného sprava, druhého zľava... Ako sa čertia, zazerajú po sebe! Ale učiteľkina prítomnosť zaberá. Možno aj teplo a bezpečnosť dospeláckych dlaní.

Ešte chvíľku zachytávam tíchnuci štebot detí, obdivujem malý parčík aj s pozdne rozkvitnutými púpavami a stokráskami. Mimovoľne pridávam do kroku, lebo viem, že potrebujem dovariť obed a... som až po krk v každodennej gazdinkovskej rutine.

Klop-dva, klop-dva... zase je to tu! Zvuk prichádza zľava – ach, už mi je všetko jasné! Podvihnem golier na koženej bunde, ktorý nebolo treba dopnúť až hore, veď nie je, ani ráno nebola veľká zima, a je po zvuku. Prestal. Pustím golier späť – aj zvuk je späť. Spomalím krok, uberá na tempe aj sile, zrýchlim kroky, aj on sa zrýchli a je údernejší.

Uvedomujem si, že sa usmievam, a som rada, že moje „pátranie" nemá svedkov okrem okolitých kríkov a stromov, trávnika. Taká drobnosť! „Záhada záhad v malom."

Ale predsa zážitok, mimovoľne sa ukladá do zákutí pamäti... a – som v detektívke či starom filme?

Neveľká sekvencia – vynorila sa ako zblúdilá fľaša s tajnou správou, ako bublinka plynu z prameňa medokýša, ako tichý hvizd, znásobený ozvenou.

Sedím v električke, veziem sa domov. Ale moje najvnútornejšie „ja" preletelo časovým tunelom o viac ako polstoročie a dobrých šesťdesiat kilometrov od Bratislavy. Je večer, obaja s bratom sedíme na posteli, pritúlení k maminke, počúvame. V ten večer sme nechceli rozprávku, radšej „príhodu zo života".

- Aj trochu strašidelnú – zaprial si brat.
- Dobre – prikyvuje mamka so smieškom v hlase – možno táto?

Pohniezdili sme sa, lepšie usadili na mojej posteli a chystáme sa počúvať – príhodu...

- Dnes sa už na nej smejem, ale vtedy mi veru nebolo do smiechu. V živote som nezažila taký strach. Ani cez vojnu nie. Vtedy bol človek pripravený na všetko. Nechcem povedať, že odolnejší. Skôr odovzdaný... alebo zocelený? Neviem.

Lenže toto bolo po vojne. Vieš, keď sme ťa mali u starej mamy. Chodievali sme za tebou na striedačku – raz ja, druhý raz ocko. Raz do mesiaca. Častejšie to nešlo. Pre peniaze aj prácu.

Bolo to začiatkom zimy. Už primŕzalo, popadával sneh. Vlak meškal dobrú polhodinu – vtedy to bolo bežné. Konečne stanica! Vystúpila som z vlaku a so mnou možno pätnásť-dvadsať cestujúcich. Samí domáci, tváre viacerých mi už boli známe. S jednou paňou som sa aj pozdravila, i keď som si nevedela spomenúť, prečo ju poznám.

Moji spolucestujúci sa čoskoro roztrúsili do okolitých dvorov. Kde-tu už svietili okná do ulice aj lampy na priedomí domov, ozývala sa tlmená vrava a najmä štekot psov. Ten ma sprevádzal až po posledné dva domy a ich záhrady... ba ešte aj potom...

Predo mnou sa černel lesík. V šere vyzeral ako nepreniknuteľná čierna stena. Ale ja som vedela, že ma za ním čaká domček starkých a v ňom ty, moja Bobuľka. Vždy som sa na teba veľmi tešila. Pamätáš si to?

- Pamätám, starkých, domček... aj les. Chodievali sme tam na maliny a černice. A so starým otcom na hríby a drevo. V zime ma raz zobral dávať seno do kŕmidiel. Tuším aj jablká?
- Nehovor o tom – skáče mi do reči zvedavý braček – ja chcem maminkinu príhodu!
- A veď aj ja – ubezpečujem brata.

Iste nám bolo vidieť zvedavosť a napätie priamo na nose, lebo mamka pokračovala:

- Bola som od lesa už len zopár krokov. Poriadne sa zotmelo. Nikde mesiac, ani hviezdy, iba hmla! „Ako pôjdem ďalej?" prebleslo mi hlavou. Za tmy som tadiaľto ešte nešla. Vyberám z kabelky malú baterku, potlačím vypínač. Rozsvietila sa, ale iba na chvíľu. Prešťukávam vypínačom, ale nič, nič. Baterka neposlúcha...

Sedíme s bračekom ako peny, nespúšťame oči z mamkinej tváre. Len nech pokračuje...

- Šššsuchch, z vetvy neďalekého stromu sa zošuchol sneh. Nejaký vták zatrepotal krídlami a vletel hlbšie medzi stromy. Šššsuchch, šššuch, sype sa sneh aj z ďalších vetvičiek. Aj som sa hnevala sama na seba, že mi nie je jedno, kadiaľ idem, čo počúvam, že mám stále stiesnenejší pocit. Šla som rýchlo, skoro behom. A za mnou: Klop-klop, klop-klop...

Ani s bratom nedýchame. Najradšej by sme boli s mamkou práve tam... alebo nie???

- Ozvena? Ale v lese by nemala byť?! Klop-klop, klop-klop... jasne počujem za sebou kroky. Obzriem sa – v tme a hmle skôr tuším ako vidím tiene... ale vyzerá to, že skôr zo stromov... nevyrastajú z chodníka, neblížia sa. Keď som zastala, zvuky krokov prestali. Iba srdce, vystrájalo, bilo ako zvon. Vravím si – halucinácie! To iste klopká iba ono – mám ho plnú hruď – len vyskočiť... Snažím sa uvažovať...
- Maminka, čo je halu-, halu-, halunácie???
- Bože! Zvedavec jeden! Vždy preruší v najlepšom!

Usmievam sa nad dávnou spomienkou. Bolo to čarovné obdobie môjho mladšieho brata. Na všetko, čomu nerozumel, sa pýtal hneď a bez okolkov. Tak aj vtedy – ja horím od napätia, čo sa dialo ďalej, a on chce vysvetliť význam jedného slova. Vtedy som tuším ani ja nevedela celkom presne, čo to slovo znamená. Iba som sa domnievala. Ale príbeh ma celú pohltil...

- Prečo prerušuješ? Mami, čo bolo ďalej?
- Premohla som strach a šla ďalej. Vietor navial na chodník viacej snehu. Černeli sa v ňom hlboké stupaje. Snažila som sa kráčať podľa nich, celkom som sa na to zamerala. Ten klopot za mnou prestal. Joj, tak som si vydýchla!

Aj my s bračekom sme si vydýchli. Ako dobre, že sa našej maminke vtedy dávno nič zlé nestalo.

Lenže mamka pokračovala v rozprávaní:

- Zakrátko hlbší sneh skončil a chodník predo mnou bol ako vymetený. Bola som rada, lebo zabáranie bolo veľmi únavné. Kráčam si, kráčam, už sa neviem dočkať, kedy sa lesík skončí, keď vtom – klop-klop, klop-klop... už je to tu zas! Až sa mi kolená podlomili. Pridala som, ako som len vládala, ponáhľam sa, bežím. Aj to „klopkanie" beží so mnou...

Keby sa dalo detské napätie merať, možno by sme s bratom zlomili v ten večer slovenský (či svetový?!) rekord. Dýchali sme vôbec?

- Už som von z lesa! Po hmle ani stopy, na oblohe presvecuje cez oblaky mesiac. V diaľke vidím domček starkých, vysvietené priedomie aj dvor a počujem štekot našej Nory. Aj ju vidím, ako sa rúti smerom ku mne. Za ňou vykračujú dve postavy – vysoká, mocná, a maličká. Starý otec a ty.

Bola som od strachu a námahy v koncoch. Hučalo mi v ušiach, podlamovali sa mi kolená, ale srdcom sa prelieval záblesk radosti: Som pri svojich! Už mi nič nehrozí – ten, čo ma prenasledoval, už si na mňa netrúfne...

- Ale kto to bol? Chytili ho? Dali do väzenia? Keby som tam ja bol, ja by som ťa obránil. Vzal by som pušku a – braček rieši situáciu „chlapsky" a gavaliersky. Len... proti komu? To je ešte stále záhada.

Nezostala nadlho, lebo maminka celé rozprávanie ukončila rýchlo a vecne. Vraj keď si u starkých na chodbe zložila kabát a chcela si vyzuť zimné topánky, pochopila, čo sa vlastne stalo. Vo vlaku jej bolo dosť teplo, tak si na vysokých šnurovacích topánkach povolila pracky a potom už nezapla. Zabudla na ne. Ako sa ponáhľala po chodníku, pracky klopkali o kovový uzáver, a to bol zvuk, čo ju vystrašil. Čím rýchlejšia bola chôdza, tým rýchlejší bol klopot. Pokým šla po dedine, zvukov naokolo bolo dosť, najmä štekot psov, tak si „klopkanie" neuvedomovala. Až potom v lese – v tme a tichu, veď strach má naozaj veľké oči. Možno aj čujnejšie uši...

Vraj sa na tom zážitku a jeho rozuzlení poriadne všetci nasmiali. A nie iba jedenkrát...

- No, mohol to byť aj zbojník, alebo... lupič – nedal sa brat. Tuším ho trochu sklamalo jednoduché rozuzlenie.
- Máš pravdu, synček. Mohol to byť nejaký zlý človek – pritakala mu mamka. – Uvedomili sme si to so starkými ešte v ten večer, keď som sa im priznala so svojím, hoci zbytočným strachom. Odvtedy ma vždy niekto z rodiny čakával na stanici. Aj vyprevádzal späť... Ale teraz už spinkať. Dobrú nôcku a pekné sníčky!

Som doma. Varím, upratujem. A ešte stále poletuje okolo mňa maminkin hlas. Aj dávna atmosféra onoho večera, keď nám rozpovedala „klopkavú" príhodu po prvý raz. Predstavujem si mamku – mladú, drobnú, ako kráča, ponáhľa sa tmavým lesom ku mne, svojej malej dcérke. Pripomínam si jej láskavé ruky, ktoré nás s bratom toľkokrát objímali...

Chválim číru náhodu dnešného predpoludnia. Vďaka nej mám v rukách podarené zaklínadlo: Stačí si rozopnúť golier na koženej bunde a zrýchliť krok. Určite sa čoskoro ozve – klop-nič, klop-nič, klop - - - a ja budem opäť niekde poriadne ďaleko. V detských topánkach, v našom starom byte – celkom blízko, blízučko k svojim rodičom. A k detstvu...

Dobroslava LUKNÁROVÁ, Bratislava-Rača

Rečnícky prejav

Kto si myslí, že hovoriť voľne na verejnosti je taká jednoduchá i samozrejmá vec, ten iste neskúsil ani raz vystúpiť pred hromadou ľudí upierajúcich zrak na rečníka. Neskúseného rečníka v takýchto momentoch pochytí strach a najradšej by bol, keby sa prepadol pod zem. Niekedy sa nestačí ani diviť, čo všetko mu strach nadiktuje. Podobné pocity prežívala i Veronika tesne predtým, ako sa mala objaviť na rečníckej tribúne, aby dokázala svoj talent v rétorike pred dosť početným vyberaným publikom, aspoň takým sa to publikum považovalo byť.

O Veronike nemožno tvrdiť, že je práve taká neskúsená v tejto doméne, veď už má za sebou zopár skúšok, na ktorých musela prejaviť svoj rečnícky talent, ale teraz to bolo celkom iné. Zacítiac oponentúru niektorých prítomných, do popredia sa jej začali tlačiť ani nie tak hlboko zakorenené obavy ako maličkosti, ktoré jej znepríjemňujú život každý deň. Nuž ale v malom meste to je ako na dedine, každý každého pozná a nedá sa s tým nič robiť. Pokúsila sa ignorovať strach, zahnať ho do tých najtemnejších útrob svojho podvedomia, ale ten akoby jej robil naproti, opustil svoj úkryt a vyliezol von.

Na moment Veronika prestala rozlišovať tváre prítomných, ich hlasy, vnímať farby, formy, priestor. V hlave jej hučalo naprázdno. A to isto len preto, že strach je vynaliezavý. Strach je ako diabol a diabol je nepriateľ človeka. Ohromil jej hlasivky tak, aby z úst nevyšlo ani jedno jediné slovo. Zato v ušiach jej našepkával: keď ma premôžeš, dobrovoľne sa utiahnem do svojej skrýše. Je to akoby zábava tohto neviditeľného „chlapíka", prebleslo jej mysľou. Stále cítila v hrdle hrčku, ktorá neprepustí von nič. V ten moment verila, že sa stane niečo, čo sa nesmie stať, alebo naopak, že sa nestane to, čo sa stať má. Bola presvedčená, že ten deň, ktorý sa pre ňu začal tým, že sa jej pokazil doma kávovar, pokračoval zápchou na ceste a meškaním do práce, vyvrcholí neschopnosťou hovoriť. Bola si vedomá toho, že jej kladné myšlienky sa pohybujú už celý deň v bludnom kruhu.

Nakoniec sa predsa len zmohla a povedala si: skús byť v pokoji a pohode, nech starosti všedných dní sú preč! Príprava na predslov ťa predsa obrala i o spánok.

Vyšla na tribúnu a zhromaždenie zamĺklo. Centrum trápenia v mozgu sa uvoľnilo, pocit úľavy sa cítil i na jej tvári, ale pamäť ostala deravá, všetko z nej vyprchalo napriek opakovaným rétorickým cvičeniam. Nevedela, čo má hovoriť. Ocitla sa v novej bezvýchodiskovej situácii. Začala sa nervózne usmievať. Jej spása bola v kabelke. Otvorila ju a vytiahla zdrapy papiera, na ktorých boli načrtnuté myšlienky predslovu, ktorým mala dojať prítomných svojou výraznou rétorikou. Ďalej si vôbec nepamätala, či začala čítať napísané vety z papierov, alebo reprodukovala mechanicky to naučené. Spamätali ju len búrlivé potlesky auditória. Navonok jej obavy boli zbytočné. Ľudia prijali prejav ako niečo samozrejmé, počúvali, ale nepočuli jeho odkaz. Keby ich niekto bol vyzval, aby sa zmienili o obsahu prejavu, neboli by to zvládli. No možnože podstata pre malomešťanov nie je niečo až také dôležité. Oni nezakotvia priam do podstaty vecí, takže Veronika sa vystrašila z prejavu nadarmo.

Anna CHIŞA

Isto?

Žijeme
veľmi rýchlo...

Život
na nečisto.

Šťastie
na nečisto.

Láska
na nečisto.

Bude čas
na opravu?

Život

Je
úžasný!

Aj
keď
často
platíme
daň!

Za
krásu,
za
hrdosť,
za
lásku!

Tiež
často
za hlúposť
platíme
všetkým.

Božena DOBROVIČOVÁ-ZÁRIEČSKA, Považská Bystrica

Možno ani nepovie prečo

Podvečerná cesta domov. Električkou. Pred konečnou už boli v nej len dvaja-traja. Vzala do rúk nákup a postavila sa k dverám. Vystúpila. Vzduch všade vôkol voňal jarným prebúdzaním a nedávnym dáždikom. Zostala na ostrovčeku, pokým električka prejde, a zrak jej utkvel na neďalekej výpadovke.

V mláke, ktorá sa červenela od lúčov zapadajúceho slnka, sa kúpali dva drozdy. Keby len kúpali – laškovali, potriasali krídlami, bozkávali sa. Kvapky vody, prskajúce z ich krídel, dodávali obrazu neobyčajné čaro. Stála tam a pozorovala toto tajomné zaklínanie vtáčej lásky. Jeden z drozdíkov zrazu zatrepotal krídlami a vzlietol na neďaleký múrik. Popískol a ešte raz, a ešte raz – volal k sebe toho druhého. Ale ten, hral sa vo vodičke – možno len robil drahoty...

Hlavou jej preblesla spomienka – dovolenka na Kanegre. Dávno – ešte bez detí – našli si také miestečko... Telom jej stúpa teplá vlna. Zaplavuje ju. Voda dáva dotykom neobyčajné čaro, milovanie v nej... už dávno si také nedopriali...

Kde sa vzalo to auto? Prefrčalo vôkol, rozprsklo mláku na všetky strany. Stuhla úľakom. Na rozbitom černejúcom sa zrkadle mláky zazrela tmavšiu hrudku. Nehýbala sa... Celý svet akoby zrazu potemnel tým nešťastím. Aspoň jej sa tak zazdalo. Striaslo ju, vrátila sa do reality večera. Pozrela na múrik, vlastne drozdie túžobné popiskovanie ju prinútilo odtrhnúť zrak od tej drobučkej hrudky uprostred mláky. Šla domov a tašky v rukách sa jej zdali dvakrát také ťažké.

Mala hodinu na prípravu večere. Varila, upratovala a myseľ sa jej neustále vracala k drozdom. Ako málo stačilo... Vedela, že v najbližších dňoch zaženie každú rutinnú manželskú výmenu názorov. Len sa pritúli k tomu svojmu... a možno mu ani nepovie prečo...

Dobroslava LUKNÁROVÁ, Bratislava-Rača

Kľúč otvára dvere k poznaniu

KNIŽNICE

V tomto školskom roku sa Spojená škola vo Svidníku opäť zapojila do Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice, ktorú vyhlasuje Slovenská pedagogická knižnica. Vyhlásený 8. ročník sa uskutočnil pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR D. Čaplovača. Pre žiakov a študentov našej Spojenej školy boli v rámci podujatia pripravené štyri hlavné aktivity, ktoré sa odvíjali od témy *Školské knižnice: Kľúč k minulosti, prítomnosti a budúcnosti*.

V rámci prvej aktivity **Z múdrosti veku načriem** sa trojčlenné družstvá žiakov a študentov vybrali na pešiu zónu mesta, kde mali splniť zadané úlohy. Vďaka indíciám spoznali regionálneho básnika Alexandra Pavloviča. Následne vstúpili celé triedy do Gutenbergovej komnaty... Tu na nich čakali zvitky a staré knihy zo starodávnej knižnice, o ktorých vzniku sa dozvedeli z náučného osemminútového videa. Svoj vynález – kníhtlač – prišiel predstaviť osobne sám mladý Johann Gutenberg. Rozprávanie spestril aj informáciami zo svojho života. Spätnou väzbou bol následný kvíz zakončený darom, ktorý by žiaci poslali do minulosti. Mal to byť dar, za ktorý sú vďační a radi by ho venovali svojim predkom. Prednášku sme ukončili s presvedčením, že žiadna technika, akokoľvek bude dokonalá, nenahradí úžasnú vôňu vytlačenej knihy.

Aktivita **Čítanie nás baví** sa uskutočnila v priestoroch Podduklianskej knižnice. Žiaci 5. ročníka diskutovali s regionálnou spisovateľkou Magdalénou Pavlišinovou, ktorá im porozprávala o svojej ceste k písaniu, odpovedala na ich zvedavé otázky, ba aj spoločne v čitateľskom maratóne prečítala s deťmi ukážku z dvojknihy *Modrý vlk/Zo Zelenej lúky*. Za príjemné chvíle strávené na vlnách knižného poznania žiaci odovzdali autorke vlastnú knihu mliečnych receptov, ktorú vydala Spojená škola minulý rok.

V tretej aktivite **Lietajúci USB kľúč** žiaci na internete hľadali zaujímavé citáty o knihách, priviazali ich na nafúknuté balóny a spoločne vypustili ako odkaz ďalším generáciám, pretože čítanie a vzdelávanie bude v živote vždy dôležité.

V záverečnej časti **Kniha je v každom čase dobrý spoločník** žiaci 6. ročníka z vlastných tiel vytvorili hodiny – symbol času. V rukách pritom držali papier s menom obľúbenej hlavnej postavy z knihy, ktorá je pre nich v súčasnosti vzorom a ideálom.

Netradičnou formou a zážitkovým učením sme chceli podporiť u všetkých dobrý a trvalý vzťah ku knihe, k školskej knižnici a motivovať žiakov do čítania. A tak cez minulosť sa žiaci dostali k prítomnosti a veríme, že prostredníctvom želaní si niekto bude môcť prečítať odkaz aj v blízkej budúcnosti.

Spojená škola Svidník

Koncert súboru Ex Occidente Lux z Helsínk

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Základná umelecká škola Jána Albrechta na Topoľčianskej ul. v Bratislave koncom októbra privítala žiakov fínskej partnerskej školy Länsi-Helsingin Musiikkiopisto v rámci iniciatívne pokračujúceho recipročného projektu s názvom *Slovensko a krajina tisícich jazier*. Riaditeľstvo ZUŠ J. Albrechta so sponzorskou podporou veľvyslanectva Fínska, grantového programu Ars Bratislavensis, Bratislavského samosprávneho kraja a Konzervatória v Bratislave zabezpečili pre vzácnych hostí bohatý program. Jeho súčasťou bol reprezentačný koncert študentov z West Helsinki Music Institute, ktorý sa uskutočnil 20. októbra v Koncertnej sále Eugena Suchoňa na Konzervatóriu v Bratislave. Účinkujúcich, hostí a prítomné publikum privítala Lucia Celecová, riaditeľka ZUŠ Jána Albrechta. Na podujatí zazneli v podaní mladých hudobníkov z Helsínk sústredených v súbore Ex Occidente Lux skladby súčasných fínskych skladateľov a európskych majstrov starej hudby obdobia baroka. V repertoári dominoval Koncert a-mol A. Vivaldiho, Trio a-mol G. Ph. Telemanna, Koncert G-dur J. Ch. Bacha v precíznom naštudovaní súboru (husle – Siiri Alanko, Emma Mali, viola – Saara Kurki, violončelo – Saara Särkimäki, zobcová flauta – Juho Myllylä, čembalo, klavír – Sakari Soukka). Súčasná fínska hudba zaujala farebným koloritom a originalitou – V.-M. Halkosalmi, E. Rautavaara, P. Rose, S. Soukka, skladateľ a interpret vlastnej kompozície. Odovzdávanie umeleckých skúseností, vzájomné oboznamovanie sa s kultúrou krajín, nadviazanie kontaktov a duchovné obohacovanie je adekvátnym prínosom tohto stretnutia.

PhDr. Božena DLHÁŇOVÁ

Detské ihrisko

DOPRAVNÁ VÝCHOVA

Hneď na začiatku tohto školského roka čakali našu školu dve významné udalosti.

Prvou bolo slávnostné odovzdanie krásnej telocvične do užívania a druhou uvedenie do prevádzky detského dopravného ihriska.

Nadačný fond Kia Motors Slovakia v Nadácii Pontis vyhlásil výzvu na vypracovanie projektu pod názvom *Dopravné ihrisko*. Naša škola bola úspešná a získali sme 3-tisíc eur. Ďalších 2-tisíc eur nám pomohli vyfinancovať naši rodičia a sponzori. A tak sa mohli rozbehnúť práce na realizácii. Bolo potrebné zabezpečiť projektovú dokumentáciu, značenie, dobudovanie chodníkov, nákup bicyklov a kolobežiek.

Vďaka zanieteným pedagógom sme mohli 9. októbra za účasti milých hostí – primátora Čadce Milana Guru, náčelníka mestskej polície mjr. Františka Lineta, Kataríny Cádrovej zo spoločnosti Kia Motors a mnohých ďalších – slávnostne pre žiakov otvoriť detské dopravné ihrisko. Budeme ich viesť k zodpovednému správaniu sa na cestách, aby nehodovosť detí bola čo najnižšia.

PaedDr. Jana BUDOŠOVÁ,
ZŠ, Komenského ul., Čadca

Pamätná tabuľa Antonovi Bernolákovi

HISTÓRIA

Kňaz, jazykovedec, riaditeľ škôl a prvý kodifikátor slovenčiny Anton Bernolák má už svoju pamätnú tabuľu aj v bratislavskej mestskej časti Devíne. Pri príležitosti Dní Antona Bernoláka ju odhalili na budove rímskokatolíckej fary pri Kostole sv. Kríža. Anton Bernolák trávieval prázdniny ako polosirota na farách v okolí Bratislavy, teda aj v Devíne. Práve na fare v tejto obci roku 1785 napísal dielo *Nova bibliotheca theologica selecta*. Už ako tretiak na teológii poznal vtedajšiu svetovú teologickú literatúru, z ktorej spravil výber vyše 200 strán.

Roku 2012 UNESCO zaradilo 250. výročie narodenia Antona Bernoláka do svojho kalendára výročí. Aj budúci rok si túto skvelú osobnosť našich národných dejín a literatúry budeme pripomínať, 15. januára uplynie 200 rokov od jeho smrti.

Bernolák bol nesmierne pracovitý človek, ktorý by mohol byť vzorom aj pre súčasnú mládež. Bol kňaz, dekan, riaditeľ škôl, písal jazykovedné diela, a všetko zvládol. To je dostatok dôvodov, aby sme si ho uctili nielen na celoštátnej úrovni, ale aj na úrovni našich škôl a školských zariadení. Vo svojej dobe bol Bernolák akýmsi darom z neba pre slovenský národ. Ak by nebol, zrejme by nepokračoval proces tvorby reči, možno ani Štúr by sa nemal o čo oprieť a otázkou je, akým jazykom by sme sa dnes rozprávali my.

(lupa), foto wiki.org

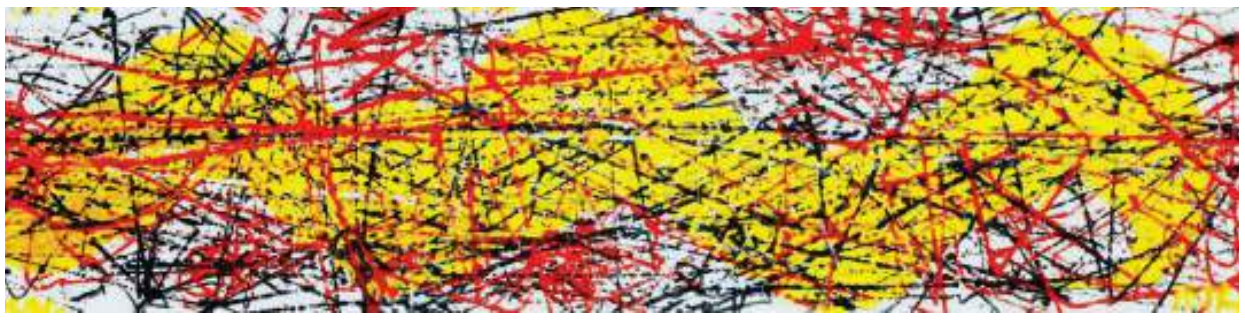

Víťazná práca Cesty (kombinovaná technika, action painting, latex), kolektív autorov, 9 – 10 rokov, Cirkevná ZUŠ sv. Mikuláša Prešov.

Odkaz v slove a obraze

VÝSLEDKY SÚŤAŽE

Občianske združenie AnnoGallery, organizátor celoslovenskej literárnej a výtvarnej súťaže detskej tvorivosti Odkaz v slove a obraze, zverejňuje výsledky súťaže, o ktorých rozhodla odborná komisia.

Víťazom 1. ročníka je kolektív detí Matúš Baňas, Dorota Bielená, Zuzana Fritzová, Timotej Harčár, Barbora Šofranková, Petra Tomaščínová pod vedením pedagóga Petra Sedláka z Cirkevnej základnej umeleckej školy sv. Mikuláša v Prešove s víťaznou prácou *Cesty*. Víťazný tím získava možnosť zhmotniť svoju literárnu a výtvarnú výpoveď formou keramického objektu počas série tvorivých stretnutí s profesionálnym keramikárom Petrom Smikom na svojej škole. Výsledné dielo zostane vo vlastníctve víťaza.

OWL (upravená fotografia), Tomáš Sokáč, 19 rokov, SOŠ, Ostrovského ul., Košice.

V termíne od 18. septembra do 20. októbra 2012 sa do súťaže zaslaním prihlášky a súťažných prác aktívne zapojilo takmer 100 kolektívov zo základných škôl, základných umeleckých škôl, špeciálnych škôl, spojených škôl, z gymnázií a zo stredných škôl na území Slovenskej republiky. „Mladí umelci“ vo veku 10 až 18 rokov vytvárali individuálne alebo kolektívne práce, ktorými reagovali na objavné podnety súčasnej doby vlastnou výtvarnou a literárnou výpoveďou, keďže zámerom súťažnej výzvy bola téma „odkazy“ – výpoveď mladej generácie prostredníctvom slova a obrazu a jej uchovanie formou hmotného výstupu v keramike. Projekt je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR. Vyhodnotenie nájdete na webstránke www.annogallery.eu.

Katarína SMIKOVÁ

ŠKOLSTVO ODBORNE

5/2012, 15. november 2012 | Príloha UN | Rozširované bezplatne, Ročník LIX

Zisky zo „stratených“ hodín

Bývajú hodiny, ktoré ste venovali svojim žiakom nad rámec základných školských povinností zbytočne vynaloženou námahou a osobnou stratou času? Alebo si ich prirátavate k vlastným ziskom?

Táto otázka mi skrsla pri vyhlasovaní výsledkov celoštátnej súťažnej prehliadky vedeckých a technických projektov žiakov stredných škôl o cenu Scientia Pro Futuro 2012, ktoré sa konalo v bratislavskej Inchebe v prvej časti podujatia Týždeň vedy a techniky na Slovensku. Pritom vôbec nesúvisela s chvíľou, keď pedagógom, ktorí konzultačne pomáhali tým najvyššie umiestneným, verejne udeľovali finančné odmeny. Mohli byť „zhruba vo výške základného mesačného platu učiteľa“, ale som presvedčený, že práve oni takto nekalkulovali. Každý zo zúčastnených stredoškolákov v národnom finále popri svojich vedomostiach a schopnostiach reprezentoval svojho učiteľa, vedeckého konzultanta. Práve o ich ochotu a rozhľad mohli opierať svoj živý záujem o konkrétnu oblasť prírodných vied, chuť overovať si skúmané javy a súvislosti metódami testovania hodnými základného prívlastku veda. Pri zhliadnutí ich stručných vizuálnych prezentácií sa dá iba tušiť, ako takýto „konzultačný mechanizmus“ funguje. Kde sú priesečníky, na ktorých sa priam „zázračne“ stretne neošúchaná predstavivosť mladého človeka a úsudok teoreticky rozhľadeného učiteľa s úctou k vedeckému poznávaniu?

Viacerí stredoškoláci budú ďalej reprezentovať Slovensko na súťažiach testujúcich ich vedomosti a vedecké ambície na zvučných svetových súťažných fórach – medzi inými napr. v Číne či USA, čakajú na nich študijné stáže povedzme vo švajčiarskych Alpách. Let ponad oceán či pobyt v prírodnom prostredí hodnom ľudského obdivu sú však iba malým krôčikom na dlhej ceste každého, kto má schopnosti, vedomosti a neutíchajúcu trpezlivosť venovať sa vede a výskumu. Objektívne uznania v tejto oblasti prichádzajú až po dlhých rokoch individuálnej práce, podporovanej zvyčajne kolektívom zanietených spolupracovníkov.

Na mňa osobne pozitívne zapôsobilo najmä to, že z dobrej päťdesiatky stredoškolákov, ktorých odborná porota vybrala spomedzi dvoch stoviek uchádzačov do národného kola, boli viacerí z gymnázií v menších mestách Slovenska. Ak by sme chceli nebodaj použiť mediálne populistický prívlastok, niektoré by sme mohli zaradiť k „hladovým dolinám“. Túto krajnú a značne povrchnú podobu som použil zámerne. Žiada sa mi ňou zdôrazniť, že pri súčasných pomerne dostupných informačných tokoch má v podstate každá stredná škola príležitosť venovať osobitnú pozornosť a zvýšenú pedagogickú starostlivosť vlastným „technickým talentom“.

A keby som pôsobil priamo v pedagogickom procese, dovolil by som si namiesto slova príležitosť napísať povinnosť. Ak sa to, čo nazývame vedomostnou spoločnosťou, má uplatňovať v reálnej praxi, potom musia mať všetky gymnáziá, každá odborná škola vo svojom vzdelávacom programe ambície prakticky nabádať svojich žiakov, že v perspektívnom výhľade tých najlepších je prirodzenou víziou dosiahnuť na čo najvyššie vedecké méty.

Dušan MIKOLAJ

Neskrývaný záujem žiakov o výstavy Pedagogika a Bibliotéka. *Foto Ján SÚKUP*

Pre vzdelaniachtivých

Začiatkom novembra už tradične do areálu Incheba Expo Bratislava smerujú stovky žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl na podujatie s pomerne masovou účasťou, kde si prídu na svoje najmä tí, pre ktorých ostáva kniha ničím nenahraditeľnou duchovnou a kultúrnou hodnotou, bohatým zdrojom informácií a estetického potešenia. Podujatie je známe ako medzinárodný knižný veľtrh Bibliotéka a vo štvrtok 8. novembra sa začal jeho jubilejný 20. ročník. Postretávali sa na ňom slovenskí a zahraniční vydavatelia, kníhkupci, na pódiách besedovali spisovatelia a prekladatelia, čitatelia a knihovníci prechádzali uličkami lemovanými otvorenými priečeliami „knižných domčekov“. Na ich pultoch a v policiach boli výtvarne výpravné, knihársky majstrovsky spracované publikácie predávané za stovku i viac eur, vedecké a náučné diela o mnohých oblastiach života Zeme a jej vesmírneho okolia, faktografické i beletrizované príbehy, ilustrované knižky pre deti od „predčitateľského“ veku i tie, ktoré vo výučbe patria do radu „povinného čítania“.

Trochu v úzadí Bibliotéky bola veľtržná prezentácia Pedagogika 2012. Ani v nej sa kniha nevytratila, napokon zostáva stále nenahraditeľnou učebnou pomôckou pri vzdelávaní žiakov, vysokoškolákov i dospelých, niekdajších absolventov škôl rozličného odborného zamerania. Popri učebniciach, slovníkoch, encyklopédiách vystavovali v tejto časti Incheby učebné pomôcky a vzdelávacie programy, vysoké školy a vzdelávacie inštitúcie informovali o štúdiách v konkrétnych študijných programoch, ktoré majú na zreteli prácu v aktuálnych odvetviach hospodárstva či spoločenského života.

Dušan MIKOLAJ

Súťaženie škôl v duchu olympijského posolstva

V posledný októbrový deň v Zrkadlovej sále Primaciálneho paláca v Bratislave za prítomnosti prezidenta SR Ivana Gašparoviča a ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaplovača slávnostne vyhlásili výsledky 5. ročníka najväčšieho dlhodobého projektu Slovenského olympijského výboru (SOV) – Olympijských festivalov detí a mládeže Slovenska (OFDMS).

Pohár prezidenta SR získal Košický kraj, ktorý dosiahol najlepšie hodnotenie v kategórii materských a základných škôl. Druhý skončil Trnavský kraj, najlepší v kategórii stredných škôl, na treťom mieste Banskobystrický kraj. Do OFDMS sa v školskom roku 2011/2012 zapojilo viac ako 3-tisíc slovenských škôl. „Piaty ročník festivalov bol doteraz najlepší. Počet zúčastnených škôl narástol o viac než dvadsať percent – z vlaňajších 2 565 na súčasných 3 228, na čom sa určite podieľal fakt, že SOV v tomto roku realizoval obrovský celoslovenský projekt Posolstvo Slovenska Hrám XXX. olympiády Londýn 2012. Jeho súčasťou boli aj mnohé aktivity v rámci Festivalov. Olympijské hry a Posolstvo mnohokrát inšpirovali školy do zvýšenej aktivity. Ústredný štáb OFDMS pri záverečnom hodnotení 5. ročníka ocenil, že narástol nielen počet zúčastnených škôl, ale aj kvalita obsahu ich aktivít. Na mnohých školách už Festivaly berú ako programovú záležitosť, ktorá má dlhodobý, nie jednorazový charakter. Vďaka tomu dokážu šport prepájať s kultúrou, výchovou, so vzdelávaním či s ochranou životného prostredia. V uplynulom ročníku postavili Festivaly latku vysoko. V budúcnosti určite nechceme klesnúť nižšie,“ hodnotil podujatie predseda ústredného štábu OFDMS a čestný predseda Slovenskej asociácie športu na školách Anton Javorka.

Pohár prezidenta SR, ktorý hlava štátu venúva najúspešnejšiemu kraju už od zrodu tohto projektu, odovzdal prezident SR zástupcovi víťazného Košického kraja – predsedovi krajského štábu OFDMS Dušanovi Slivovi. Za druhý najlepší, Trnavský kraj, ocenenie z rúk ministra školstva prevzal člen krajského štábu Festivalov Anton Halenár a za tretí najlepší, Banskobystrický kraj, odborný referent pre šport úradu samosprávneho kraja Imrich Kováč.

Všetky ocenené školy dostanú od SOV športový materiál, každá v hodnote 300 eur. Projekt finančne podporuje Minis-

(pokračovanie na strane 23)

Výsledky 5. ročníka Olympijských festivalov detí a mládeže Slovenska

Celkové hodnotenie krajov – Pohár prezidenta SR
1. Košický kraj (MŠ 1. miesto, ZŠ 1. miesto, SŠ 2. miesto)
2. Trnavský kraj (MŠ 2. miesto, ZŠ 3. miesto, SŠ 1. miesto)
3. Banskobystrický kraj (MŠ 3. miesto, ZŠ 2. miesto, SŠ 3. miesto)
4. Trenčiansky kraj
5. Nitriansky kraj
6. Bratislavský kraj
7. Žilinský kraj
8. Prešovský kraj

Materské školy
1. Košický kraj
2. Trnavský kraj
3. Banskobystrický kraj

Základné školy
1. Košický kraj
2. Banskobystrický kraj
3. Trnavský kraj

Stredné školy
1. Trnavský kraj
2. Košický kraj
3. Banskobystrický kraj

Ocenené školy na návrh krajských štábov
Stredné školy
Gymnázium Pierra de Coubertin, Piešťany
Športové gymnázium Jozefa Herdu, Trnava
Špeciálne školy
Odborné učilište internátne, Trnava

Ocenení najaktívnejší organizátori na návrh krajských štábov
Mgr. Ivan Lajda, Trnavský kraj
Andrea Ristová, Trnavský kraj

Druhýkrát na polárnom kruhu

Strana 18

Dôsledky „honby“ za maturitným vysvedčením

Strana 23

Začali sa rokovania členov pracovných skupín Rady vlády SR pre OVP

Strana 24

Súťaže pre žiakov základných škôl a pre žiakov špeciálnych základných škôl

1. ročník motivačných súťaží Škola mojej profesie

Strany 25 – 32

PIEŠŤANY

Videokonferencia s Pavlom Dvořákom

Učme sa navzájom, povedali si v SOŠ záhradníckej v Piešťanoch, keď sa púšťali do prípravy videokonferencie so spisovateľom a historikom Pavlom Dvořákom. Tým sa učitelia i žiaci školy zapojili v pondelok 22. októbra do ôsmeho ročníka Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc. Inšpirovala ich tohtoročná téma *Školské knižnice: Kľúč k minulosti, prítomnosti a budúcnosti*.

Minulosť predstavuje kniha Pavla Dvořáka *Stopy dávnej minulosti*, konkrétne tretí diel *Zrod národa*, ktorý od rána do druhej popoludní v knižnici štafetovo spolu čítali učitelia i žiaci. Úvodným čítaním začala v zborovni pri čaji a koláčiku pani riaditeľka Ing. Eva Stručková, triedni učitelia pokračovali v čítaní žiakom svojej triedy, postupne sa kniha dostávala ku všetkým a čítanie žiakov v knižnici bolo počuť neustále.

Prítomnosť stelesňuje autor knihy – **súčasný spisovateľ**, historik, popularizátor dejín nášho územia Pavel Dvořák (ale i žiaci a učitelia v knižnici).

A **budúcnosť**? Videokonferencia ako komunikácia budúcnosti, vďaka ktorej sa prostredníctvom modernej techniky spojili žiaci v knižnici (cez pripojenie Mgr. Kašovej) a v učebni biológie (cez pripojenie Ing. Jakubcovej) s pánom Dvořákom u neho v Budmericiach a s RNDr. Jozefom Hančom na Univerzite P. J. Šafárika v Košiciach.

Takéto stretnutie prostredníctvom telemostu bolo niečo nové pre všetkých a pritiahlo mnohých. Zaujímavá osobnosť videokonferencie zohrala nemenej dôležitú úlohu v tom, že nielen pedagógovia, ale i žiaci vo svojom voľne pozorne počúvali o histórii, archeológii, najnovších objavoch, starovekých i nedávnych dejinách nášho územia, o spisovateľovi, o známych i neznámych, o blízkych i vzdialených územiach... Z viac ako hodinového stretnutia odchádzali všetci plní dojmov i nových poznatkov. „Nie vždy máte možnosť sedieť zoči-voči spisovateľovi," počuli sme chlapcov, ktorí odchádzali z knižnice.

V piešťanskej SOŠ záhradníckej vedia, že prítomnosť sa mení na minulosť v okamihu, a aby si i v budúcnosti mohli tento zaujímavý deň pripomenúť, zaznamenával ho kamerou žiak tretieho ročníka Maroš Sloviak. „Učme sa navzájom" naplnili tri generácie a každá z nich sa naučila niečo nové a zároveň odovzdala svoje poznatky ďalším (učitelia učili učiteľov i žiakov, žiaci učili učiteľov i žiakov, pán Dvořák učil učiteľov i žiakov, a oni tiež naučili niečo nové jeho).

A posolstvo tohto dňa? Učme sa navzájom, knihou spájajme generácie, odovzdávajme si poznatky, prijímajme informácie a komunikujme bez ohľadu na vek, postavenie či titul, lebo v učení je všetko dovolené – *„I to je tvoje, čo si prisvojíš z múdrosti iných: tebe pribudne a im neubudne!"* (František Hečko)

Mgr. Anna KAŠOVÁ
Foto archív školy

Druhýkrát na polárnom kruhu

NOVÉ MESTO NAD VÁHOM

Od poslednej návštevy študentov Strednej odbornej školy na Bzinskej ul. v Novom Meste nad Váhom v Laponsku uplynul necelý polrok a desať žiakov s dvoma učiteľmi zavítalo do Fínska opäť. Od 29. septembra do 13. októbra ich prijali v strednej škole Lapin ammattiopisto Rovaniemi, s ktorou naša škola partnersky spolupracuje v programe Mobilita Leonardo da Vinci. Tentoraz boli novomestskí žiaci na dvojtýždňovej odbornej stáži strojárskeho, automobilového a elektrotechnického zamerania. V dielňach praktického vyučovania tamojšej školy si rozvíjali doma nadobudnuté zručnosti, získavali nové vedomosti vo svojom študijnom odbore, odstraňovali komunikačné bariéry v anglickom jazyku a spoznávali kultúru Fínska.

Účastníci odbornej stáže v ďalekej krajine veľa videli, veľa sa naučili, oboznámili sa s novými technológiami výroby aj so spôsobom výučby v laponskej škole. Najzaujímavejšia bola technológia výroby plastových častí na 3D tlačiarni, schopnej vyrobiť funkčné valivé ložisko v zmontovanom stave, funkčnú prevodovku v zmontovanom stave, funkčnú Rubikovu kocku a veľa zaujímavých predmetov, foriem či strojových súčiastok.

Po vyučovaní a cez víkendy partnerská škola pre nás pripravila veľa zaujímavých aktivít, ako návštevu múzea Arktikum, vedeckého centra Pilke, dediny Santa Clausa na polárnom kruhu, polárneho ZOO Ranua, kde sme stretli pre Fínsko charakteristického soba a losa, ale aj besedy so žiakmi a s učiteľmi školy. A v centre Santasport nám bolo dopriate aj športové vyžitie v bowlingu a posilňovni a odpočinok vo vírivkách, v bazéne a, samozrejme, dobre známej fínskej saune.

Žiak našej školy Filip Dlhý konštatuje: „Som rád, že som vo Fínsku bol, mám vynikajúce zážitky z prvého letu, a hneď dvoch naraz na jednej ceste, mohol som stáť na polárnom kruhu, prežiť dva týždne v severskej krajine vzdialenej 2 400 km od nás, spoznať fínsku kultúru, ich jazyk, spôsob života, stravovania. Čo sa týka odbornosti, naučil som sa veľa nového z výroby strojových častí, videl som, že učiť sa dá aj ináč ako na Slovensku – zmysluplnejšie a originálnejšie. Spoznal som život našich rovesníkov v tamojšej škole, ich záujmy vo voľnom čase. Trošku ma mrzí, že som nestihol polárnu zimu či polárnu žiaru a najmä že som si nezajazdil na snežných skútroch a nepovozil sa na sobom záprahu, ale môžem povedať, že nám bolo fajn, rád by som sa do Fínska ešte vrátil, preto ďakujem našej škole, že nám umožnila napísaním projektu a získaním finančných prostriedkov z EÚ absolvovať takúto poučnú odbornú stáž."

Ing. Viera ŠKOLUDOVÁ
Foto archív školy

Na gymnázium pricestovala rozprávka

GIRALTOVCE

Na Gymnáziu v Giraltovciach sme si 22. októbra pripomenuli Medzinárodný deň školských knižníc sériou akcií s názvom *Rozprávka cestuje storočiami a krajinami*. Vo vestibule školy sa konala výstavka zaujímavých rozprávkových kníh z viacerých historických období, rôznorodých formátov, ale aj kníh omnoho vzácnejších: najstaršej kroniky mesta, starých Biblií. Počas celého dňa prebiehala burza kníh, ktorú zorganizovali žiaci 3. A triedy pre žiakov školy aj pre širokú verejnosť (tá bola informovaná o podujatí prostredníctvom plagátov v informačných vitrínach mesta). Súčasne sa vo vestibule školy premietala prezentácia *Známi autori a zberatelia rozprávok a rozprávkové postavy*. Učitelia, žiaci pred vyučovaním, počas prestávok, voľných vyučovacích hodín získavali informácie, kupovali knihy, obdivovali ich spracovanie.

Ďalšie aktivity sa konali v knižnici, ktorá bola vyzdobená kreatívnymi rozprávkovými postavičkami, ktoré vyhotovili žiaci prímy a sekundy. Počas vyučovacích hodín prichádzali do knižnice jednotlivé triedy podľa vopred určeného harmonogramu a dali sa do rozprávkovej čitateľskej štafety. Rozprávku začala čítať rozprávková postava, potom v čítaní pokračovali žiaci. Keď ju dočítali, na interaktívnej tabuli boli pripravené zaujímavé úlohy, ktoré podnecovali aktivitu žiakov – premýšľanie o potrebe knihy v ére filmu, počítačov, vyjadrenie názoru o jej morálnom odkaze.

Škola „otvorila dokorán" svoju knižnicu aj pre predškolákov z Materskej školy v Giraltovciach. Pripravili sme ju variabilne. Najprv ako decentralizovaný priestor s kobercom a vankúšikmi, na ktorých si deti vypočuli rozprávku. Potom pribudli lavice a deti sa rozdelili do skupín, súťažili v rozprávkovom kvíze, maľovali vlastný rozprávkový obraz. V príjemnej atmosfére sa rozprávali, pili čaj a pracovali. Nakoniec si rozprávky pozreli naživo. Odchádzali plné dojmov z tvorivo prežitého dopoludnia.

Po čiastkových aktivitách Medzinárodný deň školských knižníc vyvrcholil celoškolskou akciou – kvízom o rozprávkach. Súťažili v ňom družstva prímy, sekundy, tercie, kvinty a 1. A. V napínavom súboji za výdatného povzbudzovania spolužiakov zvíťazili tí najmenší, ktorí o rozprávkach vedia najviac. Za víťazstvo zaslúžene získali krásnu sladkú upečenú knihu. Na úplný záver si žiaci školy pozreli dramatizácie rozprávok. Nacvičili ich žiaci 3. A v angličtine a nemčine a spestrili zaujímavými a vtipnými piesňami.

PhDr. Blanka VAĽOVSKÁ,
Gymnázium Giraltovce

Comenius multilateral na škole Pod Bánošom

BANSKÁ BYSTRICA

Od 1. augusta 2010 až do tejto jesene bola SOŠ na Ul. Pod Bánošom v Banskej Bystrici zapojená do zaujímavého medzinárodného projektu. Zúčastnili sa ho žiaci a pedagógovia siedmich štátov – Slovenska, Rakúska, Slovinska, Francúzska, Českej republiky, Poľska a Turecka. Každý partner mal za úlohu zorganizovať pobyt pre dve 10- až 12-členné skupiny žiakov a pre dvoch učiteľov. Zároveň absolvoval dve návštevy v dvoch krajinách. Komunikačnou rečou bola angličtina, ale mohol sa využívať aj iný jazyk. Projekt mal napomôcť mladých ľudí pri ich vstupe na pracovný trh tým, aby si uvedomili reálny svet práce a usilovali sa v ňom uspieť. V školách partnerov sa žiaci dozvedali, ktorými metódami sa dá čo najrýchlejšie nájsť práca, učitelia si všímali, akým spôsobom sa školy snažia pritiahnuť zamestnávateľov.

Všetky školy zapojené do projektu sa rozprestierajú na vidieku. Žiaci sa zúčastňovali v hosťovskej škole vyučovania cudzieho jazyka a odborných predmetov, priamo sa zapájali do odborného výcviku, navštívili pracoviská, blízke mestá; víkend strávili v rodinách, kde mohli porovnávať životnú úroveň. Ich úlohou za pomoci pedagógov bolo zdokumentovať jednotlivé pobyty na fotografiách, formou webovej stránky, novín, DVD nosiča i prostredníctvom dotazníkov.

Pre nás sa to začalo v novembri 2010, keď dvanásť žiakov našej SOŠ a vyučujúci Mgr. Jana Trvalcová a Mgr. Lukáš Bordáč zavítali do rakúskeho Litzlhofu. Je tam škola poľnohospodárskeho zamerania, kde vychovávajú aj majstrov sveta v pílení stromov a vo vymieňaní reťaze na píle, kováčov, stolárov, chovateľov domácich zvierat. Naši žiaci navštívili farmu produkujúcu syry a jogurty, závod na spracovanie dreva, podnik zaoberajúci sa agroturistikou. Urobili rozhovory s absolventmi o ich súčasnom uplatnení.

O rok neskôr, v októbri 2011, nám Rakúšania návštevu vrátili. Prehliadli si našu školu a jej prevádzky, zúčastnili sa školských aktivít v rámci cestovného ruchu, marketingu a včelárstva. Prezreli si centrum Banskej Bystrice, Múzeum SNP. Vo Fuggerovom dvore sa zapojili do pracovnej agroturistiky, oddýchli si pri bowlingu či jazde na koni. Zaujala ich Harmanecká jaskyňa, Špania Dolina či Donovaly.

V novembri 2011 navštívila bystrická delegácia partnerskú školu v Novom Meste v Slovinsku. V rámci odbornej praxe žiaci v predvianočnom čase vytvárali adventné vence, mali možnosť viesť traktor a jazdiť na koňoch. Obdivovali hlavné mesto Ľubľanu a najväčšiu jaskyňu Slovinska Postojnu.

Poslednou etapou našich výmen bol pobyt francúzskych žiakov a učiteľov v našej škole. Okrem spomínaných aktivít ponúknutých aj rakúskej delegácii si prezreli prevádzku Železiarní Podbrezová a zaujímavé múzeum o ich vývoji, podnikli výlet na Ľupčiansky hrad.

Všetci účastníci prezentovali svoje skúsenosti spolužiakom v škole, oboznámili so svojimi aktivitami vedenie mesta. Projekt považujeme za užitočný, lebo prispel k spoznaniu kultúry európskych krajín a k rozvoju európskeho občianstva. Veríme, že naši absolventi ostanú pracovať doma a využijú medzinárodné skúsenosti.

PhDr. Anna IVANOVÁ
Foto archív školy

Foto Ján SÚKUP

Pozvanie na 21. ročník celoslovenskej školskej prezentačnej výstavy výrobkov a služieb žiakov stredných odborných škôl JUVYR

a 1. ročník motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl a žiakov špeciálnych základných škôl ŠKOLA MOJEJ PROFESIE

Vážená pani riaditeľka, vážený pán riaditeľ.

Dvadsiatym prvým ročníkom podujatia **JUVYR** začíname písať novú etapu stretnutí žiakov a pedagógov v dynamickejšej programovej skladbe, s väčším dôrazom na prezentáciu odborného vzdelávania. Novinkou, ktorá tento rok oslovuje základné školy, sú motivačné súťaže pre žiakov základných škôl. Toto výnimočné podujatie zamerané na remeselnú zručnosť žiakov približuje nové trendy najvyhľadávanejších a nedostatkových profesií. Zástupcovia škôl predstavia širokou škálou poradenstva a konzultácií svoje vzdelávacie programy a na tvorivých pracoviskách základy výučby.

Za 20 rokov sa do celoštátnych súťaží **Ukáž, čo vieš** úspešne zapojilo 1 784 žiakov zo 778 stredných škôl Slovenskej republiky. Táto skutočnosť nás podnietila, aby sme vo zvýšenej miere a adresnejšie zapojili aj základné školy. **Ponúkame zaujímavé súťažné témy pre Vašich žiakov.** Prihláste žiakov do súťaží **Škola mojej profesie**, kde si budú môcť tvorivo a hravo pod odborným profesionálnym vedením pedagógov, zástupcov zamestnávateľov, firiem a žiakov stredných škôl vyskúšať svoje zručnosti a nadanie v zaujímavých profesiách ponúkaných strednými školami v SR. Očakávame, že nový zámer – upútať mladých ľudí pre budúce štúdium na konkrétnej strednej odbornej škole – bude úspešný.

Návštevníkom a odbornej verejnosti ponúkneme prezentáciu škôl s ukážkami kreativity žiakov v rôznych profesiách, možnosť vyskúšať si vlastnú tvorivosť, podieľať sa na rôznych technologických postupoch a simuláciách s využitím didaktických pomôcok škôl.

Veríme, že spoločnými silami na výstave opäť ukážeme, čo je na štúdiu v stredných odborných školách najkrajšie a najpôsobivejšie, a že problematika odborného vzdelávania a moderných vzdelávacích prístupov v ňom vytvoria priestor na vzájomnú spoluprácu a nové partnerstvá.

Príďte so žiakmi Vašej základnej školy a zapojte sa do 1. ročníka motivačných súťaží **Škola mojej profesie**.

Podporte svojou účasťou 21. ročník celoslovenského školského podujatia, ktoré sa uskutoční **28. – 30. novembra v Aegon aréne - Národnom tenisovom centre na Príkopovej 6 v Bratislave**. Srdečne Vás pozývame.

Osobná podpora ministra školstva SR a vedúceho služobného úradu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, predstaviteľov krajov, cechov, komôr a združení začleňuje podujatie JUVYR v rámci odborného vzdelávania medzi popredné aktivity v oblasti školstva v Slovenskej republike.

Manažment výstavy

NAJKREATÍVNEJŠÍ ŠTUDENT

Propozície 1. ročníka celoštátnej súťaže

Študijný odbor:

kaderník-vizážista

Súťažná téma:

Účesová tvorba – Snehová kráľovná

Miesto: AEGON aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 30. 11. 2012
Čas: 90 minút (10 min. príprava pracoviska, 60 min. samostatná práca, 20 min. vyhodnotenie)

Podmienky účasti

Súťaže sa zúčastňujú žiaci stredných odborných škôl odborov kaderník-vizážista, kaderník.
V súťažnom odbore **kaderník** budú súťažiť **jednotlivci**. Súťažiaci pracuje na zadanej úlohe s využitím fantázie, vytvorí svoju Snehovú kráľovnú.
Všetky modelky budú mať vhodné oblečenie, líčenie a manikúru na zadanú tému.
Počet súťažiacich je minimálne traja, maximálne dvanásti. Vyplnené prihlášky treba zaslať do 15. 11. 2012 na bugajova@siov.sk a bercacin@beautycare-study.sk.

Príprava pracoviska

Pracovisko súťaže bude umiestnené na pódiu, na ktorom budú prebiehať súťaže stredných odborných škôl. **Dôležité upozornenie!!! Pred začatím súťaže musia byť všetky modelky skontrolované odbornou komisiou.** Bez kontroly nie je možné začať pracovať. Ak súťažiaci nesplní tieto podmienky, okamžite bude diskvalifikovaný!!!

Bezpečnostné pokyny

Každý súťažiaci udržiava okolo seba čistotu a poriadok. Na pracovných stolíkoch nesmú byť produkty, ktoré nie sú potrebné na vykonanie daného diela. Modelky nesmú opustiť miesto, pokým odborná porota neskontroluje výsledné dielo. Modelka používa ochrannú pláštenku. Všetko náradie a pomôcky sú čisté a vydezinfikované.
Súťažiaci si prinesú na vytvorenie svojho diela všetky potrebné pomôcky a materiál.

Priebeh súťaže a popis úlohy

Súťažiaci vezmú svoje modelky na pódium **s rozpustenými vlasmi**. Porota skontroluje vlasy a vyčeše ich dorovna a dozadu. **Úlohou súťažiacich je vyhotoviť extravagantný výčes na tému Snehová kráľovná, súťažiaci musia vypnúť (dohora) minimálne 80 % vlasov.** Povolené sú všetky prípravky.
Výber farby vlasov je ľubovoľný, avšak **použité musia byť minimálne dve**. Sprejové farby sú zakázané.
Vlasové ozdoby musia byť v pomere k strihu, extrémne vlasové ozdoby budú pokutované, vlasové ozdoby zhotovené z vlasov alebo iných vlákien sú zakázané.
Použité môžu byť tiež tri pramene vlasov (príčesky), jeden prameň však maximálne v priemere 6 cm. **Vlasové príčesky nesmú byť vopred pripravené** (musia byť položené na rovnom podklade), **nesmú prekrývať viac ako 30 % účesu**. Člen poroty skontroluje prameň vlasov. Dĺžka vlasového prameňa je voľná. Vlasový prameň musí zapadnúť do účesu. Farebný kontrast je povolený. Vlasový prameň nesmie byť v žiadnom prípade zastrihávaný.
Časový limit na zhotovenie účesu bude 60 minút. Povolené sú všetky hrebene, sponky, vlásenky, pinetky, lak, tužidlo, vosk, lesk. V účese nie je povolené používať žiadne nadpájané vlasy a parochne.
Penalizácia: súťažiaci, ktorí neuposlúchnu inštrukcie, budú diskvalifikovaní.

Hodnotenie súťaže

Súťaž hodnotí odborná porota. Medzi základné kritériá súťaže patrí: dokončenie zadanej témy v danom časovom limite, kvalita odborného vyhotovenia, dodržanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, dodržanie správneho technologického postupu, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia, kreativita a náročnosť. Výsledné poradie súťažiacich bude známe ihneď po vyhlásení výsledkov a na požiadanie zaslané záujemcom e-mailom.
Kontakt na gestora a predsedu hodnotiacej komisie: **Karin Vygodová**, e-mail: vygodova@beautycare-study.sk.

Vyhlasovanie výsledkov

Po skončení súťaže si súťažiaci ihneď odložia všetko svoje náradie, pomôcky a materiál a opustia pracovisko. Odborná porota vykoná vyhodnotenie súťaže. Podľa pokynov organizátorov bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia.

Bodovacia tabuľka: body za jednu bodovaciu kategóriu: 0 – 11; celkovo: 0 – 55

Pracovisko – škola	Technologický postup	Kreativita a náročnosť	Čistota realizácie	Čas ukončenia práce	Dodržanie BOZP	Body spolu
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						

NAJKREATÍVNEJŠÍ ŠTUDENT

Propozície 1. ročníka celoštátnej súťaže

Študijný odbor:

manikér – pedikér, kozmetička a vizážistka, kaderník-vizážista, kozmetik

Súťažná téma:

Nail Art – Snehová kráľovná

Miesto: AEGON aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 30. 11. 2012
Čas: 130 minút (10 min. príprava pracoviska, 100 min. samostatná práca, 20 min. vyhodnotenie)

Podmienky účasti

Súťaže sa zúčastňujú žiaci stredných odborných škôl odborov manikér – pedikér, kozmetička-vizážistka, kaderník-vizážista, kozmetik.
V súťažnom odbore **manikér** budú súťažiť **jednotlivci**. Súťažiaci pracuje na zadanej úlohe s využitím fantázie, vytvorí svoju Snehovú kráľovnú.
Všetky modelky budú mať vhodné oblečenie, účes a líčenie.
Počet súťažiacich je minimálne traja, maximálne dvanásti. Vyplnené prihlášky treba zaslať do 15. 11. 2012 na bugajova@siov.sk a bercacin@beautycare-study.sk.

Príprava pracoviska

Pracovisko súťaže bude umiestnené na pódiu, na ktorom budú prebiehať súťaže stredných odborných škôl. **Dôležité upozornenie!!! Pred začatím súťaže musia byť všetky modelky skontrolované odbornou komisiou.** Bez kontroly nie je možné začať pracovať. Ak súťažiaci nesplní tieto podmienky, okamžite bude diskvalifikovaný!!!

Bezpečnostné pokyny

Každý súťažiaci udržiava okolo seba čistotu a poriadok. Na pracovných stolíkoch nesmú byť produkty, ktoré nie sú potrebné na vykonanie daného diela. Modelky nesmú opustiť miesto, pokým odborná porota neskontroluje výsledné dielo. Všetko náradie a pomôcky sú čisté a vydezinfikované.
Súťažiaci dostanú súťažné zadanie a vylosujú si poradové číslo.
Súťažiaci si prinesú na vytvorenie svojho diela všetky potrebné pomôcky a materiál.

Priebeh súťaže a popis úlohy

Súťažiaci vezmú svoje modelky na pódium **s vopred pripravenými gélovými nechtami**. Na stolíku majú pripravený predovšetkým odlakovač, buničinu, urýchľovač schnutia laku, laky, glitterlaky, kamienky, lesklé čiarky a prúžky, zdobiace guľôčky, jemné i metalické fólie, akrylové farby, štetce, zdobiaci prach, pierka, atď. Odborná porota vopred skontroluje modelky. **Povolené sú všetky pomôcky na zdobenie a lakovanie nechtov. Dĺžka nechtov nie je rozhodujúca. Nechty oboch rúk nesmú byť pred začatím súťaže nalakované.** Súťažiaci môžu mať na svojom stolíku obrázok ako predlohu zdobenia. Na priebeh dohliada odborná porota. **Všetky maľby a dekorácie musia byť zhotovené iba počas súťaže.**

Hodnotenie súťaže

Súťaž hodnotí odborná porota. Medzi základné kritériá súťaže patrí: dokončenie zadanej témy v danom časovom limite, kvalita odborného vyhotovenia, dodržanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, dodržanie správneho technologického postupu, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia, kreativita a náročnosť. Výsledné poradie súťažiacich bude známe ihneď po vyhlásení výsledkov a na požiadanie zaslané záujemcom e-mailom.
Kontakt na gestora a predsedu hodnotiacej komisie: **Karin Vygodová**, e-mail: vygodova@beautycare-study.sk.

Vyhlasovanie výsledkov

Po skončení súťaže si súťažiaci ihneď odložia všetko svoje náradie, pomôcky a materiál a opustia pracovisko. Odborná porota vykoná vyhodnotenie súťaže. Podľa pokynov organizátorov bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia.

Bodovacia tabuľka: body za jednu bodovaciu kategóriu: 0 – 11; celkovo: 0 – 55

Pracovisko – škola	Technologický postup	Kreativita a náročnosť	Čistota realizácie	Čas ukončenia práce	Dodržanie BOZP	Body spolu
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						

Propozície 8. ročníka celoštátnej súťaže

Študijný odbor:

kozmetička a vizážistka

Súťažná téma:

Snehová kráľovná

Registrácia: 30. 11. 2012 (piatok) o 9.00 hod.
Miesto: priestor výstavnej haly Aegon arény - NTC, Príkopova 6, Bratislava
Koordinátori: E. Maďarová (ŠIOV), Ľ. Bugaj, F. Púchovský
Časový plán súťaže: 10.00 – 11.20 hod. (80 minút – 10 min. príprava, 50 min. samostatná práca, 20 min. vyhodnotenie)
Vyhlásenie výsledkov: podľa pokynov organizátora a odbornej hodnotiacej komisie

- Súťažiaci podpíše registračnú listinu, dostane 2 rovnaké štartové čísla (pre seba a modelku), prípadná zmena súťažiaceho sa ihneď hlási koordinátorom.
- **Šatne označené nápisom „Súťaž KOZMETIČKA a VIZÁŽISTKA" sú určené len na prípravu súťažiacich a modeliek (nie pre pedagogický dozor!!!). Po celý čas budú otvorené** – poverte niekoho strážením!
- **Osobné a cenné veci si odložte do bezplatnej verejnej šatne, ktorá je určená pre všetkých návštevníkov aj pedagógov.** ***Za odložené osobné a cenné veci v šatniach nezodpovedáme!***
- O **9.50 hod.** súťažiaci zaujmú svoje miesta pri pripravených očíslovaných stoloch *(čísla na stoloch sú rovnaké ako štartové čísla súťažiacich)*. **Súťažiaci a modelky budú označení len štartovými číslami. Mená súťažiacich a názov školy, ktorú reprezentujú, zverejní predseda komisie až pri vyhlasovaní výsledkov.**
- Pred začatím súťaže musia byť všetky modelky skontrolované odbornou komisiou!
- **10.00 hod. – 10-minútová príprava na súťaž.**
- **10.10 hod.** – ukážka odborných zručností v trvaní **50 minút.** Súťaž odštartuje predseda odbornej hodnotiacej komisie, ktorý ešte predtým oboznámi členov s ich povinnosťami, súťažiacich poučí o BOZP a prečíta súťažné kritériá.
- **Súťažiaci budú mať k dispozícii: stôl, stoličku.**
- Predseda sleduje čas a komisia prideľuje body za dodržiavanie súťažných kritérií a zadanej témy. **Súťažiaci môžu získať až 100 bodov!**
- Po uplynutí stanoveného časového limitu zostanú súťažiaci a modelky na svojich miestach a odborná komisia v časovom limite **20 minút** pridelí posledné body za celkový harmonický vzhľad (= líčenie + oblečenie + doplnky).
- **Pred vyhlásením výsledkov sa súťažiaci zoradia podľa štartových čísiel od jednotky (riadia sa pokynmi predsedu komisie).**
- Ceny pre prvých troch víťazov venuje Štátny inštitút odborného vzdelávania, Združenie nadaných stredoškolákov, HairCare Professionals, s. r. o., I. D. C. Holding Sereď, Telefónica Slovakia, s. r. o., a ďalší. Odovzdajú ich zástupcovia menovaných inštitúcií, predseda odbornej hodnotiacej komisie a koordinátori súťaže.

Po celý čas je všetkým okrem súťažiacich a členov odbornej hodnotiacej komisie zakázaný vstup do priestorov súťaže!

Počas súťaže až do vyhlásenia výsledkov sa zakazujú sprevádzajúcim pedagógom akékoľvek konzultácie so súťažiacimi, ako aj s členmi hodnotiacej komisie.

Fotiť je dovolené až po skončení súťaží!

V mimoriadnych prípadoch vám bude počas súťaže k dispozícii Ing. Vlasta Púchovská a Eva Bugajová z TOP manažmentu výstavy a súťaží.

Tohtoročná téma: Snehová kráľovná

Snehová kráľovná je postava vznešeného pôvodu, obývajúca zimnú krajinu, kde sa vyskytujú studené odtiene farieb. Je predstaviteľkou zimy, má tmavé až čierne vlasy s pramienkami bielej a striebornej farby. Vždy elegantne oblečená, v dlhých šatách s extravagantným nádychom. Ozdoby aj šaty jej ladia s líčením, ktoré je skombinované z troch studených odtieňov. Líca a pery má jemne vyštípané od mrazu dočervena. Jej elegantne dlhé mihalnice a tmavé obočie dopĺňa jemný ornament, aký robí mráz na oknách.

Prečo Snehová kráľovná?

Keďže sa blíži zima a Vianoce, s čím sa spája rozdávanie darčekov a pozornosti tým, ktorých máme radi, a tiež oddych, ku ktorému patrí pozeranie rozprávok v televízii, pripomeňme si aj my jednu z nich. Vieme, že Snehová kráľovná podľa rozprávky je celá z ľadu a inovate a jej príchod zvestujú obrovské vločky snehu. A keď niekedy nazrie do okien, tie zamŕzajú do čarovných vzorov.
Vráťme sa aj my do detských čias, keď pri praskajúcom ohni v kozube a veľkej snehovej vonkajšej prikrývke nám rodičia, starí rodičia čítali nádherné rozprávky a my sme si v mysli predstavovali všetky bytosti z rozprávok.
Tak aj vy, milé žiačky a žiaci, vráťte sa do svojich predstáv z detských čias a pripomeňte si rozprávky, ktoré vás zaujali . Dajte voľný priebeh svojej fantázii a vytvorte nádhernú Snehovú kráľovnú.

Podmienky účasti

Súťaže sa zúčastňujú jednotlivci – žiaci stredných odborných škôl odboru kozmetička a vizážistka. Súťažiaci pracuje na zadanej úlohe s využitím fantázie, **na vytvorenie svojej Snehovej kráľovnej si prinesie všetky potrebné pomôcky a materiál**.

Kritériá

Modelka musí mať bezchybnú, čistú tvár bez komedónov, zapálených vyrážok a vopred upravené obočie. Modelka musí byť prikrytá plášťenkou. **Je zakázaný permanentný mejkap na tvári (napr. obočie, očné linky, ústa a 3D riasy). Modelky s permanentným mejkapom budú diskvalifikované!!!**
Pred aplikovaním základného mejkapu naneste na tvár vhodný hydratačný krém.
Dekoratívne prípravky a nástroje udržujte v bezchybnom hygienickom stave. Počas líčenia dodržujte pravidlá a správny technologický postup. Dbajte na vhodné oblečenie (pre súťažiaceho odporúčame tričko čiernej farby).
Obočie – tmavé, husté, k spánkovej časti upravené do tenšej (užšej) línie.
Riasy – môžu sa nalepiť umelé, ako doplnok k líčeniu + kresba na tvár (**nesmie však prekrývať viac ako tretinu tváre**).
Oči – môžu byť nalíčené veľmi výrazne (ale aj nemusia) s použitím farebných, najmä studených odtieňov, ako je šedá, čierna, biela, strieborná.
Očné linky – môže sa vytvoriť tieňovanie čiernou alebo inou kajalovou ceruzkou (do detailov sa však musí zapracovať).
Ústa – dôkladne a správne musia byť vykreslené kontúry, prevažuje farba rúžu k danej téme a celkovému líčeniu modelky.
Vlasy – tu sa nekladú medze fantázii, účes musí harmonizovať s celkovým dojmom modelky.
Oblečenie – opäť je na fantázii súťažiacej a je tu veľa možností, musí však ladiť s líčením a celkovým typom modelky.
Doplnky – biele perly okolo krku, bohaté náhrdelníky, bižutéria, dlhé rukavice (*nad laket*) a pod., štóla, boa, perie, kožušiny a pod.

Nezabudnite, že líčenie je tímovou prácou počas celého trvania súťaže. Spolupracujte s vašou modelkou tak, aby dokázala vnímať váš nepokoj, náhle zmeny, aby vám dodala istotu, a naopak, tvrdým tréningom zabezpečte pre seba najpriaznivejšiu situáciu v nadhľade, v istote rúk počas súťaže, aby z vás a vašej modelky vyžarovalo fluidum, čo očarí publikum a „donúti" ho k aplauzu!
Pozorne si prečítajte naše rady!
Najskôr si vytvorte pracovný plán, nákres toho, čo budete chcieť zrealizovať – vlasy, šaty, doplnky. Premyslite si tóny farieb (napr.: biela, biela ľadová) a k tomu farebné odtiene líčidiel. Vyskúšajte si vhodný účes/ /účesy a doplnky, aby spolu tvorili harmonický celok.
Nenechávajte nič na náhodu, sledujte aj presný časový limit, ktorý máte k dispozícii na realizáciu líčenia. Iba bezchybná pokožka je zárukou líčenia.

Bodovacia tabuľka: body za jednu bodovaciu kategóriu: 0 – 11; celkovo: 0 – 55

Pracovisko – škola	Technologický postup	Kreativita a náročnosť	Čistota realizácie	Čas ukončenia práce	Dodržanie BOZP	Body spolu
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						

Propozície 6. ročníka celoštátnej súťaže

Študijný odbor:

cukrár

Súťažná téma:

Pani učiteľke z lásky (výroba tortového korpusu)

Registrácia: 29. 11. 2012 (štvrtok) o 9.30 hod.
Miesto: vstup do výstavnej haly Aegon arény - NTC, Príkopova 6, Bratislava
Koordinátori súťaže: E. Maďarová (ŠIOV), Ľ. Bugaj
Časový plán súťaže: 10.30 – 12.50 hod. (90 minút súťaž + 15 minút príprava)
Vyhlásenie výsledkov: podľa pokynov organizátora a odbornej hodnotiacej komisie

- Súťažiaci podpíše registračnú listinu, dostane štartové číslo (prípadnú zmenu súťažiaceho ihneď nahlásiť koordinátorom).
- Šatne označené nápisom „Súťaž CUKRÁR" sú určené len na prípravu súťažiacich (nie pre pedagogický dozor!!!). Po celý čas budú otvorené – poverte niekoho strážením!
- Osobné a cenné veci si odložte do bezplatnej verejnej šatne, ktorá je určená pre všetkých návštevníkov aj pedagógov. Za odložené osobné a cenné veci v šatniach nezodpovedáme!
- **O 10.30 hod.** súťažiaci zaujmú svoje miesta pri pripravených očíslovaných stoloch *(čísla na stoloch sa zhodujú so štartovým číslom súťažiacich)*. Mená súťažiacich a názov školy, ktorú reprezentujú, zverejní predseda odbornej hodnotiacej komisie až pri vyhlasovaní výsledkov.
- Pred začatím súťaže odborná hodnotiaca komisia skontroluje súťažné tortové korpusy, na ktorých **nesmie byť vopred vyznačený motív výzdoby!**
- 10.30 hod. – **15 minút príprava na súťaž** (príprava pracovného prostredia a rozloženie tortového korpusu, veľkosť a tvar korpusu podľa vlastného výberu – pri okrúhlom tvare min. ∅ 24 cm, môže byť aj poschodová).
- Súťažiaci si prinesú kompletné pracovné oblečenie, vlastné náradie, dekorácie, krémy, atď.
- **10.45 hod.** – ukážka odborných zručností v trvaní **90 minú**t. Súťaž odštartuje predseda komisie, ktorý pred súťažou oboznámi členov s ich povinnosťami, súťažiacich poučí o BOZP a prečíta súťažné kritériá.
- **Súťažiaci budú mať k dispozícii:** pracovný stôl 160 x 80 cm, stoličku, odpadkový kôš, elektrické pripojenie (spoločnú mikrovlnku), prístup k teplej a studenej vode (mimo súťažných priestorov!).
- Predseda sleduje čas a komisia prideľuje body za dodržiavanie súťažných kritérií a zadanej témy. **Súťažiaci môže získať 50 bodov.**
- Po uplynutí stanoveného časového limitu si súťažiaci IHNEĎ uprace priestor na stole a vedľa stola a opustí pracovisko, aby hodnotiaca komisia mala prístup k súťažným výrobkom.
- Pred vyhlásením výsledkov sa súťažiaci zoradia podľa štartových čísiel od jednotky (riadia sa pokynmi predsedu hodnotiacej komisie).

Po celý čas je všetkým okrem súťažiacich a členov odbornej hodnotiacej komisie zakázaný vstup do priestorov súťaže!
Počas súťaže až do vyhlásenia výsledkov sa zakazujú sprevádzajúcim pedagógom akékoľvek konzultácie so súťažiacimi, ako aj s členmi hodnotiacej komisie.

Fotiť je dovolené až po skončení súťaží!
Ceny pre prvých troch víťazov venuje Štátny inštitút odborného vzdelávania, Združenie nadaných stredoškolákov, I. D. C. Holding Sereď, Telefónica Slovakia, s. r. o., Vydavateľstvo Fragment, s. r. o., a ďalší. Odovzdajú ich zástupcovia menovaných inštitúcií, predseda odbornej hodnotiacej komisie a koordinátori súťaže.

Podmienky účasti

Súťaže sa zúčastnia žiaci odboru cukrár slovenských stredných odborných škôl. Žiakov sprevádza pedagogický pracovník, ktorý nebude zasahovať do priebehu súťaže.
V odbore cukrár budú súťažiť jednotlivci za každú školu, max. však 2 najzručnejší žiaci školy. Žiak pracuje na zadanej úlohe samostatne.

Kritériá

Na splnenie úlohy je určený časový limit 90 minút + 15 minút na prípravu pracovného prostredia a rozloženie tortového korpusu. Veľkosť a tvar korpusu je podľa vlastného výberu (pri okrúhlom tvare min. ∅ 24 cm), môže byť aj poschodová.
Pred otvorením súťaže sa uskutoční krátka rozprava, kde usporiadateľ oboznámi súťažiacich s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia ich práce a s ďalšími informáciami.

Popis

Žiak predvedie počas súťažného limitu pred verejnosťou svoje odborné vedomosti a praktické zručnosti nasledovne:

- použije zdobiace nástroje a techniku zdobenia – zdobiacou špičkou (špička je zvolená podľa vlastného výberu),
- priamo na mieste súťaže vytvorí ozdobu/ozdoby na tortu z marcipánu alebo z modelovacej hmoty (rôznej farby), alebo čokoládovej modelovacej hmoty. Spôsob a veľkosť plochy zdobenia je neobmedzená.

Tortový korpus môže byť aj poschodový. *Treba mať však na zreteli dostupný časový limit zdobenia a potrebu pracovného priestoru – príliš veľký a viacposchodový korpus sa neodporúča.*

Potrebné veci

Súťažiaci si zabezpečia: hotový tortový korpus (*predpripravený*) iba so základnou povrchovou úpravou (napr. z čokolády alebo marcipánu) a bez akejkoľvek ozdoby. Prinesú vopred pripravené krémy na zdobenie (*uložené v ručných chladiacich boxoch*), vlastný drobný zdobiaci materiál (*perličky, filigránky...*), zdobiace vrecká, špičky na zdobenie, podložky a pomôcky.
Potrebné je tiež náradie: ručný mixér, misky, nožničky, podnosy, utierky, riady a čistiace prostriedky.
Modelovacia hmota môže byť vopred zarobená a prifarbená. Súťažiaci môže použiť k hotovému výrobku dekoráciu, ale táto časť sa nehodnotí.
Na zvýšenie estetického vzhľadu a hodnoty výrobku sa odporúča použiť dekoračné materiály (podložky, látky, mašle, kvety...) a tiež umiestniť výrobok na tortový podnos alebo podnos štandardne vhodný pre

uvedený výrobok (nevylučuje sa sklo, zrkadlo), alebo na mieru výrobku vyrobený podnos.
Pred začiatkom súťaže nesmie byť na korpuse vopred vyznačený motív výzdoby. Následne počas spracovania výsledkov bude sprístupnená výstavka korpusov, ku ktorým na stôl gestor súťaže (ŠIOV) priloží meno súťažiaceho a názov školy.

Usporiadateľ zabezpečuje priestory súťaže, pracovný stôl 160 x 80 cm, stoličku, odpadkový kôš, prístup k teplej a studenej vode (ktorý však nebude v priamej blízkosti súťažných priestorov), elektrické pripojenie, mikrovlnku.

Hodnotenie súťaže

Súťaž hodnotí odborná komisia, s kritériami hodnotenia oboznámi súťažiacich pri rozprave.
Bez vedomia niektorého člena poroty sa súťažiaci nevzďaľuje od pracovného stola, nekomunikuje počas súťaže s pedagogickým sprievodom.
Súťaž štartuje a ukončuje určený člen poroty, ktorý počas súťaže môže oznamovať medzičasy, zvyšný čas na zhotovenie výzdoby tortového korpusu. Súťaž nemá prestávky. (Žiak môže mať pri sebe fľašu nealkoholického nápoja.)
Praktická časť súťaže sa hodnotí podľa viacerých kritérií, medzi najzákladnejšie patrí: **dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržovanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, dodržiavanie správneho technologického postupu, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia a kreatívnosť, presnosť, dodržanie témy a ďalšie.**

Hodnotiace kritériá, bodovanie

Výsledné umiestnenie súťažiacich družstiev je dané súčtom bodov praktickej časti.
Usmerňovanie žiakov a iná pomoc najmä zo strany pedagogického dozoru je nevhodná a neprípustná.
1. Pracovný výkon – čistota a presnosť realizácie, pravidelnosť (max. 10 bodov).
2. Stupeň náročnosti – použité motívy, prepracovanosť (max. 15 bodov).
3. Originalita, nový nápad, nový vzor, postup (max. 10 bodov).
4. Umelecké spracovanie – celkový dojem z výrobku (max. 15 bodov).

Celkový počet získaných bodov: 50.

Vyhlasovanie výsledkov

Po skončení súťaže si súťažiaci ihneď upracú pracovisko a neprezlečú sa (až po vyhlásení výsledkov). Odborná komisia vyhodnotí celú súťaž.

Bodovacia tabuľka: 0 – 50 bodov

Pracovisko – škola	Pracovný výkon – čistota, presnosť, pravidelnosť	Stupeň náročnosti práce – použité motívy, prepracovanosť	Originalita, nový nápad, vzor, postup	Umelecké spracovanie výrobku – celkový dojem z výrobku	Body spolu
1					
2					
3					
4					
5					

Propozície 5. ročníka celoštátnej súťaže

Študijný odbor:

maliar – lakovník – natierač

Súťažná téma:

Voľná tvorba s ohľadom na praktické využitie linky a oblúka

1. Súťažiace družstvá

Súťaže sa zúčastnia žiaci odboru maliarske a natieračské práce. Sprevádza ich pedagogický pracovník, ktorý **nebude** zasahovať do priebehu súťaže.
Súťažiť budú dvojčlenné družstvá za každú školu. **Dvojica pracuje na zadaných úlohách vždy spoločne.**

2. Súťažné podmienky

Na splnenie úlohy je stanovený čas 3 – 3,5 hodiny (určí usporiadateľ).
Pred začatím súťaže sa uskutoční krátka rozprava, kde usporiadateľ oboznámi súťažiacich s kritériami hodnotenia ich práce, poučí ich o BOZP a poskytne ďalšie informácie.

3. Popis

Predmetom práce bude voľná tvorba s ohľadom na **praktické využitie**. Súťažiaci sú povinní použiť pri tvorbe **linku a oblúk**. Linka musí byť spravená voľnou rukou bez použitia pravítka alebo iných pomôcok.
Je zakázané používať **striekacie zariadenie**. Súťažiaci môžu používať pravítko, podpory a tzv. malštok. Materiál, pracovné pomôcky a náradie si súťažiaci **prinesú sami** v závislosti od témy a spôsobu výkonu práce.
Každé pracovisko bude pred začatím práce ošetrené proti znečisteniu na podlahe vlnitým papierom alebo textilnou fóliou s lepiacou páskou, ktoré budú k dispozícii.

4. Odporučené náradie

Bežné maliarske náradie na vymaľovanie (štetka, valček, štetec, atď.), potreby na linkovanie, potreby na presné prenesenie a zväčšenie grafického obrazca (kružidlo, pravítko, meter, vodováha, ceruzka, guma, lepenka, atď.), potreby na presné vymaľovanie (malé valčeky, jemné štetky, štetce, písmomaliarske pravítko s oporou – „malštok“, atď.), fén/teplovzdušná pištoľ na rýchle schnutie farebných tónov, pracovný odev a ochranné pomôcky (helma a ťažká pracovná obuv nie je potrebná). Nie je možné používať laser.

5. Hodnotenie súťaže

Súťaž hodnotí odborná komisia, s kritériami hodnotenia oboznámi súťažiacich usporiadateľ pri rozprave.
Praktická časť súťaže sa hodnotí podľa viacerých kritérií, medzi najzákladnejšie patrí: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržovanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, dodržiavanie správneho technologického postupu, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia, rozmerová presnosť, viditeľnosť predkreslenia ceruzkou a ďalšie.
Nedodržanie sledovaných kritérií sa hodnotí odpočítavaním bodov (1 kritérium = max. 10 bodov, 6 kritérií = 1 súťažné zadanie, pozri tabuľku).

6. Kritériá hodnotenia

Umiestnenie súťažiacich družstiev je dané súčtom bodov praktickej časti.
Usmerňovanie žiakov a iná pomoc (najmä zo strany pedagogického dozoru) je **nevhodné a neprípustné. Porušením týchto zásad môže byť družstvo diskvalifikované.**

7. Vyhlasovanie výsledkov

Po skončení praktickej časti si súťažiaci IHNEĎ upracú pracovisko a preoblečú sa.
Odborná hodnotiaca komisia vyhodnotí praktickú časť a následne celú súťaž. Podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a trom víťazným tímom odovzdané ocenenia.

Bodovacia tabuľka: body za jednu bodovaciu kategóriu: 0 – 10; celkovo: 0 – 60

Pracovisko – škola	Obrezávanie farieb	Linky	Čistota odtieňa	Ceruzka	Rozmer	Čistota plochy	Body spolu
1							
2							
3							
4							
5							

Propozície 3. ročníka celoštátnej súťaže

Študijný odbor:

inštalatér

Súťažná téma:

Zostavenie zmiešavacieho kolektora na vykurovanie

1. Súťažiace družstvá

Súťaže sa zúčastnia žiaci odboru inštalatér. Sprevádza ich pedagogický pracovník, ktorý nebude zasahovať do priebehu súťaže. V odbore inštalatér budú súťažiť **dvojčlenné družstvá za každú školu**. Dvojica pracuje na zadanej úlohe spoločne.

2. Súťažné podmienky

Na splnenie úlohy je určených 180 minút.
Pred začiatkom súťaže usporiadateľ oboznámi súťažiacich s podmienkami súťaže, s kritériami hodnotenia ich práce, poučí ich o BOZP. Súťažiace družstvá zároveň dostanú súťažné zadanie – výkres.

3. Popis

Podľa priloženého výkresu zložte zostavu zmiešavacieho kolektora na vykurovanie. Na pracovnej doske zložte zostavu zmiešavacieho kolektora na sucho tak, aby sa jednotlivé časti zostavy nepoškodili. Pri zostave sa nehodnotí funkčnosť zariadenia, ale správne zoradenie jednotlivých komponentov. Súčasťou zadania je aj podrobný popis jednotlivých komponentov a ich funkcia v zostave zmiešavacieho kolektora.

4. Odporučené náradie

Náradie nie je potrebné nosiť si so sebou, bude súčasťou priložených komponentov k zostave. Priniesť treba iba písacie potreby na popis komponentov a ich funkcie.

5. Hodnotenie súťaže

Súťaž hodnotí odborná hodnotiaca komisia, s kritériami hodnotenia oboznámi súťažiacich usporiadateľ pred začiatkom súťaže.
Praktická časť súťaže sa hodnotí podľa viacerých kritérií, medzi najzákladnejšie patrí: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržovanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, dodržiavanie správneho technologického postupu, čistota pracoviska a diela či estetika vyhotovenia.

6. Kritériá hodnotenia

1. 0 – 40 bodov, 2. 0 – 40 bodov, 3. 0 – 10 bodov, 4. 0 – 10 bodov.
Výsledné umiestnenie súťažiacich družstiev je dané súčtom bodov praktickej časti.
Usmerňovanie žiakov a iná pomoc (najmä zo strany pedagogického dozoru) je nevhodné a neprípustné. Porušením týchto zásad môže byť družstvo diskvalifikované.

7. Vyhlasovanie výsledkov

Po skončení praktickej časti si súťažiaci IHNEĎ upracú pracovisko a preoblečú sa.
Odborná hodnotiaca komisia vyhodnotí praktickú časť a následne celú súťaž. Podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a trom víťazným tímom odovzdané ocenenia.

Bodovacia tabuľka: 0 – 100 bodov

Pracovisko – škola	Technologický postup	Kvalita vykonanej práce a správne označenie komponentov	Čas ukončenia práce	Dodržanie BOZP	Body spolu
1					
2					
3					
4					
5					

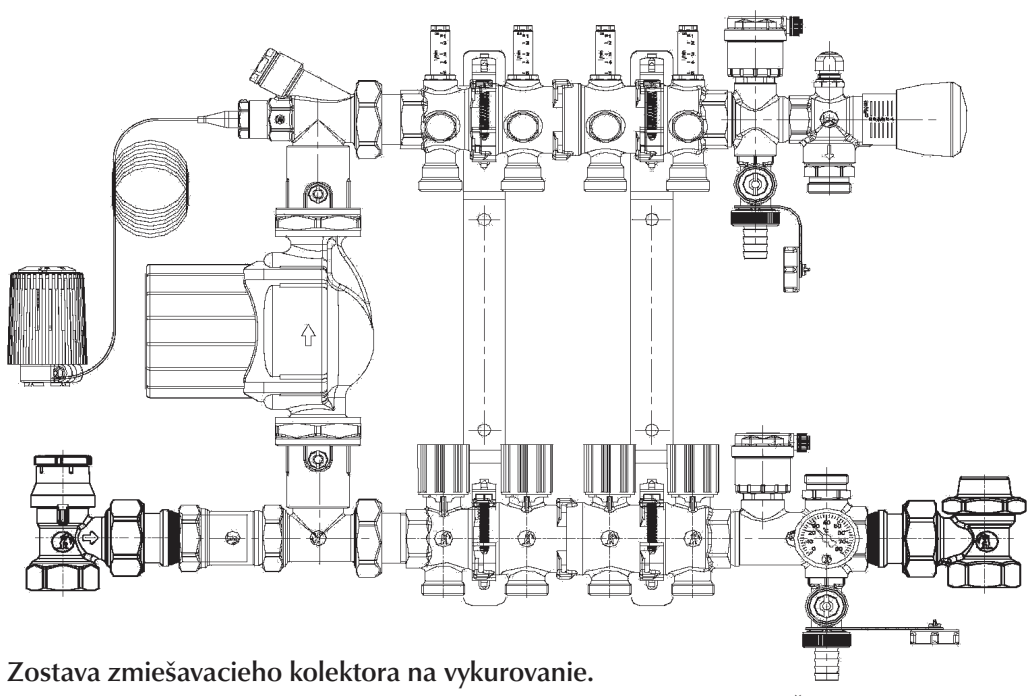

Zostava zmiešavacieho kolektora na vykurovanie.

(propozície odborných súťaží pre žiakov ZŠ nájdete na strane 25 až 32)

Dôsledky „honby“ za maturitným vysvedčením

DO DISKUSIE

(alebo Vyučovanie predmetu technika v súvislostiach s nezáujmom absolventov základných škôl o štúdium učebných a študijných odborov technického zamerania)

Nedostatok kvalitných absolventov učebných a študijných odborov stredných škôl technického zamerania sa stáva významnou prekážkou napredovania slovenskej ekonomiky a jej transformácie na vedomostnú ekonomiku. Tento stav je dôsledkom procesov súvisiacich s privatizáciou, ktoré spôsobili rozpad systému podnikového odborného vzdelávania, a trvá dodnes. V odbornom vzdelávaní sa uplatnil školský model a jeho vykonávateľom sa stali stredné školy. Tie v snahe prežiť vyšli v ústrety módnym trendom, rodičom a žiakom a ich **honbe za maturitným vysvedčením**. To spôsobilo významné zníženie podielu kvalitných žiakov študujúcich v učebných odboroch, lebo učebné odbory sa pre rodičov a žiakov stali neatraktívnymi. To však vôbec neznamená, že pre ekonomiku štátu nie sú potrebné! **Možno považovať za zázrak, že sa ešte zachovalo štúdium v učebných odboroch** a že stredné školy, ktoré ho ponúkali a ponúkajú, na túto ponuku nerezignovali.

Nedostatok kvalitných absolventov učebných a študijných odborov stredných škôl technického zamerania prináša vážne problémy na trhu práce, ba aj na trhu tovarov a služieb. Na jednej strane **zamestnávatelia zápasia s nedostatkom kvalitných absolventov učebných a študijných odborov** a na druhej strane je veľa absolventov, ktorí po skončení stredoškolského štúdia nenájdu uplatnenie. Na trhu tovarov a služieb je citeľný nedostatok kvalitných remeselníkov, živnostníkov. Absolventi základných škôl i napriek tomu už viac rokov neprejavujú dostatočný záujem o učebné a študijné odbory technického zamerania. Zároveň výrazne klesá aj kvalita žiakov nastupujúcich do učebných odborov. Na tomto trende sotva niečo zmenia predsavzatia Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu a veľa nezmôže ani zákon o odbornom vzdelávaní a príprave. Podstata problému spočíva v tom, že absolventi základných škôl nemajú dostatok informácií o charaktere jednotlivých profesií a o potrebách trhu práce, že počas štúdia v základnej škole nespoznali sami seba a veľmi málo vedia o svojich vlastných možnostiach a predpokladoch na ďalšie štúdium. **Redukcia rozsahu a obsahu vyučovacieho predmetu technika** tento problém zrejme prehĺbi a spôsobí ešte väčší nezáujem o technické vzdelanie. Sprísnené podmienky prijímania absolventov základných škôl na stredné školy a gymnáziá samy o sebe na týchto vyhliadkach sotva niečo zmenia.

Školská reforma významne zasiahla do vzdelávania v základných a stredných školách a gymnáziách, lebo dala školám možnosť okrem povinných vyučovacích predmetov vyučovať aj vyučovacie predmety podľa vlastného uváženia, čo sa názvu, obsahu a rozsahu týka. Významne však zasiahla aj do rozsahu a obsahu už aj tak značne zdecimovaného technického vzdelávania. I napriek protestom odbornej pedagogickej verejnosti Štátny pedagogický ústav, neberúc do úvahy významné medzipredmetové zameranie tohto predmetu súvisiace s praktickým využitím vedomostí z matematiky a fyziky, podstatne zredukoval povinný rozsah technického vzdelávania a v Štátnom vzdelávacom programe pre nižšie sekundárne vzdelávanie ISCED 2 zaradil do vzdelávacej oblasti Človek a svet práce **predmet technika** s povinným vyučovaním **1 hodina týždenne v 5. až 9. ročníku základnej školy, teda 33 vyučovacích hodín za celé štúdium, a 2 hodiny týždenne v 1. až 4. ročníku osemročného gymnázia, teda 66 vyučovacích hodín za celé štúdium**! Po možnosti využiť voliteľné hodiny aj na rozšírenie výučby predmetu technika nad rámec povinného vyučovania siahajú základné školy len v ojedinelých prípadoch.

Popri negatívnych administratívnych zásahoch do technického vzdelávania v základných školách prebiehal proces demontáže kedysi existujúcich a na vyučovanie predmetu technika nevyhnutných školských dielní a špeciálnych učební. Dôsledkom dlhoročného chronického nedostatku finančných prostriedkov tečúcich do školstva je fakt, že v súčasnosti väčšina škôl nemá školské dielne a špeciálne učebne na vyučovanie predmetu technika, a tie, ktoré ešte existujú, sa až na zopár výnimiek nachádzajú v stave spred dvadsiatich rokov alebo ešte v horšom. Tieto objekty a priestory sa dostali na úplný okraj záujmu a sú tým posledným, do čoho sa v základnej škole investuje. Preto **vyučovanie predmetu technika prebieha v dvoch tretinách základných škôl v teoretickej rovine**.

V súčasnosti ho vyučujú prevažne učiteľky, z ktorých len asi dve tretiny majú na to kvalifikáciu. Tento stav možno považovať za nevyhovujúci. **Nemožno ani očakávať, že sa kvalifikovanosť vyučovania predmetu technika zvýši** nástupom absolventov fakúlt pedagogického zamerania. Záujem absolventov stredných škôl o pedagogické vzdelanie s jednopredmetovou aprobáciou technika alebo iných predmetov v kombinácii s učiteľstvom predmetu technika je minimálny aj preto, že podiel vyučovacích hodín tohto predmetu na povinnom úväzku učiteľa je nezaujímavý.

Štátnym vzdelávacím programom stanovený minimálny **rozsah vyučovacích hodín predmetu technika nie je postačujúci na podporu technického vzdelávania a bude významne prispievať k ešte väčšiemu nezáujmu o technické vzdelanie v trojročných učebných a štvorročných študijných odboroch s odborným výcvikom**. Žiaci nezískajú nijakú orientáciu v technických odboroch, čo v konečnom dôsledku významne ovplyvní voľbu ich vlastného profesijného zamerania po skončení štúdia na základnej škole.

Ing. Augustín ONDREJKOVIČ,
Stredná odborná škola - Szakközépiskola
Komárno, foto autor

Eurotrip gymnazistov do Anglicka

SNINA

Tohtoročný druhý októbrový týždeň sa vryl hlboko do pamäti 33 sninských gymnazistov. Jazykový pobyt v Anglicku, organizovaný tradične na začiatku školského roka, sa stal medzi žiakmi obľúbenou aktivitou. Všetci, čo sa pobytu zúčastňujú, si odnášajú veľa krásnych a nezabudnuteľných spomienok i množstvo jazykových zručností.

Po nalodení na trajekt vo francúzskom prístave Calais sa spustila lavína neopakovateľných zážitkov, keď sme z paluby pozorovali nádherný východ slnka nad európskou pevninou a na opačnej strane približujúce sa biele útesy anglického pobrežia. Z neho sme sa autobusom dopravili do kúpeľného mestečka Bath. Očarilo nás typickou anglickou architektúrou a historickými pamiatkami, medzi ktoré patria i rímske termálne kúpele. Sú jediné tohto druhu v Anglicku, a tak Bath patrí medzi desať najnavštevovanejších miest vo Veľkej Británii. Po prehliadke mesta na nás čakali hostiteľské rodiny, v ktorých sme bývali a trávili voľný čas počas celého pobytu. Pripravovali nám typické anglické jedlá a my sme sa snažili rozprávať s nimi čo najviac, aby sme sa zdokonalili v anglickej konverzácii.

V anglickej jazykovej škole sme každý deň dopoludnia za pomoci anglických lektorov „vylepšovali“ svoju angličtinu. Potom sme podnikali zaujímavé výlety po okolí. Navštívili sme Glastonbury, mesto plné histórie a legiend, známe tiež najväčším hudobným festivalom v Anglicku. Svoje brány nám otvoril Oxford a svetoznáma, už stáročia prestížna univerzita tohto mesta. Nasledujúci deň nás ohúril pohľad na veľkolepý Stonehenge a mnohým vyčaril na tvári úsmev, ktorý nezmyl ani typický anglický lejak. S obdivom sme si prezreli krásne katedrály v mestách Wells a Salisbury. V prístave Bristol sme zašli na prehliadku lode SS Great Britain, ktorá nám pripomínala známy Titanic.

Posledný deň nášho poznávacieho a jazykového pobytu patril tradične hlavnému mestu Anglicka. Londýn nás svojou rozlohou i nádhernými kultúrnymi a historickými pamiatkami znovu milo prekvapil. Majestátne Londýnske oko, slávny Tower Bridge, Big Ben, Westminster Abbey či Buckinghamský palác v nás zanechali nezabudnuteľné spomienky. V tomto úžasnom meste sme strávili celý deň. Jeho spoznávanie nás poriadne vyčerpalo, ale stálo za to!

Ale nielen Londýn je očarujúci, celý pobyt bol pre nás akoby prechádzkou po rozprávkovej krajine.

Mgr. Mária VASSOVÁ,
Natália NOSÁLOVÁ, III. B,
Gymnázium Snina

Súťaženie škôl...

(dokončenie zo strany 17)

terstvo školstva, vedy, výskumu a športu (MŠVVaŠ) SR. Jednotlivé ocenenia zástupcom škôl aj jednotlivcom odovzdal minister Dušan Čaplovič, predseda Združenia miest a obcí Slovenska Jozef Dvonč, primátor Bratislavy Milan Ftáčnik, predseda Slovenskej asociácie športu na školách Marian Majzlík, predseda ústredného štábu OFDMS Anton Javorka, generálny riaditeľ sekcie štátnej starostlivosti o šport MŠVVŠ SR Ladislav Čambal, prezident SOV František Chmelár, viceprezident SOV pre mládež Vladimír Miller a predseda Združenia olympijských klubov SR Ivan Čierny.

V rámci slávnosti odovzdali predstavitelia SOV aj ceny víťazom výtvarnej súťaže *Londýn 2012 – mesto olympijské*, ktorá bola súčasťou Posolstva aj OFDMS. Zo 131 škôl všetkých typov zaslali žiaci a študenti spolu 1 665 súťažných prác. Ocenenia pre víťazov si prevzali Matej Brezovský zo ZŠ s MŠ v Drahovciach (kategória do 12 rokov), Jakub Mruz zo ZŠ na Ul. Matice slovenskej v Prešove (kategória od 12 do 15 rokov) a Eva Zemanová zo Strednej umeleckej školy L. Bielika v Leviciach (kategória od 15 do 18 rokov).

Program slávnostného vyhodnotenia 5. ročníka OFDMS krásnym spevom obohatila Patrícia Janečková.

Ľubomír SOUČEK
Foto Ján SÚKUP

Košický kraj získal Pohár prezidenta SR ako najúspešnejší v 5. ročníku Olympijských festivalov detí a mládeže Slovenska. Na snímke prezident Ivan Gašparovič a minister školstva Dušan Čaplovič so zástupcami víťazného kraja Helenou Kolarčíkovou a Dušanom Slivom.

Ako prví z jedenástich pracovných skupín Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu zasadali v Štátnom inštitúte odborného vzdelávania v Bratislave členovia pre skupiny odborov Ekonomické vedy a Ekonomika a organizácia, obchod a služby.

Začali pri odboroch ekonomického zamerania

RADA VLÁDY SR PRE OVP

V stredu 7. novembra v Štátnom inštitúte odborného vzdelávania v Bratislave začali rokovania členovia pracovných skupín Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu. Ako prví z jedenástich pracovných skupín zasadali odborníci pre skupiny odborov Ekonomické vedy a Ekonomika a organizácia, obchod a služby. Bolo to v poradí tretie zasadnutie členov tejto pracovnej skupiny a hlavným bodom programu bolo posúdenie návrhu normatívov materiálno-technického a priestorového vybavenia odborov vzdelávania 6424 H manikér – pedikér, 6451 H aranžér, 6460 H predavač, 6324 M manažment regionálneho cestovného ruchu, 6355 M služby v cestovnom ruchu, 6323 K hotelová akadémia, 6442 K obchodný pracovník, 6411 L prevádzka obchodu, 6421 L spoločné stravovanie, 6423 L starostlivosť o ruky a nohy.

Nasledujúci deň sa na svojom treťom rokovaní zišli odborníci pre skupiny odborov Umenie a umeleckoremeselná tvorba I. a II. Aj oni sa venovali posúdeniu návrhu normatívov materiálno-technického a priestorového vybavenia odborov vzdelávania – 8283 M reklamná tvorba, 8294 M 01 obrazová a zvuková tvorba – kamera, zvuk, strih, 8294 M 02 obrazová a zvuková tvorba – umelecká produkcia, 8294 M 03 obrazová a zvuková tvorba – virtuálna grafika. Potom posudzovali návrh nového študijného odboru sklársky dizajn (trojročné denné pomaturitné vyššie odborné štúdium), ktorý predložil Trenčiansky samosprávny kraj ako zriaďovateľ Strednej odbornej školy sklárskej v Lednických Rovniach, kde by sa po schválení návrhu malo štúdium experimentálne overovať.

Tento týždeň rokovania pokračovali zasadnutiami troch ďalších pracovných skupín. Aj na nich odborníci posudzovali návrhy normatívov materiálno-technického a priestorového vybavenia odborov vzdelávania. V stredu 13. 11. to bolo pre skupinu odborov Textil a odevníctvo (3152 H 01 krajčír – pánske odevy, 3152 H 02 krajčír – dámske odevy, 3125 M odevníctvo, 3158 M styling a marketing a 3137 K operátor odevnej výroby), vo štvrtok pre skupiny odborov Technická chémia silikátov a Technická a aplikovaná chémia (2738 H 01 operátor sklárskej výroby – výroba dutého a lisovaného skla, 2738 H 02 operátor sklárskej výroby – obsluha sklárskych automatov, 2738 H 03 operátor sklárskej výroby – úprava a zošľachťovanie plochého skla, 2738 H 04 operátor sklárskej výroby – maľba skla a keramiky, 2738 H 05 operátor sklárskej výroby – výroba bižutérie a ozdobných predmetov, 2738 H 06 operátor sklárskej výroby – brúsenie skla) a v piatok 15. 11. zasadali odborníci pre skupiny odborov Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka a Veterinárske vedy (4572 F poľnohospodárska výroba, 4561 H 01 poľnohospodár – mechanizácia, 4561 H 02 poľnohospodár – farmárstvo, 4561 H 03 poľnohospodár – služby, 4567 H poľnohospodár pre služby na vidieku, 4580 H 02 chovateľ – chov koní a jazdectvo, 4580 H 03 chovateľ – chov oviec, 4512 L poľnohospodárstvo). Týmto a ďalším rokovaniam členov pracovných skupín Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu sa budeme venovať spravodajsky a podstatné body konkretizovať v samostatných príspevkoch v ďalších číslach UN. **(aj)**

Foto Ján SÚKUP

Hlavným bodom programu všetkých pracovných skupín Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu je posúdenie návrhu normatívov materiálno-technického a priestorového vybavenia konkrétnych stredoškolských odborov vzdelávania.

Členovia pracovnej skupiny Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu – skupiny odborov vzdelávania Ekonomické vedy a Ekonomika a organizácia, obchod a služby

Ing. František Priesol, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
Ing. Ján Solík, PhD., Republiková únia zamestnávateľov
Larisa Polakovičová, Slovenská živnostenská komora
Eva Mrázová, Slovenská živnostenská komora
Zdenka Zuzáková, Slovenská živnostenská komora
Ján Tapfer, Slovenská živnostenská komora
Ing. Robert Schmidt, Slovenská živnostenská komora
PhDr. Ivan Pešout, PhD., Ministerstvo hospodárstva SR
Ing. Iveta Šimonovičová, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
PhDr. Ľubica Libová, PhD., Nitriansky samosprávny kraj
Štefan Murárik, Trnavský samosprávny kraj
Ing. Jozef Ondrášik, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku
Ing. Gabriela Ondrejmišková, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku
Ing. Ivan Stankovský, CSc., tajomník Rady vlády SR pre OVP
Ing. Irena Jankovičová, Štátny inštitút odborného vzdelávania
Ing. Peter Špičan, Štátny inštitút odborného vzdelávania

Členovia pracovnej skupiny Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu – skupiny odborov vzdelávania Umenie a umelecko-remeselná tvorba I. a II.

Ing. Miroslav Mihál, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
Mgr. Juraj Dudáš, Slovenská živnostenská komora
Danka Hanusková, Slovenská živnostenská komora
Michal Horník, Slovenská živnostenská komora
Mgr. Alena Mihalová, Ministerstvo kultúry SR
Ing. Dana Mažgútová, PhD., Žilinský samosprávny kraj
Ing. Karol Lacko, PhD., Prešovský samosprávny kraj
MgA. Peter Čisárik, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku
Ing. Ivan Stankovský, CSc., tajomník Rady vlády SR pre OVP
Mgr. Jaroslava Botošová, Štátny inštitút odborného vzdelávania

Členovia pracovnej skupiny Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu – skupina odborov vzdelávania Textil a odevníctvo

Ing. Miroslav Mihál, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
PhDr. Ivan Pešout, PhD., Ministerstvo hospodárstva SR
Ing. Margita Sirotná, Eterna, s. r. o., Bánovce nad Bebravou
Ing. Karol Lacko, PhD., Prešovský samosprávny kraj
Mgr. Katarína Duchová, Trenčiansky samosprávny kraj
PhDr. Vladimír Mojto, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku
Ing. Ivan Stankovský, CSc., tajomník Rady vlády SR pre OVP
Ing. Eva Kušnírová, Štátny inštitút odborného vzdelávania

Členovia pracovnej skupiny Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu – skupiny odborov vzdelávania Technická chémia silikátov a Technická a aplikovaná chémia

Ing. František Priesol, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
Mgr. Daniela Javorská, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR
PhDr. Ivan Pešout, PhD., Ministerstvo hospodárstva SR
Ing. Roman Csabay, Bratislavský samosprávny kraj
Mgr. Katarína Duchová, Trenčiansky samosprávny kraj
Ing. Mária Holbayová, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku
Ing. Ivan Stankovský, CSc., tajomník Rady vlády SR pre OVP
Ing. Viera Žatkovičová, Štátny inštitút odborného vzdelávania

Členovia pracovnej skupiny Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu – skupiny odborov vzdelávania Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka a Veterinárske vedy

Ing. Miroslav Mihál, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
Ing. Andrea Zahradníková, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
Doc. Ing. Karol Gubka, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
Ing. Slavomír Blažko, Slovenská lesnícka komora
MVDr. Ladislav Stodola, Komora veterinárnych lekárov SR
Ing. Dana Flórová, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
PaedDr. Mgr. Mária Benedikovičová, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Ing. Miroslav Martiš, Banskobystrický samosprávny kraj
PhDr. Ľubica Libová, PhD., Nitriansky samosprávny kraj
Mgr. Edita Križanová, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku
Ing. Pavel Fiľo, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku
Ing. Ján Trnka, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku
Ing. Ivan Stankovský, CSc., tajomník Rady vlády SR pre OVP
Ing. Renáta Majerníková, Štátny inštitút odborného vzdelávania

Súťaže pre žiakov základných škôl a pre žiakov špeciálnych základných škôl

1. ročník motivačných súťaží Škola mojej profesie (28. – 30. 11. 2012)

Por. č.	Názov súťaže	Odborné zameranie	Gestor súťaže – škola	Kontaktná osoba (mobil, e-mail)
1	Najoriginálnejšia úprava vlastného portrétu	polygrafia	SOŠ polygrafická Bratislava	lederleitner@polygraficka.sk
2	Najkrajšia vizitka	polygrafia	SOŠ polygrafická Bratislava	lederleitner@polygraficka.sk
3	Skladanie postavičky z vodovodných armatúr	inštalatér	SOŠ - SzKI Nové Zámky	volfj55@gmail.com
4	Dopravná geografia, práca so slepou mapou – vedomostný kvíz	doprava	SPŠ dopravná, Kvačalova ul., Bratislava	evka.kozova@gmail.com
5	Pravidlá cestnej premávky – dopravné značky, križovatky, predpisy pre chodcov a bicyklistov	doprava	SPŠ dopravná, Kvačalova ul., Bratislava	evka.kozova@gmail.com
6	Výroba sklenej vitráže	sklárstvo	SOŠ sklárska Lednicke Rovne	info@soslr.tsk.sk
7	Modelovanie ozdôb z cukrárskej hmoty	cukrár	SOŠ, Farského ul., Bratislava	danica.daubnerova@gmail.com
8	Závesný adventný veniec	florista	SOŠ záhradnícka G. Čejku Malinovo	zahradnicka-malinovo@stonline.sk
9	Svietnik na mikulášske posedenie	florista	SOŠ záhradnícka G. Čejku Malinovo	zahradnicka-malinovo@stonline.sk
10	Meranie jednoduchých elektrických obvodov	strojárstvo	SOŠ Senec	m.zatkalik@azet.sk
11	Hybridné pohony	strojárstvo	SOŠ Senec	m.zatkalik@azet.sk
12	Montáž a demontáž častí CMV	strojárstvo	SOŠ Senec	m.zatkalik@azet.sk
13	Výmena kolesa	strojárstvo	SOŠ Senec	m.zatkalik@azet.sk
14.	Vyhľadávanie simulovaných porúch	strojárstvo	SOŠ Senec	m.zatkalik@azet.sk
15.	Zhotoviť multivibrátor s TTL	strojárstvo	Cirkevná SOŠ elektrotechnická P. G. Frassatiho Bratislava	veronika.rumpelova@csose.sk
16.	Kompletizácia PC	elektrotechnik	Cirkevná SOŠ elektrotechnická P. G. Frassatiho Bratislava	veronika.rumpelova@csose.sk
17.	Navrhni si motív potlače na svoje tričko – výtvarná súťaž	výtvarníctvo	Spojená škola, Tokajícka ul., Bratislava	skola@dizajngym.sk
18.	Balenie darčeka	obchodný pracovník	SOŠ obchodu a služieb S. Jurkoviča Bratislava	iva.soltesova@stonline.sk
19.	Líčenie „Rozprávková víla WITCH“	kozmetik	SOŠ, Svätoplukova ul., Bratislava	slapakova@beautycare-study.sk
20.	Česanie vlasov „Rozprávková víla WITCH“	kaderník	SOŠ, Svätoplukova ul., Bratislava	slapakova@beautycare-study.sk
21.	Vytvor si miešaný nápoj	čašník, barman	Súkromná SOŠ GASMO Bratislava	gasmo.ptacinova@post.sk
22	Výroba prívesku	zlatník	SOŠ technická Bratislava	franko@sosvranovska.eu
23	Kynológia – kvíz	kynológia	Spojená škola Ivanka pri Dunaji	buriankova@gmail.com
24	Sieťovanie	rybárstvo	Spojená škola Ivanka pri Dunaji	buriankova@gmail.com
25	Hravá technika	strojárstvo	SPŠ strojnícka Bratislava	blazej@fajnorka.sk
26	Aranžovanie svietnika	záhradník	Odborné učilište, Dúbravská cesta, Bratislava	miroslav.hagara@oudubba.sk
27	Ručné šitie – stehy, prišívanie gombíkov	služby a domáce práce	Odborné učilište, Dúbravská cesta, Bratislava	miroslav.hagara@oudubba.sk
28	Vytvorenie kornútikov na zdobenie	cukrár	Odborné učilište, Dúbravská cesta, Bratislava	miroslav.hagara@oudubba.sk
29	Prebalenie a obliekanie dieťaťa-bábiky	opatrovateľ	Odborné učilište, Dúbravská cesta, Bratislava	miroslav.hagara@oudubba.sk
30	Balenie darčeka	predavač	Odborné učilište, Dúbravská cesta, Bratislava	miroslav.hagara@oudubba.sk
31	Chémia hrou	chémia	SOŠ chemická, Vlčie hrdlo, Bratislava	mikulas.bartal@gmail.com
32	Modelovanie potravín	kuchár	Odborné učilište, Dúbravská cesta, Bratislava	miroslav.hagara@oudubba.sk
33	Kreatívny futuristický návrh automobilu s využitím prvkov techniky graffiti	výtvarníctvo	SOŠ dopravná Bratislava	
34	Kreatívny farebný návrh karosérie automobilu	výtvarníctvo	SOŠ dopravná Bratislava	

Poznámka: *Súťaže č. 26 – 30 a 32 sú určené len pre žiakov špeciálnych základných škôl.*

Súťaž č. 1

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Najoriginálnejšia úprava vlastného portrétu

Gestor: SOŠ polygrafická Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl. V súťaži SOŠ polygrafickej Bratislava budú zápoliť jednotlivci na základe prihlásenia sa do súťaže prostredníctvom gestora súťaže a odoslaním prihlášky.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom polygrafickej školy. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.

Vybavenie pracoviska:
- digitálny fotoaparát, tlačiareň
- počítač s grafickým programom

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Súťažiaci uloží svoj portrét (fotografiu) do pamäti počítača a pomocou grafického programu ho upraví. Upravený portrét uloží do počítača. Na konci súťažného dňa (času súťaže) porota vyhodnotí uložené práce a vyberie najoriginálnejšiu úpravu portrétu. Vyhodnotené práce sa vytlačia a vystavia vo výstavnom stánku polygrafickej školy.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, zručnosti, postup spracovania, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Juraj Háber, Milan Lederleitner (lederleitner@polygraficka.sk)

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 2

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Najkrajšia vizitka

Gestor: SOŠ polygrafická Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl. V súťaži SOŠ polygrafickej Bratislava budú zápoliť jednotlivci na základe prihlásenia sa do súťaže prostredníctvom gestora súťaže a odoslaním prihlášky.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom polygrafickej školy. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.

Vybavenie pracoviska:
- tlačiareň
- počítač s grafickým programom

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Súťažiaci s využitím grafického programu vytvorí v počítači návrh svojej vizitky. Vizitku uloží do počítača, prípadne sa môže vytlačiť. Na konci súťažného dňa (času súťaže) porota vyhodnotí uložené práce a vyberie najoriginálnejšiu a najkrajšiu vizitku. Vyhodnotené práce sa vytlačia a vystavia vo výstavnom stánku polygrafickej školy.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, zručnosti, postup spracovania, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Juraj Háber, Milan Lederleitner (lederleitner@polygraficka.sk)

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 3

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Skladanie postavičky z vodovodných armatúr

Gestor: SOŠ - SzKI Nové Zámky
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 30 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom odbore strojárstvo – inštalatér budú súťažiť jednotlivci na základe prihlásenia sa do súťaže prostredníctvom gestora súťaže a odoslaním prihlášky.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené vo výstavných priestoroch NTC. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky a materiál.

Vybavenie pracoviska:
- súťažné zadanie, materiál, náčrt

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Súťažiaci bude pracovať na zadanej úlohe samostatne. Skladá skladačku figúrky podľa náčrtu a strojného materiálu, ktorý bude k dispozícii. Súťažiaci bude skladať závitovými spojmi vodovodné tvarovky do podoby postavičky navrhnutej na náčrte. Na túto úlohu nie je potrebné náradie.

Hodnotenie súťaže:
Na konci súťažného času porota vyhodnotí práce. Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: výsledný čas zhotovenia, dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržovanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, dodržanie správneho technologického postupu, čistota pracoviska, zručnosti, postup spracovania, nápaditosť a tvorivé myslenie.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Súťažiacich hodnotí odborná porota (učitelia a majstri odborného výcviku gestorskej školy), s kritériami oboznámi súťažiacich predseda poroty Mgr. Ján Volf (0915 716 730, volf55@gmail.com).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 4

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Dopravná geografia – vedomostný kvíz, práca so slepou mapou

Gestor: SPŠ dopravná, Kvačalova 20, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V tejto súťaži SPŠ dopravnej budú zápoliť dvojčlenné družstvá.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SPŠ dopravnej Bratislava. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.

Vybavenie pracoviska:
- počítač, projektor, stojan a plátno, 2 školské lavice, 4 stoličky, čisté papiere, perá

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.
Družstvá riešia vedomostný kvíz a dopĺňajú slepé mapy v stanovenom časovom limite. Správne odpovede zapisujú do pripravených hárkov.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, správnosť riešenia.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Odborná hodnotiaca porota (učitelia) – predsedníčka: Ľubica Stupareková, členovia: Zuzana Kvačkajová, Štefan Novák, kontakt: evka.kozova@gmail.com.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty a upomienkové predmety s logom školy – gestora súťaže (PE taška, pero).

Súťaž č. 5

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Pravidlá cestnej premávky – dopravné značky, križovatky, predpisy pre chodcov a bicyklistov

Gestor: SPŠ dopravná, Kvačalova 20, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 29. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci 9. ročníka základných škôl. V tejto súťaži SPŠ dopravnej budú zápoliť dvojčlenné družstvá.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SPŠ dopravnej Bratislava. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.

Vybavenie pracoviska:
- počítač, projektor, stojan a plátno, 2 školské lavice, 4 stoličky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.
Súťažné družstvá budú v prvej časti určovať význam a správnosť dopravných značiek. V druhej časti budú riešiť rôzne dopravné situácie na križovatkách. Porota bude priebežne podávať odborný výklad a komentár k správnosti odpovedí na riešené úlohy.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, správnosť riešenia.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Odborná hodnotiaca porota (učitelia a inštruktori autoškoly) – predseda: Jozef Trutz, členovia: Ján Bajcár, Martin Potfaj, kontakt: evka.kozova@gmail.com.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty a upomienkové predmety s logom školy – gestora súťaže (PE taška, pero).

Súťaž č. 6

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Výroba sklenej vitráže

Gestor: SOŠ sklárska Lednické Rovne
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom odbore výroba vitráže budú súťažiť dvojice žiakov. Dvojica pracuje na zadanej úlohe podľa predlohy a bude mať poradcu – žiaka gestorujúcej školy. Súťažiaci bude pracovať s náradím a pomôckami SOŠ sklárskej Lednické Rovne.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ sklárskej . Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.

Vybavenie pracoviska:
- 1 stôl, prípojka na 220 V, 3 stoličky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci (BOZP). Vysvetlenie BOZP prebehne v rámci 60-minútového súťažného limitu.
Žiaci budú pracovať podľa danej predlohy. Ich úlohou bude načrtnúť, narezať, obrúsiť a oblepiť medenou páskou ploché sklo. Súťažiaci dostanú: súťažné zadanie, materiál, pomôcky a náradie. Súťažiaci si prinesú: pracovnú košeľu alebo pracovné tričko.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, zručnosti, odborné návyky, dodržanie správneho technologického postupu, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Súťaž hodnotí odborná hodnotiaca porota, s kritériami hodnotenia oboznámi súťažiacich predseda Bc. Juraj Mašlaň, kontakt: info@soslr.tsk.sk.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 7

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Modelovanie ozdôb z cukrárskej hmoty

Gestor: SOŠ, Farského 9, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl. V súťažnom odbore cukrár budú súťažiť jednotlivci. Jednotlivec pracuje na zadanej úlohe pod odborným dozorom pracovníka SOŠ, Farského 9, Bratislava. K dispozícii bude mať cukrársku modelovaciu hmotu rôznych farieb, cukrárske náradie a pomôcky, ktoré pripraví gestor súťaže.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ, Farského 9, Bratislava. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.

Vybavenie pracoviska:
- 8 stolov, 10 stoličiek

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže. Súťažiť v jednom kole môže naraz 6 žiakov. Každý deň môžu prebiehať 3 súťažné kolá.

Súťaž pozostáva z dvoch častí:
1. Príprava cukrárskych ozdôb z modelovacej hmoty na tortu na tému Vianoce podľa vlastnej fantázie.
2. Uloženie ozdôb na biely papierový výrez v tvare guľatej torty priemeru 26 cm.

Súťažiaci dostanú: pracovný materiál (cukrársku modelovaciu hmotu rôznych farieb, náradie a pomôcky). Súťažiaci si prinesú: dobrú náladu a fantáziu.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, vystihnutie zadanej témy, kvalita odborného vyhotovenia, zručnosti, postup spracovania, estetika zhotoveného diela, kreativita, dodržovanie zásad bezpečnosti práce.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej komisie bude Ing. Danica Daubnerová (danica.daubnerova@gmail.

com), členmi majsterka odborného výcviku v odbore cukrár Bc. Paulína Baloghová, učiteľka odborných predmetov Ing. Edita Brunclíková a žiak školy ako pomocný personál.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 8

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Závesný adventný veniec

Gestor: SOŠ záhradnícka Gustáva Čejku Malinovo
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom zameraní na záhradníctvo budú súťažiť jednotlivci. Jednotlivec pracuje na zadanej úlohe samostatne.
Počet súťažiacich v skupine: 1 – 3. Počet sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ záhradníckej. Dozor na súťaži bude zostavený so žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: nožnice, patexová pištoľ, sekundové lepidlo, kliešte, drôt.
Doplnkový materiál: stuha, ozdoby.
Súťažiaci si materiál zabezpečia sami!

Vybavenie pracoviska:
- stôl, prípojka na 220 V, panely na zavesenie venčekov

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Základ venčeka môže byť zhotovený z prútia, zo slamy, z machu a pod. Súťažiaci si ho prinesie so sebou, musí byť vybavený háčikom na zavesenie.
Technika výzdoby: lepenie, nadväzovanie, napichovanie.
Rastlinný materiál: živá a umelá čečina, živý a umelý rastlinný materiál (plody, šišky...), ozdoby, stuha...
Maximálny priemer: 25 cm.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedom odbornej hodnotiacej komisie bude Ing. Zoltán Heringeš (zheringes@zoznam.sk), členkou Bc. Beáta Tvarusková, ďalší členovia budú vylosovaní z pedagogického dozoru základných škôl.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 9

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Svietnik na mikulášske posedenie

Gestor: SOŠ záhradnícka Gustáva Čejku Malinovo
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom zameraní na záhradníctvo budú súťažiť jednotlivci. Jednotlivec pracuje na zadanej úlohe samostatne.
Počet súťažiacich v skupine: 1 – 3. Počet sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ záhradníckej. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: nožnice, patexová pištoľ, sekundové lepidlo, kliešte, drôt.
Doplnkový materiál: ozdoby, sviečka (sviečky).
Súťažiaci si materiál zabezpečia sami!

Vybavenie pracoviska:
- stôl, prípojka na 220 V

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Veľkosť a tvar svietnika si zvolí súťažiaci, podklad môže byť miska (plastová, sklenená), samorast...
Hmota na vypichovanie: florex (oasis), mach...
Technika výzdoby: vypichovanie a lepenie.
Rastlinný materiál: živá a umelá čečina, živý a umelý rastlinný materiál (plody, šišky a pod.).
Maximálny priemer a výška svietnika: 30 cm.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedom odbornej hodnotiacej komisie bude Ing. Zoltán Heringeš (zheringes@zoznam.sk), členkou Bc. Beáta Tvarusková, ďalší členovia budú vylosovaní z pedagogického dozoru základných škôl.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaže č. 10, 11, 12, 13 a 14

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažné témy:

Meranie jednoduchých elektrických obvodov
Hybridné pohony
Montáž a demontáž častí CMV
Výmena kolesa
Vyhľadávanie simulovaných porúch

Gestor: SOŠ Senec
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom odbore strojárstvo budú súťažiť:
1. jednotlivci – žiak absolvuje postupne úlohy na každom pracovisku podľa zadaných tém,
2. prihlásené skupiny žiakov základných škôl (5-členné – každý žiak bude súčasne pracovať na jednom pracovisku).

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ Senec. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: SOŠ Senec zabezpečí v spolupráci so zamestnávateľmi cvičné vozidlo, cvičné pracovisko, náradie a pomôcky.

Vybavenie pracoviska:
- prípojka na 220V, 5 stolov, 5 stoličiek, veľkosť plochy 6 x 10 m

Priebeh súťaže:
1. Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a BOZP, OOPP a PO – 5 min.
2. Registrácia žiakov a vyplnenie písomného testu – 5 min.
3. Praktická časť súťaže (1. prihlásené ZŠ, 2. individuálne) – 15 min.
4. Vyhodnotenie súťažného kola – 2 min.
5. Celkové vyhlásenie poradia súťažiacich a odovzdanie ocenení.

Popis úlohy:
- Meranie jednoduchých elektrických obvodov: multimeter, učebné pomôcky, elektrotechnické súčiastky, OOPP.
- Hybridné motory: učebné panely, multimeter, učebné pomôcky, elektrotechnické súčiastky, OOPP.
- Montáž a demontáž častí CMV: cvičné motorové vozidlo, náradie, zdvihák, servisný manuál, OOPP.
- Výmena kolesa: cvičné motorové vozidlo, náradie, servisný manuál, zdvihák, OOPP, momentový kľúč.
- Vyhľadávanie simulovaných porúch: cvičné motorové vozidlo, náradie, multimeter, servisný manuál, diagnostické zariadenie, OOPP.
- Písomný test: **priniesť si so sebou aj písacie potreby.**

Hodnotenie súťaže:
S kritériami hodnotenia oboznámi súťažiacich predseda poroty. Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dodržiavanie správneho technologického postupu, kvalita vykonanej práce, čas realizácie práce, dodržanie BOZP.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Odbornú hodnotiacu komisiu budú tvoriť zástupcovia zamestnávateľov (Global Trade – Ing. Ľudovít Koszorús, Autoservisná technika Homola), zástupcovia SOŠ Senec (Ing. Martin Zatkalík – hlavný majster odbornej výchovy, Igor Rašo – majster odborného výcviku). Predsedom bude Ing. Martin Zatkalík (m.zatkalik@azet.sk).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich v posledný deň výstavy na výstavisku a na webovej stránke SOŠ Senec. Účastníci získajú ocenenie a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 15

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Zhotoviť multivibrátor s TTL

Gestor: Cirkevná SOŠ elektrotechnická P. G. Frassatiho Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 9. V súťažnom odbore elektrotechnik (študijný odbor mechanik-elektrotechnik, učebný odbor elektromechanik – úžitková technika) budú jednotlivci pracovať na zadanej úlohe samostatne s náradím a materiálom Cirkevnej SOŠ elektrotechnickej P. G. Frassatiho Bratislava. Počet súťažiacich v skupine bude maximálne 10. Počet sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Cirkevnej SOŠ elektrotechnickej P. G. Frassatiho Bratislava. Dozor na súťaži bude zostavený z pedagogických zamestnancov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: škola zabezpečí elektromateriál, náradie.

Vybavenie pracoviska:
- pre každého súťažiaceho stôl, stolička, prívod 230 V

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Žiaci budú zostavovať multivibrátor s TTL na základe elektrickej schémy, mechanickej zostavy (technická dokumentácia).
Súťažiaci dostanú: súťažné zadanie, materiál, pomôcky a náradie.
Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska.

Odborná hodnotiaca komisia, kontakt:
Predsedom odbornej hodnotiacej komisie bude Bc. Jozef Tarčík (02/5557 3141, tarcikjozef@zoznam.sk), členmi Alena Bušinská a Igor Lonček.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 16

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Kompletizácia PC

Gestor: Cirkevná SOŠ elektrotechnická P. G. Frassatiho Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 9. V súťažnom odbore elektrotechnik (študijný odbor mechanik počítačových sietí) budú dvojice žiakov pracovať na zadanej úlohe samostatne s náradím a komponentmi počítača Cirkevnej SOŠ elektrotechnickej P. G. Frassatiho Bratislava. Počet súťažiacich v jednom kole bude maximálne 5 dvojíc. Počet sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Cirkevnej SOŠ elektrotechnickej P. G. Frassatiho Bratislava. Dozor na súťaži bude zostavený z pedagogických zamestnancov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: **škola zabezpečí komponenty PC, náradie, materiál.**

Vybavenie pracoviska:
- pre každú dvojicu súťažiacich stôl s plochou rozlohy 1m^2, prívod 230 V, pre odbornú hodnotiacu porotu 2 stoly a 3 stoličky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Žiaci budú skladať PC z daných komponentov na základe mechanickej zostavy (technická dokumentácia). K dispozícii budú mať pomôcky, náradie a rozloženú zostavu PC.
Súťažiaci dostanú: súťažné zadanie, materiál, pomôcky a náradie.

Súťažiaci si nemusia priniesť žiadne pomôcky!

Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže a BOZP.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, funkčnosť PC.

Odborná hodnotiaca komisia, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej komisie bude Alena Bušinská (02/5557 3141, alena.businska@cso-se.sk), členmi Bc. Jozef Tarčík a Igor Lonček.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 17

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Navrhni si motív potlače na svoje tričko (výtvarná súťaž)

Gestor: Spojená škola, org. zložka SOŠ umelecko-priemyselná, Tokajícka 24, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 5. – 9. V súťažnom zameraní na výtvarný prejav budú pracovať jednotlivci na zadanej úlohe.
Počet súťažiacich sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Spojenej školy, Tokajícka 24, Bratislava.
Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Všetky práce budú označené menom a priezviskom žiaka, školou a triedou, ktorú navštevuje.

Materiálne zabezpečenie: pomôcky pre 1 žiaka (výkres A2 s predkresleným tvarom trička, ceruzky B3, B6 (1 – 2 ks), mäkká biela guma, súbor farebných pasteliek (12 ks), súbor fixiek.

Vybavenie pracoviska:
- stôl, stoličky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Súťažiaci v časovom limite 60 min. zhotovia nákres na tričko. Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: výtvarná a grafická úroveň, osobný kresbový štýl, štylizácia, farebná kompozícia, estetický dojem, kreativita v návrhoch na potlač, nápaditosť kompozícií, náročnosť, úroveň vypracovania, estetický dojem.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedom odbornej hodnotiacej komisie bude RNDr. Miroslav Marušic, riaditeľ Spojenej školy (skola@dizajngym.sk), členkami Mgr. art. Žaneta Páleníková, učiteľka výtvarných predmetov, a Mgr. art. Zuzana Pozdechová, učiteľka výtvarných predmetov Spojenej školy.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 18

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Balenie darčeka

Gestor: SOŠ obchodu a služieb S. Jurkoviča Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom zameraní na obchod budú súťažiť jednotlivci na zadanej úlohe. Ideálny počet súťažiacich v jednom kole súťaže je 6.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ obchodu a služieb. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať (na dvoch žiakov jeden túto).

Materiálne zabezpečenie: rozmiestnenie stolov a stoličiek + el. prípojka.

Škola zabezpečí pre súťažiacich: materiál – obalový, viazací, škatule, stuhy, dekorácie, lepiace pištole, predlžovačky, lepidlá, nožnice, perá, popisky + súťažné zadanie.

Vybavenie pracoviska:
- stôl, stoličky
- plocha cca na 7 stolov
- prípojka na 220 V

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Súťažiaci bude mať 60 min. na zabalenie balíčka a vyhotovenie popisky k nemu.

1. téma – Zabaliť škatuľu do baliaceho papiera, previazať stuhou a ozdobiť na vianočnú tému (súťažiaci si vyberie materiál, ktorý bude k dispozícii).

2. téma – Vytvoriť popisku (kartičku) s venovaním, vymyslieť výstižný a vtipný slogan, z ktorého bude zrejmé, komu, kto, čo a prečo venuje.

Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota (zostavená zo žiakov školy) podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, zručnosť, postup spracovania, estetický vzhľad, pevnosť balíčka, text na popiske – jeho výstižnosť a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude Frederika Černá, žiačka 4. ročníka (frederika.cerna@gmail.com), členkami Dominika Kyselová a Romana Rolková, taktiež žiačky 4. ročníka. Informácie o súťaži poskytne záujemcom Ing. Iveta Šoltésová (iva.soltesova@stonline.sk).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 19

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Líčenie „Rozprávková víla WITCH“

Gestor: SOŠ, Svätoplukova 2, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012
Čas: 60 minút (45 min. samostatná práca + 15 min. vyhodnotenie)

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom odbore kozmetička budú pracovať na zadanej úlohe dvojčlenné družstvá – členovia družstva spoločne využijú svoju fantáziu a vytvoria svoju rozprávkovú vílu WITCH. Použiť môžu ceruzky na tvár, farby, líčidlá a doplnky.
Počet súťažiacich v jednom kole je minimálne 5 dvojíc, maximálne 10 (prihlášky treba zaslať vopred). Počet sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené na pódiu, na ktorom budú prebiehať súťaže stredných odborných škôl. Dozor na súťaži bude zostavený z pedagogických pracovníkov, ktorí súťaž organizujú. SOŠ zabezpečí odličovacie prípravky, krémy, pomôcky (vaty, tampóny a pod.), ochranné pláštenky, výzdobu, atď.

Súťažiaci si prinesú: očné tiene, farebné ceruzky na oči, tvár, rúže, špirály a pod. Je potrebné priniesť si aj štetce na nanášanie tieňov a líčidiel!

Vybavenie pracoviska:
- ozvučenie, pracoviská, diplomy, ceny, fotograf

Priebeh súťaže a popis úlohy:
S pomocou vlastného materiálu vytvorte líčenie (maľovanie) na tvári v určenom časovom limite. Vytvorte rozprávkovú vílu WITCH.

Fantázii sa medze nekladú, vhodnú inšpiráciu nájdete aj na internete. Prispôsobte súťažnej téme aj oblečenie s účesom.

Pred začiatkom súťaže vám s účesom môžu pomôcť aj žiaci SOŠ na Svätoplukovej ul. Žiakov našej školy oslovte v stánku (na zhotovenie 1 účesu treba cca 10 min.).

Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita vyhotovenia, dodržanie témy, zručnosti, postup, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia a fantázia.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude Lucia Biloruská (biloruska@beautycare-study.sk), členkami Kathy Janošovská a Ing. Bronislava Berčačin.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia, účastnícke certifikáty a diplomy.

Foto Ján SÚKUP

Súťaž č. 20

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Česanie vlasov „Rozprávková víla WITCH“

Gestor: SOŠ, Svätoplukova 2, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 29. 11. 2012
Čas: 60 minút (45 min. samostatná práca + 15 min. vyhodnotenie)

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom odbore kaderníčka budú pracovať na zadanej úlohe dvojčlenné družstvá – členovia družstva spoločne využijú svoju fantáziu a vytvoria svoju rozprávkovú víla WITCH. Použiť môžu rôzne sponky, gumičky, ozdoby a doplnky.

Počet súťažiacich v jednom kole je minimálne 5 dvojíc, maximálne 10. Počet sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené na pódiu, na ktorom budú prebiehať súťaže stredných odborných škôl. Dozor na súťaži bude zostavený z pedagogických pracovníkov, ktorí súťaž organizujú. SOŠ zabezpečí kulmy, žehličky, krepovačky, hrebene.
Súťažiaci dostanú: súťažné zadanie, pomôcky, ochranné plášťenky, el. prístroje, hrebene a pod.
Súťažiaci si prinesú: laky, gély, vosky, sponky, gumky, ozdoby a pod.

Vybavenie pracoviska:
■ ozvučenie, pracoviská, diplomy, ceny, fotograf

Priebeh súťaže a popis úlohy:
S pomocou vlastného materiálu vytvorte účes v určenom časovom limite. Vytvorte rozprávkovú víla WITCH. Fantázii sa medze nekladú, vhodnú inšpiráciu nájdete aj na internete. Prispôsobte súťažnej téme aj oblečenie s líčením.
Pred začiatkom súťaže vám s líčením môžu pomôcť aj žiaci SOŠ na Svätoplukovej ul. Žiakov našej školy oslovte v stánku (na zhotovenie 1 líčenia treba cca 10 min.).
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita vyhotovenia, dodržanie témy, zručnosti, postup, čistota pracoviska a diela, estetika vyhotovenia a fantázia.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude majsterka odbornej výchovy SOŠ v odbore kaderník Ing. Bronislava Berčačin (bercacin@beautycare-study.sk), členkami Adriana Meszarošová, žiačka 2. ročníka odboru vizážista, a Andrea Chudá, majsterka odbornej výchovy SOŠ v odbore kozmetik.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia, účastnícke certifikáty a diplomy.

Súťaž č. 21

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Vytvor si miešaný nápoj

Gestor: Súkromná SOŠ GASMO, Gogoľova 18, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 15 minút (a viac, podľa zložitosti práce)

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom zameraní barman, čašník budú jednotlivci pracovať na zadanej úlohe. Z ponúknutých surovín si vytvoria svoj vlastný nealkoholický miešaný nápoj. Počet súťažiacich v jednom kole v skupine (každú hodinu) – 4 žiaci. Počet sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Súkromnej SOŠ GASMO. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať. Žiak školy ukáže súťažiacemu spôsob prípravy miešaných nápojov a ten si podľa pokynov vytvorí vlastný nápoj.
Materiálne zabezpečenie: suroviny, náradie na miešanie, podávací inventár.
Súťažiaci si nemusia priniesť na súťaž žiadny materiál!

Vybavenie pracoviska:
■ stoličky a príručný stôl

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pri príchode bude žiakom vysvetlené, ako budú pracovať, používať náradie a suroviny, poučení budú o BOZP. Žiakovi bude školou zapožičané pracovné oblečenie, vyberie si spôsob prípravy miešaného nápoja a suroviny. Za pomoci inštruktora – žiaka školy – súťažiaci vytvorí nápoj, ktorý môže po súťaži konzumovať.
Súťažiaci sa oboznámia s kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Ing. Jana Ptačinová (gasmo.ptacinova@post.sk)

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 22

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Výroba prívesku – meno osoby

Gestor: Stredná odborná škola technická, Vranovská 4, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: do 45 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 6. – 9. V súťažnom zameraní na odbor zlatník – klenotník (šperkárstvo) budú jednotlivci pracovať na zadanej úlohe. Počet súťažiacich: minimálne 2, maximálne 6.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ technickej. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: zlatnícke náradie, ľahko tvarovateľný materiál (zabezpečí škola).

Vybavenie pracoviska:
■ školská lavica (3 ks), školská stolička (8 ks)

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Každý súťažiaci dostane výkres, podľa ktorého vyhotoví šperk z ľahko tvarovateľného materiálu za rovnakých podmienok, pomocou pripraveného náradia a pomôcok. Po vyhodnotení a vyhlásení výsledkov si súťažiaci môžu ponechať svoje výrobky na pamiatku.

Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedom odbornej hodnotiacej poroty bude Bc. Marian Franko (franko@sosvranovska.eu), členkami majsterky odbornej výchovy Iveta Opačitá a Iveta Réšőová.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 23

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Kynológia – kvíz

Gestor: Spojená škola, organ. zložka SOŠ, Ivanka pri Dunaji
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 20 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. Súťažiť budú jednotlivci, žiak absolvuje postupne úlohy na každom pracovisku podľa zadaných tém.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Spojenej školy Ivanka pri Dunaji. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: pomôcky zabezpečí SŠ Ivanka pri Dunaji.

Vybavenie pracoviska:
■ 3 stoly, 6 stoličiek, plocha 6 x 10 m

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Súťažiaci bude mať za úlohu vypracovať vedomostný test z odboru kynológia. Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizácie súťaže.
Praktická časť súťaže bude trvať 20 min., vyhodnotenie súťažného kola 10 min.

Hodnotenie súťaže:
S kritériami hodnotenia oboznámi súťažiacich predseda odbornej poroty. Súťaž je hodnotená podľa správnosti odpovedí v teste.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Odbornú hodnotiacu komisiu budú tvoriť zástupkyne SŠ Ivanka pri Dunaji Ing. Gabriela Nová a Ing. Eva Buriánková (evaburiankova@gmail.com).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich v posledný deň výstavy na výstavisku a na webovej stránke SŠ Ivanka pri Dunaji.

Súťaž č. 24

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Sieťovanie

Gestor: Spojená škola, organ. zložka SOŠ, Ivanka pri Dunaji
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V odbore rybárstvo budú súťažiť jednotlivci. Postupne absolvujú úlohy na každom pracovisku podľa zadaných tém.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Spojenej školy Ivanka pri Dunaji. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.

Materiálne zabezpečenie: pomôcky zabezpečí SŠ Ivanka pri Dunaji.

Vybavenie pracoviska:
- 2 stoly
- 5 stoličiek
- plocha 6 x 10 m

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Na základe predvedenia techniky sieťovania budú žiaci následne vykonávať túto činnosť samostatne.

Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizácie súťaže. Praktická časť súťaže bude trvať 15 min., vyhodnotenie súťažného kola 2 min.

Hodnotenie súťaže:
S kritériami hodnotenia oboznámi súťažiacich predseda odbornej poroty. Súťaž je hodnotená podľa týchto kritérií: dodržiavanie správneho technologického postupu, kvalita vykonania práce, čas realizácie práce.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Odbornú hodnotiacu komisiu budú tvoriť zástupcovia SŠ Ivanka pri Dunaji Ing. Ján Duška a Ing. Jaroslav Šubjak, kontakt: evaburiankova@gmail.com.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich v posledný deň výstavy na výstavisku a na webovej stránke SŠ Ivanka pri Dunaji.

Súťaž č. 25

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Hravá technika

Gestor: SPŠ strojnícka Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: každý deň od otvorenia výstavy do 12.00 hod.

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci základných škôl.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SPŠ strojníckej. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.

Vybavenie pracoviska:
- počítač s výučbovým programom
- dataprojektor

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Žiak pomocou jednoduchého programu na PC priraďuje názvy jednotlivých častí automobilu. Názvy sú v slovenskom a anglickom jazyku.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa kritéria správnosti odpovedí a dokončenia zadanej úlohy v danom čase.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Ing. Peter Blažej (blazej@fajnorka.sk)

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a každý deň o 12.20 hod. bude vyhlásené poradie súťažiacich.

Súťaž č. 26

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov špeciálnych základných škôl

Súťažná téma:

Aranžovanie svietnika (odbor záhradník)

Gestor: Odborné učilište, Dúbravská cesta 1, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: začiatok o 10.00 hod., trvanie 40 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa špeciálnych základných škôl, ročník 9. V súťažnom zameraní na učebný odbor záhradník budú pracovať jednotlivci na zadanej úlohe. Počet súťažiacich v skupine je minimálne 2, maximálne 6. Počet súťažiacich sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Odborného učilišťa. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiál pre súťažiach zabezpečí učilište.

Vybavenie pracoviska:
- 3 stoly
- 6 stoličiek
- 2 vešiaky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.
Následne pristúpia k súťažnej úlohe – aranžovaniu svietnika.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude Mgr. Agáta Janošková, členom Bc. Miroslav Hagara a 1 zamestnanec ŠIOV (miroslav.hagara@oudubba.sk).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 27

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov špeciálnych základných škôl

Súťažná téma:

Ručné šitie – stehy, prišívanie gombíkov (odbor služby a domáce práce)

Gestor: Odborné učilište, Dúbravská cesta 1, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 30 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa špeciálnych základných škôl, ročník 9. V súťažnom zameraní na učebný odbor služby a domáce práce budú pracovať jednotlivci na zadanej úlohe. Počet súťažiacich v skupine je minimálne 2, maximálne 6. Počet súťažiacich sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Odborného učilišťa. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Doplnkový materiál: ihly, gombíky, materiál na prišívanie.
Materiál pre súťažiach zabezpečí učilište.

Vybavenie pracoviska:
- 3 stoly
- 6 stoličiek
- 2 vešiaky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže. Následne úlohou súťažiacich bude ručné šitie – stehy, prišívanie gombíkov.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude Ľubica Kresanová, členom Bc. Miroslav Hagara a 1 zamestnanec ŠIOV (miroslav.hagara@oudubba.sk).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 28

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov špeciálnych základných škôl

Súťažná téma:

Vytvorenie kornútikov na zdobenie (odbor cukrár)

Gestor: Odborné učilište, Dúbravská cesta 1, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: začiatok o 11.30 hod., trvanie 30 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa špeciálnych základných škôl, ročník 9. V súťažnom zameraní na učebný odbor cukrár budú pracovať jednotlivci na zadanej úlohe. Počet súťažiacich v skupine je minimálne 2, maximálne 6. Počet súťažiacich sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Odborného učilišťa. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiál pre súťažiach zabezpečí učilište.

Vybavenie pracoviska:
- 3 stoly
- 6 stoličiek
- 2 vešiaky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.
Následne pristúpia k súťažnej úlohe – vytvorenie kornútikov z papiera na zdobenie.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude Bc. Alena Dóczyová, členom Bc. Miroslav Hagara a 1 zamestnanec ŠIOV (miroslav.hagara@oudubba.sk).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 29

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov špeciálnych základných škôl

Súťažná téma:

Prebalenie a obliekanie dieťaťa-bábiky (odbor opatrovateľ)

Gestor: Odborné učilište, Dúbravská cesta 1, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: začiatok o 13.00 hod., trvanie 40 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa špeciálnych základných škôl, ročník 9. V súťažnom zameraní na učebný odbor opatrovateľ budú pracovať jednotlivci na zadanej úlohe. Počet súťažiacich v skupine je minimálne 2, maximálne 6. Počet súťažiacich sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Odborného učilišťa. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: **súťažiaci žiak ZŠ si prinesie vlastnú bábiku a materiál na prebaľovanie.**

Vybavenie pracoviska:
- 3 stoly, 6 stoličiek, 2 vešiaky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže. Následne pristúpia k súťažnej úlohe – prebaleniu a oblečeniu dieťaťa-bábiky.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude Ivana Povincová, členom Bc. Miroslav Hagara a 1 zamestnanec ŠIOV (miroslav.hagara@oudubba.sk).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Foto Ján SÚKUP

Súťaž č. 30

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov špeciálnych základných škôl

Súťažná téma:

Balenie darčeka (odbor predavač)

Gestor: Odborné učilište, Dúbravská cesta 1, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: začiatok o 10.00 hod., trvanie 30 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa špeciálnych základných škôl, ročník 9. V súťažnom zameraní na učebný odbor predavač budú pracovať jednotlivci na zadanej úlohe. Počet súťažiacich v skupine je minimálne 2, maximálne 6. Počet súťažiacich sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Odborného učilišťa. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Doplnkový materiál: baliaci papier, lepiaca páska, šnúrka, nožnice.
Materiál pre súťažiach zabezpečí učilište.

Vybavenie pracoviska:
- 3 stoly, 6 stoličiek, 2 vešiaky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže. Následne pristúpia k súťažnej úlohe – zabaleniu predlohy (darčeka) papierom. Rozhoduje čas a kvalita realizácie.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude Eva Kozárová, členom Bc. Miroslav Hagara a 1 zamestnanec ŠIOV (miroslav.hagara@oudubba.sk).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 31

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Chémia hrou

Gestor: SOŠ chemická, Vlčie hrdlo 50, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: 60 minút (súťaž trvá 30 minút, zložená je z troch 10-minútových úloh)

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 8. – 9. V súťažnom zameraní na chémiu budú súťažiť dvojčlenné družstvá. Dvojice pracujú na zadanej úlohe samostatne pod dozorom tútora – žiaka SOŠ chemickej, keďže v úlohe č. 2 a 3 budú pracovať s chemikáliami a s pH metrom. Súťaže sa môže zúčastniť maximálne 6 súťažných dvojíc (12 žiakov) zo 6 základných škôl.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ chemickej. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí súťaž organizujú.
Materiálne zabezpečenie: SOŠ chemická zabezpečí chemikálie a chemické pomôcky. Súťažiaci dostanú súťažné zadanie, materiál a pomôcky (chemikálie, chemické sklo a chemické pomôcky, pH meter).
Súťažiaci si prinesú plášť a písacie potreby.

Vybavenie pracoviska:
- 4 stoly (3 stoly vyčlenené pre súťažiacich – na každú súťaž samostatný stôl, 1 na zaznamenávanie hodnotenia), 10 stoličiek (pri každom stole 1 stolička pre tútora a 2 stoličky pre súťažiacich + 1 stolička pre predsedu), elektrická zásuvka

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže.
Úloha č. 1: *Kocky sú hodené (zašifrujte názvy a rozlúštite vzorce chemických zlúčenín)*
Žiadny chemik sa nezaobíde bez znalosti názvoslovia chemických látok. Tvorenie chemických vzorcov niekedy pripomína „šifrovanie“. Vytvorte pomocou série „šifrovacích“ kociek vzorce 5 chemických zlúčenín. Potom postupujte opačne. Vylúštite šifru – nazvite 4 chemické zlúčeniny, ktorých vzorce sú zobrazené pomocou kociek.
Úloha č. 2: *Chemická jednotka v akcii (zistite, čo obsahujú sudy s neznámou látkou)*
V areáli bývalého chemického závodu sa našli 4 sudy s neznámymi roztokmi. Ste súčasťou tímu chemickej jednotky, ktorú vyslali, aby zistila, v ktorých sudoch sa nachádza kyselina chlorovodíková, hydroxid sodný, kyselina octová a voda. K dispozícii máte pH papieriky a prenosný pH meter. Zoraďte roztoky podľa stúpajúceho pH.
Úloha č. 3: *Farebná hra s katiónmi kovov (dokážte, čo obsahuje vzorka)*
Zrážacie reakcie možno využiť na dôkaz prítomnosti katiónov kovov v roztoku. Vašou úlohou je určiť, ktorý katión kovu sa nachádza v neznámej vzorke.

Spôsob riešenia úloh:
1. cyklus súťaže: Dvojčlenné družstvá budú riešiť popísané 3 úlohy, každá úloha trvá 10 minút. Naraz môžu pracovať 3 družstvá (t. j. 3 rôzne školy, spolu 6 žiakov). Postupne sa počas 30 minút vystriedajú pri 3 súťažných stoloch. Družstvo A rieši úlohy v poradí: 1, 2, 3. Družstvo B rieši úlohy v poradí: 2, 3, 1. Družstvo C rieši úlohy v poradí: 3, 1, 2.
2. cyklus súťaže: Po nich nasledujú zvyšné 3 dvojčlenné družstvá.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, dodržovanie zásad bezpečnosti práce, kvalita vykonanej práce, dodržiavanie správneho postupu, čistota pracoviska.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedom odbornej hodnotiacej poroty bude Mikuláš Bartal (mikulas.bartal@gmail.com), členmi pedagógovia školy Ing. Zoltán Krascsenits a Ing. Judita Dömötörová.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 32

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov špeciálnych základných škôl

Súťažná téma:

Modelovanie potravín (odbor kuchár)

Gestor: Odborné učilište, Dúbravská cesta 1, Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012
Čas: začiatok o 13.00 hod., trvanie 30 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa špeciálnych základných škôl, ročník 9. V súťažnom zameraní na učebný odbor kuchár budú pracovať jednotlivci na zadanej úlohe. Počet súťažiacich v skupine je minimálne 2, maximálne 6. Počet súťažiacich sa odvíja od priestorových podmienok a možností vybavenia pracoviska materiálom, pomôckami, náradím.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom Odborného učilišťa. Dozor na súťaži bude zostavený zo žiakov školy a z pedagogických pracovníkov, ktorí budú súťaž organizovať.
Materiálne zabezpečenie: **modelovacia hmota – zakúpi súťažiaci!**
Materiál pre súťažiach zabezpečí učilište.

Vybavenie pracoviska:
- 3 stoly, 6 stoličiek, 2 vešiaky

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže. Následne pristúpia k súťažnej úlohe – modelovaniu potravín.

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa týchto kritérií: dokončenie zadanej úlohy v danom čase, kvalita odborného vyhotovenia, dodržiavanie zásad bezpečnosti práce, odborné návyky, zručnosti, postup spracovania, čistota pracoviska, estetika a nápaditosť.

Odborná hodnotiaca porota, kontakt:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude Bc. Mária Miklošová, členmi majstri odborného výcviku, Bc. Miroslav Hagara a 1 zamestnanec ŠIOV (miroslav.hagara@oudubba.sk).

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdajú sa ocenenia a účastnícke certifikáty.

Súťaž č. 33

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Kreatívny futuristický návrh automobilu s využitím prvkov techniky graffiti

Gestor: SOŠ dopravná Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: do 10.30 hod., trvanie 60 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 7. – 9. Na zadanej súťažnej úlohe pracuje jednotlivec samostatne.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ dopravnej. Dozor počas súťaže budú zabezpečovať pedagogickí pracovníci, ktorí súťaž organizujú.

SOŠ dopravná zabezpečí: kresliace potreby (výkresy, ceruzky, pastelky...). Súťažiaci dostanú súťažné zadanie.

Vybavenie pracoviska:
- stoly
- stoličky
- kresliace potreby

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže (budú zverejnené aj na plagáte v stánku SOŠ dopravnej).

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa nasledovných kritérií: kreativita, kvalita kresby, dodržanie témy, dokončenie zadanej úlohy v danom čase.

Odborná hodnotiaca porota:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude dizajnérka akad. mal. Iveta Ledererová, členmi odborný asistent z Katedry priemyselného dizajnu VŠVU, zástupca SOŠ dopravnej a zástupca importéra vozidiel.

Vyhlasovanie výsledkov
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdané ceny: 1. miesto – 10 EUR (poukážka na nákup), 2. a 3. miesto – hodnotné vecné ceny.

Súťaž č. 34

Propozície 1. ročníka motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Súťažná téma:

Kreatívny farebný návrh karosérie automobilu

Gestor: SOŠ dopravná Bratislava
Miesto: Aegon aréna - Národné tenisové centrum, Príkopova 6, Bratislava
Termín: 28. 11. 2012, 29. 11. 2012, 30. 11. 2012
Čas: do 10.30 hod., trvanie 45 minút

Podmienky účasti:
Súťaže sa zúčastňujú žiaci II. stupňa základných škôl, ročník 7. – 9. Na zadanej súťažnej úlohe pracuje spoločne trojčlenné družstvo.

Príprava pracoviska:
Pracovisko súťaže bude umiestnené pred výstavným stánkom SOŠ dopravnej. Dozor počas súťaže budú zabezpečovať pedagogickí pracovníci, ktorí súťaž organizujú.

SOŠ dopravná zabezpečí: výkresy s predlohou automobilu, ceruzky, pastelky. Súťažiaci dostanú súťažné zadanie.

Vybavenie pracoviska:
- stoly
- stoličky
- kresliace potreby

Priebeh súťaže a popis úlohy:
Pred otvorením súťaže sa súťažiaci oboznámia s podmienkami súťaže, kritériami hodnotenia a ďalšími informáciami týkajúcimi sa organizačno-technického priebehu súťaže (budú zverejnené aj na plagáte v stánku SOŠ dopravnej).

Hodnotenie súťaže:
Súťaž hodnotí odborná porota podľa nasledovných kritérií: kreativita, farebnosť, kompozícia, kvalita kresby, dodržanie témy, dokončenie zadanej úlohy v danom čase.

Odborná hodnotiaca porota:
Predsedníčkou odbornej hodnotiacej poroty bude dizajnérka akad. mal. Iveta Ledererová, členmi odborný asistent z Katedry priemyselného dizajnu VŠVU, zástupca SOŠ dopravnej a zástupca importéra vozidiel.

Vyhlasovanie výsledkov:
Odborná hodnotiaca porota vykoná vyhodnotenie súťaže a podľa pokynov organizátora bude vyhlásené poradie súťažiacich a odovzdané ceny: 1. miesto – 3 x 10 EUR (poukážka na nákup), 2. a 3. miesto – hodnotné vecné ceny.

TOP manažment výstavy JUVYR a súťaží:

Ing. Vlasta Púchovská, Eva Bugajová, Eva Maďarová

Prihláška

na 1. ročník motivačných odborných súťaží žiakov základných škôl

Vypíšte názov súťaže, do ktorej prihlasujete žiaka/žiakov:

Uzávierka prihlášok: 20. november 2012! Presný čas začiatku a ukončenia súťaže bude stanovený podľa počtu prihlásených žiakov!

Termín súťaže (vyznačte krížikom): ☐ 28. 11. 2012 ☐ 29. 11. 2012 ☐ 30. 11. 2012

Názov školy, adresa, PSČ, kraj:

Telefón:

E-mail:

Pedagogický dozor *(osobná účasť na súťaži)*:

Mobil:

Súťažiaci /Súťažiaci tím

Por. č.	Meno	Priezvisko	Žiak ročníka

Por. č.	Meno	Priezvisko	Žiak ročníka

Bližšie informácie: 0911 469 690 (Ing. Púchovská). Prihlášky posielajte na kontakt uvedený v propozíciách súťaží (gestorujúcej škole súťaže) aj na e-mail: bugajova@siov.sk.
Ako sa dostanete do NTC? Mapu a spoje nájdete na www.ntc.sk. Parkovanie: areál NTC – platené parkovisko. Bezplatné parkovanie je možné v širšom okolí.